

ZPRAVODAJ AMATÉRSKÝCH DIVADELNÍKŮ, LOUTKÁŘŮ A RECITÁTORŮ VE VÝCHODNÍCH ČECHÁCH NA POMEZÍ MORAVY A ČÁSTI SUDET.

divadelní hromada

podzim
zima 2021
č.LXXXIV

„Dávám si pozor na své myšlenky. Jsou totiž jako dům, ve kterém pak musíme bydlet.“ / Jan Tříska, herec (1936–2017)

divadelní hromada

podzim
zima

2021
č.LXXXIV

Zpravodaj amatérských divadelníků, loutkářů
a recitátorů ve východních Čechách
na pomezí Moravy a části Sudet.

„Dávám si pozor na své myšlenky.
Jsou totiž jako dům, ve kterém
pak musíme bydlet.“

Jan Tříska
herec
(1936–2017)

Vydává:

**CENTRUM UMĚLECKÝCH
AKTIVIT IMPULS HRADEC KRÁLOVÉ**

Tomkova 139/22, 500 03 Hradec Králové
ve spolupráci s Volným sdružením
východočeských divadelníků

Redakce: Kateřina Fikejzová Prouzová,
Lucie Kotěrová
Josef Jan Kopecký, Alexandr Gregar

Grafická úprava: Michal Horák
Foto na obálce: Dagmar Pecková,
z natáčení pořadu ANTŘE
foto Jan Slaviček

Tisk: HRG, ofsetová a digitální
tiskárna Litomyšl
Vychází 2x ročně

Registrováno na MK ČR E 11424
Vychází za finančního přispění MK ČR
Náklad 500 ks
Neprošlo jazykovou úpravou

ÚVOD

01 / Úvodník str. 3.

VE VOLNÉM STYLU

02 / Valná hromada Volného sdružení východočeských divadelníků str. 4.

03 / Výroční zpráva předsedy sdružení VSVD za rok 2020 str. 5-10.

04 / Zpráva revizní komise VSVD za rok 2020 str. 11.

05 / Plán činnosti VSVD na rok 2022 str. 12-13.

CENTRUM UMĚLECKÝCH AKTIVIT

06 / Vzdělávání v CUA aneb v centru vzdělávání str. 14-16.

07 / Workshop na míru – herec a dramatická situace str. 16.

PRKNA PRAŠTĚLA

08 / Divadlo Exil, Pardubice – otevření nové scény str. 17-18.

09 / Divadlo Exil – Seroš, seriál na divadle str. 18.

10 / DS Heřman, Heřmanův Městec – Rejžák covidu navzdory str. 19.

11 / DS Obědovice – vyhlíží novou sezónu s optimismem str. 20.

12 / 150 let ochotnického divadla v Bystrém v Orlických horách str. 21-22.

13 / DS Vicena, Ústí nad Orlicí – pohled do divadelní kuchyně str. 21.

14 / DS Vrchlický, Jaroměř – úspěšný listopad str. 23.

15 / NODIVSE, Nové Město nad Metují na pozitivní vlně str. 24.

16 / DZ divadelního dění v Potštejně str. 25.

17 / V Batňovicích se po letech zase hraje str. 26.

18 / Týbrďo divadlo, Pardubice – hraní pro děti nám dává smysl str. 26.

VÝCHODOČEŠI NA NÁRODNÍCH PŘEHLÍDKÁCH

19 / Jiráskův Hronov 2021 str. 27-36.

20 / FEMAD, Poděbrady – festival ironického humoru pro odmítnuté str. 36-39.

21 / Krakonošův divadelní podzim 2021 str. 39-41.

22 / Přesýpání Hanky Voříškové třetí v anketě ERIK str. 41.

23 / Otevřeno – celostátní přehlídka pantomimy a pohybového divadla str. 41-43.

ANTRÉ

24 / Martin Netolický str. 43-44.

25 / Barbora Hodonická str. 44.

26 / Andrea Moličová str. 45.

27 / Iveta Zavadilová str. 45-46.

28 / Karla Drašnarová, Ivana Charvátová str. 46-47.

29 / Alexandr Gregar str. 47-48.

30 / Michal Drtina str. 48.

31 / Jan Julínek str. 49.

32 / Jiří Vyšhlíd str. 49-50.

33 / Jaroslav Málek str. 50-51.

34 / Klára Litterová str. 51.

35 / Tomáš Novotný str. 52.

36 / Emílie Zámečnicková str. 52-53.

37 / Dagmar Pecková str. 53-54.

38 / Michal Kudrnáč str. 54-55.

RAČTE VSTOUPIT

39 / Východočeské divadlo Pardubice zve na Grand festival smíchu str. 55.

40 / Křížem krážem mezi městy i žánry str. 56-59.

41 / Továrna na utopii v královéhradeckém Divadle Drak str. 59.

VE SLUŽBÁCH THÁLIE

42 / Vladimír Kněžourek str. 60.

43 / Zina Rýgrová str. 60-61.

44 / Zuzana Průchová str. 61

SMUTNÉ ZPRÁVY

45 / Za Pavlem Sedláčkem str. 62

46 / Pavel Sedláček nám bude chybět str. 63.

47 / Vladimír Lorenc str. 63-64.

48 / Představení skončilo, opona padá, ještě potlesk a herci se pomalu rozchází str. 64.

MIMO RUBRIKY

49 / Zlatý odznak J. K. Tyla pro Jarmila Feltla a Starci na chmelu str. 64-65.

50 / Úvahy od divadle aneb Fosilní sloupky Jana Císaře str. 65-72.

50 / Třicet let Volného sdružení východočeských divadelníků str. 72-80.

//////////////////// Josef Jan Kopecký, předseda VSVD, foto Ivo Mičkal.

01 / ÚVOD

Milí divadelní přátelé! Je neuvěřitelné, jak se pro mne toto oslovení stalo až okřídleným! Začínáme s ním každý týden naše Antré, které předčilo očekávání. Skoro deset tisíc zhlédnutí, to je velmi příjemný výsledek. A zároveň je to způsob, jak můžeme navzájem zůstat alespoň v nějakém kontaktu... Tak tedy: Milí divadelní přátelé, právě držíte v ruce vánoční číslo naší Divadelní hromady, již 84.! Je mi moc líto, že krom našeho časopisu a streamu jsme jinak těch možností, jak se od léta (!) potkat, informovat, jak sdílet zážitky či názory, mnoho neměli. Doba tomu nepřeje. Netuším, kdo z Vás je očkovaný, kdo o vakcíně pochybuje, a netuším, co si myslíte o Covidu19, ale výhled na zlepšení se moc ostře nerýsuje. Zdá se.

Mrzí mě, že ani letos neproběhlo Divadelní cenění, které jsme plánovali do České Třebové. Vloni jsme jej rušili kvůli opatřením, jež jsme nebyli schopni naplnit. Letos, protože se nám v termínu ozval jen zlomek z Vás. Rozumím tomu tak, že obava z toho, co vlastně v daném termínu bude či nebude platit, jak na tom bude epidemie, co se bude vyžadovat, zda bude možné (vzhledem

k opatřením) přespat či ne, zkrátka že okolnosti setkání nepřály. I já sám pozoruju na sobě, že velmi často vyčkávám, než se rozhodnu, že někam pojedu. Když jsem si před pár dny objednával lístky na Kočár do Vídně, který měl jako „scénický koncert“ premiéru v půlce října v Národním divadle Brno, přišla mi od produkce zpráva: Lístky máte na své jméno rezervované, ale ještě je neplatíte, vyčkejte, zda divadla budou v termínu představení otevřená...

Doufáme, že nás nezavřou, ale i kdyby ne – ono se stejně ruší jedno představení za druhým. Z nejrůznějších důvodů – nemoc v souboru, karanténa, z rozhodnutí provozovatele onoho divadla, ve kterém máme hrát, kde se třeba prodávali lístky i v rámci abonmá – a provozovatel není představení schopný odehrát, protože musí polovině abonentů vracet vstupné, neb nejsou očkovaní... I proto, že v souboru jsou členové, kteří nejsou očkovaní a jelikož nejsou zaměstnanci onoho zařízení, nejsou tedy „v práci“ – a tak vlastně nemohou vystupovat, protože test o bezinfekčnosti již nestačí. Je to těžká doba. Okolnosti nám stále nepřejí.

Přišli jsme tedy o naše výroční setkání. S Radou VSVD, která se ovšem sešla, i s Valnou hromadou, která byla dokonce volební (o tom více na jiném místě tohoto vydání Hromady), jsme se ale naštěstí viděli. A bylo to milé! Probíhaly také semináře, kde se alespoň v malém počtu můžeme vidět. A každý týden, krom třítydenní pauzy po Hronovu, kterou jsme ale opravdu potřebovali, probíhá také Antré. Stále naživo, stále z Galerie Václava Havla, které i z tohoto místa děkuji za podporu, stejně jako za podporu děkuji Centru podpory uměleckých aktivit Impuls Hradec Králové, bez kterého bychom náš stream ani nerozjeli. A děkuji také za finanční podporu Královéhradeckému a Pardubickému kraji, jakož i za záštitu hejtmánům oběma krajů – Martinovi Červíčkovi a Martinovi Netolickému.

S mnohými z Vás jsem měl možnost setkat se v letních měsících, nejenom na Hronově. Užil jsem si FEMAD. Byl jsem rád na Zákrejsově Poličce... A plánovali jsme streamy i z dalších přehlídek a festivalů – ale ouha. Už zase se překládá, už zase se ruší. Konečně i my jsme kvůli Covidu19 nemohli odvysílat jeden živák z Galerie VH. Co už s tím, okolnosti jsou takové, jaké jsou.

Co bude dál? Přejme si v tomto vánočním čase, aby se svět vrátil k normálu, alespoň nějakému, zřejmě stále s Covidem19 někde v týle, ale normálu, kdy se budeme moci setkat v prostředí, které máme rádi – v divadle na divadle! Kdy jindy by se měla takováto přání plnit, než o Vánocích!

My se s Kateřinou a Radou VSVD zatím stále upíráme k tomu, že proběhnou naše přehlídky. Přihlášek na Červený Kostelec se letos sešlo rekordní množství – a kdyby měl program naší činoherní přehlídky dopadnout, jak je plánován, byla by to po tom půstu lahůdka! Kéž by. Stejně tak věřím, že proběhnou i všechny ostatní přehlídky, na Audimafor se konečně již někteří z Vás hlásíte. Neklesejme na mysl, budme zdraví a plní optimismu

(pozitivní se mi napsat vzpěčuje). Nic jiného nám stejně nezbyvá, protože okolnosti jsou, jaké jsou.

Držíte v ruce vánoční číslo Hromady, které všechny tyto věci reflektuje. V počtu zpráv o premiérách, ve zprávičkách o Vašem spolkovém životě. No my jsme na tom stejně. Začali jsme sice po lockdownu zkoušet – a zatím se můžeme setkávat na zkouškách, ale kdo z nás ví, co bude dál? Proběhne v České Třebové v prosinci nová premiéra TRIARIA? A pokud už novou inscenaci dozkoušíme, budeme ji smět odehrát pro publikum? Na rozdíl od profesionálních souborů se nám amatérům do šuplíku zkouší špatně. O to víc mě mrzí, že jsem nestihl objet všechna představení, na která jste mě zvali. Snažil jsem se poctivě, ale i můj den má jen 24 hodin... Jako životní optimista věřím, že to všechno ještě doženu, že Vás uvidím. V Hradci, v Turnově... nebo na nějaké přehlídce. Nebo prostě kdekoli.

Bylo super si těch posledních pár měsíců od jara do podzimu užívat, jak si to pamatujeme. Chtěl bych proto poděkovat všem, co se hned, jak to bylo možné, pustili do pořá-

dání akcí! Jak rádi jsme zase vyjeli na štace! Byť jsme všude slyšeli vlastně to podobné – s návštěvností je to teď těžké, lidé moc nechodí. Čert to vem! Však nemusí být vždycky plno – a po tom, co jsme zažili, to asi bude chvíli trvat, než se vše vrátí do starých kolejí. Navíc znovu se závorou. Ale ono to půjde, nebojte. Jen vydržet! Byly ale i štace, kde bylo plno! Až jsme z toho byli zaskočení... Doklad toho, že lidé kulturu – a divadlo zvláště – prostě rádi mají a že na ni zase přijdou. Až ony okolnosti dovolí.

Milí divadelní přátelé, začínáte listovat vánočním dárkem od Volného sdružení východočeských divadelníků. Věřím, že trávíte krásné chvíle se svými nejbližšími, že jste zdraví, šťastní a spokojení, alespoň v míře, kterou nám okolnosti umožňují. Přeji Vám jménem celého VSVD krásné a požehnané svátky, do nového roku jen to nejlepší – a těším se s vámi na shledanou v divadle! S úctou a respektem k Vám všem

jjk

//////////////////// Volební valná hromada se přesunula kvůli covidu ze zimy na podzim, foto Ivo Mičkal.

02 / VALNÁ HROMADA VOLNÉHO SDRUŽENÍ VÝCHODOČESKÝCH DIVADELNÍKŮ

Za normálních okolností se koná vždy na začátku února. Kvůli pandemickým vládním opatřením nebylo možné se z kraje roku 2021 sejít. Nakonec jsme se setkali 4. září ve zcela nových prostorách pardubického Divadla Exil pod Machoňovou pasáží.

Pětadvacet zástupců, především kolektivních členů, si

vyslechlo výroční zprávu předsedy VSVD Josefa Jana Kopeckého za rok 2020. Probrali jsme návrhy na Zlatý odznak J. K. Tyla, návrh na Cenu Ministerstva kultury. Revizní komise zkontrolovala hospodaření spolku. Schvaloval se rozpočet na letošní rok a plán činnosti. Po pěti letech se volilo také nové složení rady VSVD, revizní komise a výkonného výboru. Na závěr jsme v diskusi otevřeli divadelní témata křížem krážem. Do budoucna máme smělé plány, nechť se nám vydaří. O poetickou tečku na závěr valné hromady se postarala loutkářka a básnířka Hanka Voříšková se svým Přesypáním. Inscenace letos zasáhla srdce divadelníků napříč celou republikou.

-kfp-

Nová místopředsedkyně spolku Marcela Kollertová a nová členka rady VSVD Lucie Kotěřová, foto Ivo Mičkal.

USNESENÍ VALNÉ HROMADY

CELKEM 25 MANDÁTŮ

VALNÁ HROMADA:

1. Schvaluje

- a) Program valné hromady
- b) Mandátovou i návrhovou komisi ve složení – Ilona Chytráčková, Marcela Kollertová, Petr Haken
- c) Volební komisi ve složení – Jana Jančíková, Renata Šťastná a Jiří Trnovský
- d) Plán činnosti VSVD
- e) Rozpočet VSVD pro rok 2021
- f) Divadelní cenění v termínu 22. října 2021
- g) Udělení Zlatého odznaku J. K. Tyla: Stanislava Motálová – Havlíčkův Brod Alena Exnarová – Hradec Králové, Vladimír Kněžourek – Miletín

2. Bere na vědomí

- a) Výroční zprávu předsedy Josefa Jana Kopeckého o činnosti VSVD
- b) Zprávu hospodářky Ilony Chytráčkové o hospodaření v roce 2020
- c) Zprávu člena revizní komise Jaroslava Josefa o správě a kvalitě hospodaření a vedení účtů v roce 2020
- d) Zprávu Jaroslava Součka o vzdělávání ochotníků a jejich financování

3. Ukládá Radě VSVD

- a) Zajistit agendu a činnost VSVD a redakční rady Divadelní Hromady

- b) Vypracovat rozpočet sdružení pro rok 2022
- c) Provozovat facebookovou stránku VSVD a webovou stránku www.vsvd.cz
- d) Zajistit akci k 30. výročí založení sdružení
- e) Zvolit ze svého středu výkonný výbor ve složení předseda, místopředseda, jednatel
- f) Revizní komisi VSVD: zvolit si ze svého středu předsedu
- g) Adresně členkám odborných porot v NIPOS Praha: vést dialog o změně složení poroty na národní přehlídce činoherního a hudebního divadla – Divadelní Piknik Volyně. Kvalita odborné poroty by měla odpovídat národní přehlídce!

4. Potvrzuje výsledky voleb do orgánů VSVD pro další 5leté volební období podle stanov VSVD:

- a) Rada VSVD byla zvolena ve složení: Josef Jan Kopecký, Marcela Kollertová, Kateřina Fikejzová Prouzová, Marcela Bucháčková, Karla Drašnarová, Petr Dudáček, Naďa Gregarová, Petr Haken, Jan Hovorka, Ivana Charvátová, Lenka Janyšová, Alena Joachimsthalerová, Jan Kašpar, Lucie Kotěřová, Jaroslav Málek, Petr Mohr, Lenka Mrkvičková, Jiří Pošepný, Jaroslav Souček, Petr Záruha, Iveta Zavadilová,
- b) Revizní komise byla zvolena ve složení: Jaroslav Josef, Pavel Švorčík, Milan Zlesák
- c) Výkonný výbor byl zvolen ve složení: Josef Jan Kopecký (předseda spolku), Marcela Kollertová (místopředsedkyně spolku), Kateřina Fikejzová Prouzová (jednatelka spolku)

Zpracovala: Kollertová Marcela

03 / ZPRÁVA PŘEDSEDY VSVD, PŘEDNEŠENÁ NA VALNÉ HROMADĚ VSVD V DIVADLE EXIL 4. ZÁŘÍ 2021

Milí divadelní přátelé, členové VSVD, všechny Vás tu vítám! Zvláště vítám naše čestné členy, vítám členy Rady VSVD i hosty. Zároveň tlumočím několikero omluv, mnozí totiž vyrazili na konci léta ještě na dovolenou. Tož je na dálku zdravíme a přejeme zasloužené volno.

Milí přátelé, tak jako každý rok, ani letos jsem při přípravě své výroční zprávy vůbec nevěděl, o čem chci – nebo bych měl mluvit. To proto, že se nerad opakuji. Všechno zásadní jsme Vám totiž už napsali do Divadelní HROMADY, ostatní věci jsou potom body programu dnešní Valné hromady. Přesto jsem nakonec vybral několik témat, kterým bych se ve své Zprávě rád věnoval, protože mi přijdou zásadní.

Scházíme se poprvé v nových prostorách divadla Exil, dokonce ještě před tím, než se otevrou divadlochtivé veřejnosti. To mi přijde jako signifikantní – nejen Exil vstupuje do nové etapy. I VSVD, překračující třicetku, se posouvá dál. Oběma (VSVD i Exilu) přeji, aby to byla šťastná etapa jejich historie, aby byla budoucnost růžová (ovšem viděna realistickými očima, nikoli přes růžové brýle).

Tuto výroční zprávu, kterou navíc nepřednáším na našem zimním, únorovém jednání, ale o půl roku později, protože protiepidemická opatření nám v uspořádání „normální“ Valné hromady zabránila, mi dovoluji pojmut více ze široka – ono zpětně k roku 2020 by to bylo navíc dosti stručné, naše loňské výroční setkání totiž bylo téměř poslední normálně proběhnuvší akcí před jarním lockdownem, který byl po prázdninách nahrazen lockdownem podzimně-zimně-jarním.

Pojímám Zprávu více ze široka také proto, že před vámi stojím po skončení mého pětiletého mandátu předsedy našeho sdružení – a tak mám, i jako muž ve středních letech (nebo s krizí středního věku? :-D) potřebu lehce bilancovat, co se povedlo, kam jsme se posunuli, co se nepovedlo.

Na vysvětlenou ještě doplním, že jsem ve funkci půl roku „přesluhoval“ na základě per rollam konaného hlasování všech členů, kteří hlasovali pro prodloužení mandátu do svolání řádné prezenční Valné hromady. (Ono to bylo komplikované i se setkáváním Rady VSVD, ta se po dlouhé době prezenčně sešla pouze jednou – letos po Volyni).

PŘED ZÁVORKU

Na úvod mého ohlédnutí (nejen) za rokem 2020 mi dovoluji konstatování: VSVD je momentálně hegemonem na poli divadelních uskupení. Konečně, znovu. Víím, že

Petr Haken rozproudil diskusi o Divadelním pikniku Volyně, foto Ivo Mičkal.

to zní poněkud nabubřele, ale mám za to, že je to pravda. Dlouhou dobu (možná dokonce jedno celé desetiletí) o nás nebylo tolik slyšet, neměli jsme takový prostor a takové postavení, jako dnes. Čím to?

Na jedné straně je dlouhodobá mravenčí práce na všech těch aktivitách, které dělají Volné sdružení Volným sdružením – přehlídky, vzdělávání, sdružování, mapování. Náš podíl na formování Jiráskova Hronova. Naše práce v odborných orgánech Ministerstva kultury, ARTAMA i jinde.

Na druhé straně je to Covidem. Víím, zní to hrozně, ale nebýt tohoto prevíta, nebylo by Antré. Nenastalo by tak zásadní posílení komunikace na dálku – jak mezi našimi soubory (dokonce se nám podařilo i v této nepříznivé době rozšířit naši členskou základnu!), tak mezi jednotlivými uskupeními sdružujícími divadelníky. Proto mi na tomto místě dovoluji také děkovat – Vám, Vaším souborům, Divadelníkovi.cz, ADA i SČDO. Vytrvejme v tomto započatém trendu, mluvm spolu, potkávejme se, komunikujme, vyměňujme si názory a postoje, podporujme se.

Nazval-li jsem tento oddíl Před závorku, byla to i má vzpomínka na prof. Františka Laurina, našeho čestného člena, který je v současnosti po hospitalizaci, nemůže tu s námi, žel, být - a který takto „před závorku“ vždy během lektorského rozboru viděného představení na kterékoli přehlídce, kterou porotcoval, souboru něco „předěsílal“. Pane profesore, za nás všechny přeji, abyste se co nejrychleji uzdravil, nabral sílu – a příště tu již byl mezi námi. Posíláme pozdravy!

Předseda VSVD Josef Jan Kopecký a jednatelka spolku Kateřina Fikejzová Prouzová, foto Ivo Mičkal.

SETKÁVÁNÍ

Na loňské Valné hromadě jsem si stěžoval na to, jak proběhlo Cenění 2019, kolik se nás sešlo na Valné hromadě. A stěžoval jsem si, myslím, oprávněně. Ohlížím-li se zpět, tak posledních pět let bylo jaksi stále méně kontaktní. Snad tím, jak se vše individualizuje. Tak tomu alespoň bylo do Covidu. S ním jsem ovšem vycítil znovu se objevivší touhu po bližším propojení. Snad nám pandemie ukázala, že se navzájem potřebujeme – a snad i tím začíná znovu doba, kdy Valná hromada i Cenění budou opět ve znamení lamentace nad tím, že nám hlediště Exilu, resp. divadla, ve kterém dojde k předání diplomů z přehlídek, nestačí, že se do něho jen tak tak vejde. Tak tomu bylo za předsednictví Saši, tak tomu bylo (v případě Cenění) i první roky mého předsednictví.

Z tohoto místa Vás všechny vyzývám, abyste na spolkový život nerezignovali. Být pasivním členem VSVD je samozřejmě v pořádku, vnímám to tak, že už jen prostým členstvím podporujete myšlenku a oprávněnost takového sdružování. Ale potřebujeme i členy aktivní... Dnes navolíme novou Radu VSVD, která se bez aktivních členů neobejde. Mám ale větší prosbu: „aktivisty“ bychom potřebovali i pro zajištění dalších aktivit

VSVD, které jsme v posledních letech dělali víceméně ve dvou, třech. Ať už je to HROMADA, Antré – nebo (a to především) naše stage na REGIONECH. K tomu se ale ještě dostanu.

Abychom rozvíjeli naše vzájemné propojení, chtěl bych Vás poprosit, abyste nám dávali vědět o svých aktivitách, premiérách, přehlídkách, festivalech. Věřím, že na ně navzájem rádi zajedeme, abychom se potkali – a inspirovali, podpořili se. Abychom o sobě věděli. Všechny údaje o vašem souboru a jeho životě rádi zveřejníme na našem webu. S Kateřinou se také vynasnažíme se Vašich akcí zúčastnit – a potom o nich třeba referovat.

CENĚNÍ

První zásadní otázkou je, jak s Ceněním 2021. V sumárové části výroční zprávy se dozvíte, jaké přehlídky s jakou účastí se konaly. Neproběhlo Cenění 2020, diplomy jsme rozesílali poštou. Byť jsme stále čekali, zda bude možné Cenění udělat, nakonec jsme se rozhodli pro korespondenční předání cen a uznání.

Osobně bych navrhoval, abychom se o Cenění 2021 pokusili, abychom na něj sezvali i oceněné za rok 2020,

byť by už nešli na jeviště – a nebo vlastně klidně i to, jenom bychom jim už pouze stiskli ruku ke gratulaci. Naše loňská Valná hromada rozhodla, že zkusíme i pro rok 2020 zachovat formát putovního Cenění. Připomenu, že důvodů jsme měli více: Jednak to jsou důvody ekonomické, abychom trochu ušetřili (především za pronájem divadla Drak), a potom proto, že VSVD zasahuje do čtyř krajů (Královéhradeckého, Pardubického, Libereckého a kraje Vysočina). A ne úplně všichni naši členové jezdí po všech čtyřech krajích. Proto většinou navzájem nevíme, v jakých prostorách, s jakým zázemím, s jakými možnostmi soubory tam či onde pracují. Navíc: abychom podpořili ono skloňované „setkávání“, „natáhli“ jsme slavnostní večer o neformální zábavu, abyste potom, co si převeźmete své ceny, hned neodjeli. Nocleh není problém zajistit skoro kdekoli.

Tato Valná hromada by měla toto loňské rozhodnutí potvrdit. Jako místo pro konání Cenění 2021 nabízím prostory Kulturního centra Česká Třebová.

30 LET VSVD

Jak víte, s datací vzniku VSVD je to komplikované, lze ho klást do roku 1990, 1991 i 1992, o tom jsem ale již podrobně referoval na stránkách HROMADY. Vzhledem k tomu, jak Covid zamával s rokem 2020, nechali jsme to zásadní na rok 2021. To jsme ovšem netušili, jak zamává i s rokem 2021...

VSVD se po deseti letech vrátilo k open air programu REGIONŮ! A to především jako k nejvýznamnějšímu připomenutí své 30 leté existence. Z tohoto místa chci moc poděkovat uskupení Kontrapunkt a především Báře Hodonické, že se podařilo zrealizovat naši stage v Novém Adalbertinu, na které se po celý festival představovaly naše soubory, aby ukázaly, že VSVD sdružuje talentované divadelníky, kteří rozhodně mají co nabídnout – i náročnému festivalovému publiku. Díky také všem souborům, které na naši výzvu (za cesták) kývly! Právě náš návrat do struktury REGIONŮ považuji, vedle Antré a vedle Festivalových minut na Jiráskově Hronovu, mezi nejzásadnější momenty vývoje VSVD v posledních letech. Díky těmto třem našim aktivitám jsme se totiž dostali zpět do širšího povědomí (nejen divadelní veřejnosti). OAP jsme předávali Poco a poco animatu v roce 2010, od té doby se značkou VSVD nebyl spojován, zmínka o Sašovi a VSVD dokonce není ani na stránkách současného pořadatele. Letos se ale věci začaly měnit! Letos o sobě VSVD dalo vědět skutečně hlasitě.

CO VÍC SI KE TŘICETINÁM PŘÁT?

Náš návrat k OAP ovšem není jednorázovou akcí. S naším pódium se počítá i pro příští ročníky! A zde si dovolím odbočku od tématu: Jak jsme upekli, tak jsme si snědli. Celé naše angažmá v rámci REGIONŮ 2021 jsme si upekli s Kateřinou – a teprve když se festival rozběhl, my měli denně vysílat festivalové Antré, pro které bylo nutné zajistit hosty, techniku (kterou jsme denně stavěli a denně bourali, však je to open air, jak jinak), odvyšlat ho, ..., jsme si uvědomili, že je to na víc než

dva lidi (a technika streamu). Jen jsme dovysílali, stavěli jsme světla a zvuk (i ty se z podia na noc samozřejmě uklízeli), tahali elektřinu, pomáhali souborům se stavbou jejich inscenace. A když dohráli, tak zase vše uklidit, odnést, zamknout... A druhý den nanovo.

Chtěl bych zde proto poprosit naše členské soubory i jednotlivce, zda by nám příští rok s OAP nepomohli. Minimálně v rovině dobrovolníků na straně technického zajištění divadelních produkcí... Děkujeme ;-)

Zpět k výročí VSVD: Slibovali jsme také výstavu k historii VSVD. A vyznávám se osobně: s tím vším, jak jsme od prosince pracovali na Antré, jsme na ni pozapomněli. Uvědomili jsme si to někdy v průběhu jara – a pokusili se ji ještě zrealizovat – za což chci z tohoto místa moc poděkovat Sašovi Gregarovi a Naděnce. Připravili jsme její koncept, Gregarovi sháněli materiály, grafik rozvrhl jednotlivé panely – ale do konání REGIONŮ se nám ji realizovat nepodařilo. Dohodnuta byla také pro Jiráskův Hronov – v jeho programu se ale objevily požadavky zásadnější – vedle klasické výstavy držitelů Tylů jste na letošním Hronovu mohli navštívit nádhernou výstavu o slovenském amatérském divadle s úžasnou architekturou. A především výstavu o Janu Císařovi. Na výstavu o VSVD tak nezbylo místo... Třicátku VSVD oslavme dnes přípitkem – a šampaňským ji oslavme na Cenění v Třebově! (Až do rána.)

PLÁN PRÁCE A ROZPOČET

Jak jsem již vysvětloval na předchozích Valných hromadách, připravujeme s Impulsem každoročně Plán práce VSVD, do kterého vkládáme vše, co na daný kalendářní rok připravujeme. Víme, schvalovat akce pro rok 2021 v září není šikovné, přesto Vás o to chci požádat. Stejně jako o schválení rozpočtu VSVD.

Co se plánu práce týče, krom toho, co jsem již v této své Zprávě o aktivitách VSVD v letošním roce řekl, chci zmínit vzdělávání. Přesto, že se leccos muselo konat distančně, proběhly také workshopy a semináře prezentní – a hlavně: rozjždí se Součková Impulsí Konzervatoři! Za to Jardovi velké díky! O vzdělávání v roce 2020 a 2021 Vám ale řekne ve své zprávě víc sám Jarda.

A co se rozpočtu týče: o hospodaření v roce 2020 Vám více řekne Ilonka Chytráková, resp. revizní komise, návrh rozpočtu na rok 2021, který i přesto, že je září, potřebujeme Valnou hromadou schválit, přednese Kateřina Fikejzová Prouzová, mně dovoluťte vypíchnout jen jednu věc: podařilo se nám z Pardubického a Královéhradeckého kraje (pořadí podle výše příspěvku) získat dotaci na zajištění Antré! Děkujeme!

JIRÁSKŮV HRONOV

Jako každou Valnou hromadu i letos mi dovoluťte ohlednutí za Hronovy – letos si dovolím ohlednout za oběma proběhnuvšími ročníky, tedy jak loňským, tak i letošním.

Hronov je stabilizován. Zaplaťpánbůh za to. Málem jsem napsal: Hronov je zachráněn. I to by byla pravda, jen mi to přišlo příliš patetické na jedné straně – a předčasné na straně druhé. Předčasné s ohledem na to, že jak roč-

ník 2020, tak ročník 2021 se konaly v epidemiologicky nepříznivé době – a tak si prověrku plného provozu JH ještě nevyzkoušel. Snad to bude ročník 2022, uvidíme. Oba ročníky ale proběhly, kontinuita byla zachována! Loni poprvé s novou ředitelkou KISu.

Za posledních x let, kdy jsem součástí Festivalového výboru (který se mimochodem již přes rok nesešel), mohu říci, že Hronov funguje. Víte, že jsem před lety psal novu festivalovou koncepci. A ta je nyní již téměř bezezbytku uvedena v život. Nový programový šéf Honza Julínek se ukázal být dobrou volbou, Šárka Čmelíková v čele KISu rovněž. Měli nelehký úkol uspořádat dva! ročníky se všemi protikoronavirovými opatřeními. A zvládli to. Vytvořili fungující tým, s oporou v Dítě a Anetě samozřejmě, se kterým je radost spolupracovat. Díky Vám!

Napsal jsem, že Festivalový výbor se nesešel přes rok. I to mě znovu vede k úvaze nad tím, zda je tento přebujelý orgán pro JH vůbec nutný. Ano, je dán statutem JH, je definován jako orgán, jež má dohlížet na koncepci JH. A potud je to asi v pořádku. Ukázalo se ale, že provozní věci, tak, jak je každoročně řešil (rozpočet, semináře, program, techniku, ...) se bez výboru a bez problémů obejdou. Naopak: ve fungujícím týmu, jak jsem o něm psal výše, s podporou Města Hronov a NIPOS ARTAMA, nejsou zásahy „koncepčního orgánu“ ani žádané. Operativní, fungující tým Čmelíková-Julínek si s věcmi umí hravě poradit. Výboru tak nechme skutečně pouze dohled nad koncepcí. Jeho úloha rozhodčího sporů mezi Hronovem a Prahou je již passé. Díky bohu.

Při přípravě loňského i letošního ročníku jsem se několikrát „sólo“ sešel s Honzou i se Šárkou, volali jsme si, konzultovali. Těší mě, že jsem součástí tohoto týmu, byť jejich rozhodování jim opravdu nezávím. Loni, aby festival mohl proběhnout, se hrálo pouze ve dvou vnitřních hracích prostorech – a s hlídanou kapacitu v parku A. Jirásk, kde ovšem vyrostla nová open air stage. Letos se do programu vrátila i Myšárna (nebyla pouze Sokolovna), park již nemusel být hlídán a jeho návštěvníci přepočítávání, stage V trávě ale zůstala. Omezení se týkala loni i letos také seminářů, především v jejich kapacitním omezení a v omezeních týkajících se „života“ seminaristů na JH. Ti museli bydlet pouze podle seminářů, měli určené hodiny pro využívání sociálního zázemí i pro stravování. Ale i toto všechno tandem Julínek-Čmelíková zvládli! A tak, byť méně komfortně, Hronovy proběhly ke spokojenosti všech. V jednom z letošních úvodníků jsem použil (mnou nevymyšlený, ale přejatý) hashtag, který pro mě Jiráskův Hronov bezezbytku vystihuje: #hronovjelaska!

Přátelé, o Východočeších na JH 2020 jsem se ve velmi dlouhém článku rozepsal (včetně přetištěných recenzí z Hronovského zpravodaje) na stránkách naší HROMADY, tak mi dovolu se neopakovat – a případně si nalistujte. Konstatovat můžeme, že naše zastoupení je nebývalé! A bylo velmi slušné i letos! Už jenom to, že například z Chrudimi byly nominovány dva soubor

ry – a oba naše, to je parádní úspěch! Na podrobnou informaci o našich souborech na letošním ročníku se můžete těšit v HROMADĚ podzim/zima 2021 :-)

ANTRÉ

O Antré jsem se dnes již několikrát zmínil, představovat tento koncept neformálního povídání s divadelníky o divadle, myslím, není třeba. Co ale je třeba stále dokola, to je děkovat. Předně chci opět poděkovat Kateřině, že mi tenhle bláznivý nápad pomohla uvést v život! Všem technikům, že jsou ochotni každý měsíc vysílat – díky Martine, Fílo, Aleši! Děkuji Impulsu, že nám, především na počátku, vyšel tolik vstříc, protože bez jeho techniky bychom neměli s čím začít. Děkuji Tomášovi Zemanovi a Galerii Václava Havla za azyl. A děkuji firmě HKfree – a jmenovitě Martinovi Žatečkovi a Aniče, že nás připojili. A děkuji samozřejmě všem hostům, že za námi jezdíte! Protože bez Vás, bez Vás by to nešlo, nebylo, nemělo smysl.

V současnosti máme odvysíláno více než 50 streamů, nejenom pravidelných čtvrtetných rozhovorů, ale také festivalových a přehlídkových speciálů, včetně již v jiném kontextu zmíněném speciálu z REGIONŮ a také Festivalových minut z Jiráskova Hronova. A sledovanost je v tisících! Pravda, především ze záznamu, ale to se také počítá! Antré se po „pohronovské“ pauze rozjíždí opět od příštího týdne – a ani na podzim nevynecháme speciály, které chystáme z FEMADu, z Vysokého, ... Co Antré silně potřebovalo, byla produkční. To jsme si řekli na našem brainstormingu, na setkání týmu Antré, už začátkem prázdnin. A zdá se, že se nám ji podařilo nalézt – protože na rozdíl od lockdownových měsíců, teď jsme s Kateřinou zavaleňovali práci, úkoly a povinnostmi – a trochu nestíháme např. přepisovat články z rozhovorů, točit pozvánky atp. To by se ale od září mělo změnit – právě díky nové produkční. Už teď na naší Valné hromadě mohu prozradit, že do druhé poloviny roku se nám podařilo domluvit úžasné hosty, takže se máte na co těšit!

HROMADA

Naše HROMADA prošla také výraznou změnou. Vzal jsem poslední čtyři čísla s sebou, abych Vám je mohl odprezentovat: vánoční číslo 2019 ještě ve staré grafice, prázdninové číslo 2020 nakročené ke změně – a hlavně obě další čísla, vánoční 2020 a prázdninové 2021! Hromada má novou grafiku, která jde ruku v ruce s novým logem VSVD i novým vizuálem, včetně našich „nových“ webových stránek. Do uvozovek jsem dal slovo „nové“ proto, že už jsme si na ně zvykli, ale do výroční zprávy za rok 2020 slovo „nové“ patří!

U HROMADY jsme měli, a také jsme o tom psali, s nástupem Covidu, velkou obavu o náplň. První kovidové číslo proto bylo složené především z Vašich zážitků první vlny, protože o představeních psát nešlo, o premiérách... Nějak jsme se ale zařídili – a když listujete vánočním číslem z loňska, resp. letošním prázdninovým číslem, štíhlá nejsou :-). Přesto: Rád bych Vás vyzval,

abyste se nebáli psát, abyste posílali texty, ale i pozvánky, reportáže, cokoli ze života Vašeho souboru. Část z toho zužitkujeme na náš web a sociální sítě, část rádi použijeme do HROMADY.

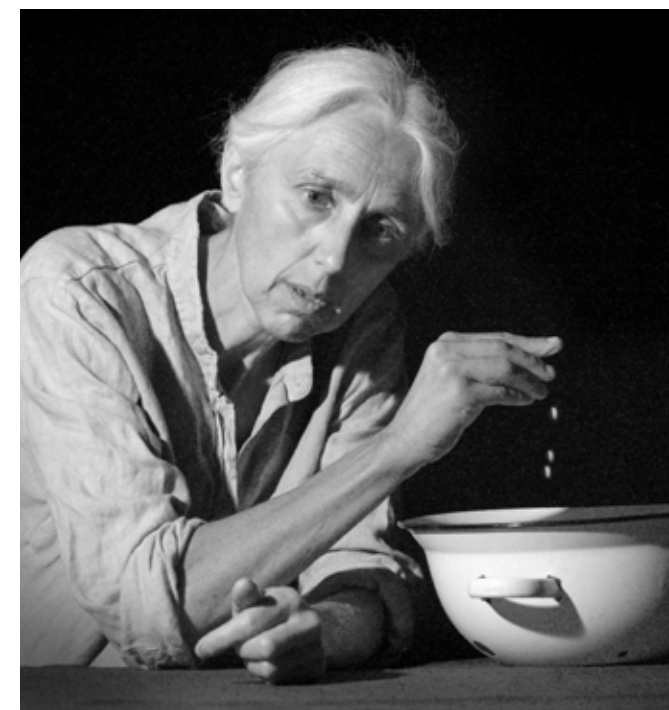
SUMÁŘ

O všem ze sumáře jsme už vlastně psali, ale pro pořádek Zprávy předsedy: Zlaté odznaky J. K. Tyla za rok 2020 nebylo mnoho příležitostí předat. Ocenění jimi byli Jana Dvořáčková (předáno 5/9 2020), Jiří Pošepný, Ludmila Šmídová a Jaromír Feltl (tyto odznaky na předání zatím čekají, snad to letos v nové začínající sezóně již půjde). Zlatými odznaky J. K. Tyla za rok 2021 budou dekorováni Alena Exnarová, Vladimír Kněžourek a Stanislava Motalová.

Naše přehlídky byly díky protiepidemickým opatřením také silně limitované. Ale snažili jsme se! Červeného Kostelce se v roce 2020 (ještě před lockdownem) zúčastnilo 11 inscenací se 147 účastníky. Přehlídka v roce 2021 proběhla bez veřejnosti, pouze za účelem vytvoření audio-vizuálního záznamu inscenací, vystupující soubory se nesměly ani potkat v interiérech divadla. Přesto jsme v Kostelci přivítali 6 inscenací s 35 vystupujícími. V roce 2020 byla na Divadelní piknik Volyně nominována inscenace Haló Unie Ftipných Osobností z Týniště nad Orlicí (a doporučeny inscenace Generálka Jeho Veličenstva Náchodské divadelní scény a Šéf kontra vagabund DS Na tahu z domácího Kostelce), v roce 2021 nebyla nominace udělena, doporučeno bylo mé Kupé story (ještě jednou děkuji) a Trutnovská Audience Ďvyadla Neklid.

Audimafor byl po oba ročníky spojen s přehlídkou Divadelní setkání. V roce 2020 se uskutečnil až na třetí pokus, zúčastnilo se pět inscenací s 35 vystupujícími, specialitou byla prezentace inscenací ze záznamu. V roce 2021 jsme na Audimaforu (a DivSe) viděli 4 inscenace, opět s 35 vystupujícími – a stejně jako v Kostelci pouze za účelem pořizování záznamu! Díky spojení těchto dvou přehlídek mohl lektorský sbor nominovat na 4 celostátní přehlídky – na Písek, Prostějov, Chrudim a na Ústí. V roce 2020 na Písek doporučil pražský Akolektiv Helmut s inscenací S čaganem lamag nohy a jaroměřský 120 dB ze ZUŠ F. A. Šporkas inscenací Cikl, na Prostějov potom soubor Convivium z jaroměřské ZUŠ F. A. Šporka s inscenací Erben 1862. Na Chrudim potom všechny tři již jmenované inscenace. V roce 2021 doporučil na Písek Strategii růže souboru Teď nádech a leť z Pardubic, Rýžování Hanky Voříškové z Chocně a Hru o duši Convinia Jaroměř. Na Prostějov doporučil Rýžování a inscenaci ckd souboru Osamocená z Hradce Králové. Na Chrudim nominoval Rýžování a doporučil Míchat v hrncích souboru Je to tajný z jaroměřské ZUŠ. F. A. Šporka, resp. Hru o duši Convinia. Na Mladou scénu do Ústí doporučil jaroměřské s Míchat v hrncích a s Hrou o duši.

Dětská scéna byla v obou ročnících zrušena. Ale Mi-

Na závěr našeho setkání jsme si nadělili divadelní dárek v podání Hanky Voříškové, foto Ivo Mičkal.

letínské jaro, které v obou ročnících díky posunu termínu proběhlo „normálně“, ba naopak bylo obohaceno o soubory z jiných krajů, jsme viděli v roce 2020 šest inscenací s 69 účastníky, v roce 2021 čtyři inscenace s 31 vystupujícími. V roce 2020 nominaci získala Dobřichovická divadelní společnost s inscenací Řeči a doporučen byl DS Ledříček při TJ Sokol Klášterec nad Orlicí s inscenací Úča musí pryč! V roce 2021 byl doporučen soubor J. K. Tyla z Meziměstí s inscenací S tvojí dcerou ne.

V Hromadách jsme Vám potom také přinesli průběžné zprávy o (ne)konání Modrého kocoura, Orlické masky, Svitavského Fandy, Turnovského drahokamu, Svitavského dýchánku a přehlídky Dospělý pro radost dětem – tedy našich spřátelených přehlídek. V rámci sumáře ještě odkážu na naše pravidelné informace o vzdělávání, které jednak znáte z nabídky otiskované v HROMADĚ, resp. na dnešní zprávu Jardy Součka, která v rámci naší Valné hromady ještě zazní.

SMUTNÉ NA KONEC

Na závěr mé výroční zprávy mi dovolu, abych Vás vyzval k uctění památky dvou našich čestných členů, kteří již nejsou mezi námi. Letos nás nečekaně opustili v dubnu prof. Jan Císař a v červnu Karlička Dörrová. Čest jejich památce! Pojdme na ně vzpomenout minutou ticha. Děkuji.

Milí divadelní přátelé, to je konec mé Zprávy! Konečně. Víím, byla obsáhlejší... Děkuji Vám za pozornost – a pojdme od minulého k tomu současnému, pustme se do programu dnešní Valné hromady.

Josef Jan Kopecký, předseda VSVD

Za revizní komisi podal zprávu Jaroslav Josef.

04 / ZPRÁVA REVIZNÍ KOMISE PRO DOPLNĚNÍ ZPRÁVY O HOSPODAŘENÍ VSVD ZA ROK 2020

Dne 17. 7. 2021 provedli členové revizní komise Milan Zlesák a Ing. Jaroslav Josef, společně s pokladní Ilonou Chytráčkovou, kontrolu účetnictví VSVD za účetní období roku 2020. Komise ověřila zápis o konečném stavu účtu a pokladny za rok 2020 a porovnávala je s počátečními stavy na rok 2020, zapsanými v účetní knize a pokladně. Organizace se při vedení účetnictví řídí zákonem 563/1991 o účetnictví v platném znění a dle předpisu platného ke dni 31. 12. 2003 vede jednoduché účetnictví.

Počáteční stav pokladny v r. 2020
byl k 1. 1. 2020 25 523,00 Kč

Počáteční stav účtu v roce 2020
činil k témuž datu 172 252,12 Kč

Celkem 197 775,12 Kč

Obě částky jsou totožné se závěrečnými částkami z r. 2019. Komise dále zkontrolovala, zda údaje vedené v účetní knize odpovídají příjmovým a výdajovým dokladům, jakož i výpisům z účtu, a neshledala žádné rozdíly a závady. Rovněž tak zůstatky hotovosti v pokladně i na bankovním účtu u České spořitelny souhlasí s vedenou evidencí.

Byla provedena kontrola hotovosti v pokladně, která

k 31. 12. 2020 činila 21 777,- Kč a tato částka odpovídá rozdílu mezi ročními příjmy a výdaji vedenými touto formou. Prostředky vedené přes bankovní účet činily k 31. 12. 2020 celkem 175 660,36 Kč a jako konečný stav odpovídají rozdílu mezi ročními příjmy a výdaji. Stav bankovního účtu byl zkontrolován na konečném ročním výpisu z účtu. Konečný stav činí celkem: 197 457,36 Kč

Jednotlivé doklady jsou vedeny chronologicky. Výdajové a příjmové doklady a výpisy z účtu jsou odděleně číslovány. Všechny doklady jsou potvrzeny předsedou VSVD. Komise dále zkontrolovala správnost součtů a neshledala nedostatky. Rovněž zkontrolovala, zda u částek, které jsou předmětem rozhodování rady nebo valné hromady, jsou uvedena data o rozhodnutích, na jejichž základě byly částky přijaty a vyplaceny.

V roce 2020 se jedná o tyto výdaje:

Vzdělávání	20.550,00 Kč
Grafika manuál	15.000,00 Kč
Divadelní představení (Valná hromada)	4.000,00 Kč
Fotodokumentace	3.500,00 Kč
Květiny	3.264,00 Kč
Ubytování	2.400,00 Kč
Jízdné	2.168,00 Kč
Internetová doména	1.815,00 Kč
Občerstvení	1.505,00 Kč
Dotace pokladny	1.800,00 Kč
Poplatek Zlatý Tyl	1.000,00 Kč
Vedení účetnictví	1.788,00 Kč
Poplatek AITA/IATA ve výši	600,00 Kč
Tiskopisy	135,00 Kč
Poplatek výběr hotovosti	40,00 Kč
Daň	3,59 Kč

Příslušné dokumenty jsou k potvrzení o platbě přiloženy. Celkové výdaje za rok 2020 jsou 59 568,59 Kč.

Příjmy VSVD za rok 2020:

Členské příspěvky	32.450,00 Kč
Úhrada nákladů VSVD od IMPULSU	24.982,00 Kč
Dotace pokladny	1.800,00 Kč
Úroky	18,83 Kč

Celkové příjmy činí 59 250,83 Kč jsou jednak z členských příspěvků a úroků z účtu organizace. VSVD nepřijala za kontrolované období žádný účelový příspěvek od jiných organizací o jejichž využití by těmto musela podávat zprávu. Členské příspěvky jsou vedeny adresně (jmenovitě) a je možné vysledovat v této oblasti plnění členských závazků. Dále byla provedena kontrola plnění úkolů vyplývajících z usnesení valné hromady. Komise konstatuje, že všechny uložené úkoly byly splněny. Revizní komise děkuje paní Iloně Chytráčkové za vedení účetnictví v minulém období a doporučuje Radě VSVD, aby učinila totéž. Rovněž tak doporučuje, aby p. Chytráčková byla požádána o vedení účetnictví i v příštím období.

Podepsání: Pavel Švorčík, předseda, Milan Zlesák, Jaroslav Josef, členové, v Hradci Králové, 4. 9. 2021

05 / PLÁN ČINNOSTI VSVD NA ROK 2022

VSVD hájí zájmy svých členů, propaguje jejich činnost, pořádá nebo spolupořádá regionální postupové přehlídky všech divadelních oborů – činoherního a alternativního divadla, loutkového dětského, divadelní festivaly. Spolupracuje při nejružnějších divadelních projektech, organizuje vzdělávací akce pro amatérské režiséry, scénografy, herce, vedoucí dětských divadelních souborů a poskytuje odborné informace, přispívá ke vzájemné inspiraci.

DIVADELNÍ HROMADA

• plánování, redakce, editace jaro–léto 2021 (jarní přehlídka, bedekr souborů, metodika) podzim–zima 2021 (celostátní přehlídka, VSVD)

Informuje o činnosti východočeských divadelníků, včetně alternativních i dětských tvořivých aktivit. Zveřejňuje reflexe tvorby souborů i jednotlivců, informuje o národních přehlídkách a o působení souborů z východočeského regionu na těchto přehlídkách, informuje o možnostech vzdělávání. Zveřejňuje propozice oborových přehlídek, jejich následné hodnocení a kritické ohlasy. Uveřejňuje teoretická zamyšlení nad současnými problémy amatérského divadla a věnuje se členské základně VSVD. Hromada rovněž propaguje činnost profesionálních divadel na území východních Čech.

Distribuce: na základě adresáře členům Volného sdružení východočeských divadelníků, odborným institucím, institucím veřejné správy, členům odborných rad, dalším spolupracovníkům, účastníkům akcí, o kterých DH referuje a na základě povinného výtisku. (Divadelní hromada je vydávána ve spolupráci s Centrem podpory uměleckých aktivit v nákladu 500 ks)

MAPOVÁNÍ

VSVD má celorepublikovou působnost, sdružuje členy působící i mimo oblast severovýchodních Čech a Vysočiny, amatérské divadelníky i některé profesionály a další příznivce. VSVD mapuje amatérské divadelní činnosti především na území bývalého Východočeského kraje, převážně jde o kraj Královéhradecký, Pardubický a části krajů Vysočina a Liberec. (Přímé oslovení souborů, navštěvování jejich představení.)

METODIKA

Metodická práce není cílem VSVD, ale prostředkem pro vědomé, organizované, řízené, systematické naplňování cílů organizace. Aktivní spolupráce se soubory při vytváření jejich inscenací či projektů. Pomoc souborům v otázkách legislativy, grantové politiky, ekonomiky a marketingu. Pomoc souborům v otázkách dramaturgie, režie, práce s hercem a v dalších otázkách výstavby inscenace. Pomoc souborům v teoreticko-historickém rámci ukotvení jejich práce i jich samotných.

ODBOBNÝ PORADNÍ ORGÁN

Poměrně velká rada VSVD je koncepčním, zpravodaj-

ským a koordinačním orgánem a schází se cca čtyřikrát do roka. Je tvořena z pořadatelů divadelních přehlídek ve čtyřech krajích. Z aktivních divadelníků, pedagogů. Její členové přinášejí cennou zpětnou vazbu od souborů směrem k divadelním přehlídkám a lektorským sborům i k potřebám vzdělávání a rozvoje.

SMĚREM K CENTRU PODPORY UMĚLECKÝCH AKTIVIT

- výběr souborů do přehlídek na základě znalosti souborů v souvislostech
- výběr lektorského sboru na základě znalosti lektorů, jejich práce, schopností, reakce souborů na ně, na vzájemnou symbiózu lektorů v konkrétních porotách

SMĚREM K SOUBORŮM

- doporučení konkrétních inscenací na konkrétní přehlídce
- doporučení konkrétních vzdělávacích seminářů podle potřeb souborů
- propojování souborů a jejich členů pro společná témata

KOMUNIKACE S NIPOS-ARTAMA A MINISTERSTVEM KULTURY

Členové rady VSVD jsou členy odborných rad NIPOS-ARTAMA, resp. komisí MK ČR. V radách a komisích diskutují o konkrétních problémech přehlídek a souborové činnosti v regionu. Mají možnost ovlivnit nastavení pravidel. Naopak směrem k východočeským divadelníkům přinášejí aktuální informace a nabízí jasný vhled do systému.

WEBOVÉ STRÁNKY A SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Prezentace aktuálního dění na východočeské divadelní scéně. Oznámení o vyhlášení přehlídek, jejich programu a výsledcích. Externí informace přínosné směrem k činnosti souborů.

POSTUPOVÉ PŘEHLÍDKY

VSVD společně s Centrem podpory uměleckých aktivit Hradec Králové se podílí na regionálních přehlídkách v krajích, kde má tradiční členy.

ČERVENÝ KOSTELEČ 17. – 20. 2. 2022

Ve spolupráci s DS Na tahu, Červený Kostelec, členem VSVD

VSVD – výběr inscenací do přehlídky, sestavení návrhu programu, návrh na složení lektorského sboru, zajištění článků pro Divadelní hromadu, zajištění on-line zpravodajství z přehlídky; DS Na tahu – péče o sobory v místě konání (pečovatel, kuchyně, divadelní bar, šatny, uvaďedky, technika).

AUDIMAFOR 11. – 13. 3. 2022

VSVD – informace o přihlášených souborech a inscenacích, návrh na složení lektorského sboru, zajištění článků pro Divadelní hromadu, zajištění on-line zpravodajství z přehlídky; péče o soubory v místě konání.

DIV SE – DIVADELNÍ SETKÁNÍ 23. – 24. 4 2022

(spojená přehlídka dětských a loutkářských souborů), ve spolupráci s Divadlem Jesličky Josefa Tejkle, Hradec Králové, členem VSVD

VSVD – informace o přihlášených souborech a inscenacích, návrh na složení lektorského sboru, zajištění

článků pro Divadelní hromadu, zajištění on-line zpravodajství z přehlídky; Divadlo Jesličky – péče o sobory v místě konání (pečovatel, divadelní bar, technika).

MILETÍNSKÉ DIVADELNÍ JARO 10. – 12. ČERVNA 2022

Ve spolupráci s SDS Erben, Miletín členem VSVD

VSVD – výběr inscenací do přehlídky, sestavení návrhu programu, návrh na složení lektorského sboru, zajištění článků pro Divadelní hromadu, zajištění on-line zpravodajství z přehlídky.

SDS Erben – péče o sobory v místě konání (pečovatel, kuchyně, divadelní bar, šatny, uvaděčky, technika).

VSVD je také partnerem přehlídek v dalších krajích – Modrý kocour, Dospělí pro radost dětem, Svitavský Fanda, Orlická maska a další. I v těchto případech kooperuje s místními soubory – členy VSVD, které přehlídky zajišťují v místě!

PŘEHLÍDKY ORGANIZOVANÉ ČLENY VSVD

MODRÝ KOCOUR 6. – 10. 4. 2022, Městské divadlo Turnov, pořadatel: Turnovský Bohéma, Turnovské divadelní studio.

ORLICKÁ MASKA 10. – 13. 3. 2022, Roškotovo divadlo a Malá scéna, Ústí nad Orlicí, pořadatel: Malá scéna ve spolupráci s DS Vicena.

SVITAVSKÝ FANDA 1. – 2. 4. 2022, Multifunkční centrum Fabrika, Svitavy, pořadatel: Středisko kulturních služeb města Svitavy.

TURNOVSKÝ DRAHOKAM 18. – 20. 3. 2022, Městské divadlo Turnov, pořadatel: loutkářský soubor Na židli.

SVITAVSKÝ DÝCHÁNEK 8. – 9. 4. 2022, Multifunkční centrum Fabrika, Svitavy, pořadatel: Středisko kulturních služeb města Svitavy.

DOSPĚLÍ PRO RADOST DĚTEM 25. DUBNA – 1. KVĚTNA 2022, KD Ostrov, Havlíčkův Brod, pořadatel: ADIVADLO, Havlíčkův Brod.

DIVADELNÍ CENĚNÍ

VSVD nabízí a zajišťuje nejenom kontakt od VSVD směrem k souborům, ale také mezi soubory navzájem – a to nejenom prostřednictvím tištěných médií a sociálních sítí, ale také na společných setkáních. Mezi nejvýznamnější patří tzv. Divadelní cenění, na kterém VSVD předává ceny z krajských postupových přehlídek. Tohoto cenění se každoročně účastní na dvě stě padesát divadelníků. Cenění je zároveň společenskou událostí a místem pro dialog. Divadelní cenění je určeno i nečlenům VSVD.

Druhou podobnou, ale menší akcí, je Valná hromada VSVD, která je primárně určena pro členy VSVD.

ZLATÝ ODZNAK J. K. TYLA

Ve spolupráci s dalšími zájmovými divadelními organizacemi je každoročně udělován za mimořádné zásluhy Zlatý odznak Josefa Kajetána Tyla, a to vždy k 1. květnu. Je předáván po dohodě s pořadateli např. na Jiráskově

Hronovu, Loutkářské Chrudimi, Krakonošově divadelním podzimu, nebo v rámci významné akce příslušné organizace. Tímto morálním oceněním bylo od roku 2002 oceněno více jak sto jedinců ze všech oborů amatérského divadla. Ocenění je považováno za nejvyšší ocenění ochotníků v zemi.

VALNÁ HROMADA

Vrcholným orgánem VSVD je každoroční valná hromada, v intervalu pěti let volební, agendu sdružení zajišťuje Rada VSVD, kterou tvoří zvolení zástupci členské základny. Exekutivu VSVD tvoří předseda, místopředseda, jednatel a pokladník sdružení.

FESTIVAL VSVD NA OAP

V rámci divadelního Open Air Programu v Hradci Králové, který se bude konat v červnu 2022, chystáme už podruhé FESTIVAL VSVD. Loni jsme se takto zúčastnili poprvé. Akci jsme pojali jako oslavu 30. výročí založení Volného sdružení východočeských divadelníků. O představení našich členských souborů byl zájem, a tak se i letos na pódiu ve dvoraně Nového Adalbertina představí členské soubory VSVD. Žánrově není přehlídka omezená. Těšíme se na pohádky i experimenty.

VÝSTAVA KE 30. VÝROČÍ ZALOŽENÍ VSVD

Loni nebyla zrealizována. O její formě rozhodneme v roce 2022.

STREAM VSVD

Audiovizuální divadelní zpravodajský a žurnalistický projekt, Stream s vlastním obsahem. Hosté z řad amatérských i profesionálních divadelníků. Rozhovory ze studia i z terénu. Reportáže z místa působení umělců. Projekt měl svou premiéru v lednu 2021. Do konce roku 2021 budeme mít za sebou 55 díl streamu a k tomu ještě 7 dílů Festivalových minut z Jiráskova Hronova.

Plán vypracovala: Kateřina Fikejzová Prouzová

Obor herectví vede Lukáš Rieger, foto CUA.

06 / VZDĚLÁVÁNÍ V CENTRU – ANEB V CENTRU VZDĚLÁVÁNÍ

(Sloupek Jardy Součka)

HRADECKÁ DIVADELNÍ KONZERVATOŘ ZAČALA!

Hip! Hip! Hurá! Konečně! Hlásíme, že pomyslným úderem desáté hodiny sobotního rána dne 16. října 2021, kdy u nás v Centru uměleckých aktivit právě odstartovala dlouho avizovaná, očekávaná a několikrát covidově přesunutá Hradecká divadelní konzervatoř!

Konkrétně její první větev – obor: činoherní herectví.

Přihlásilo se 16 studentů – amatérských divadelníků ze souborů a spolků čtyř krajů naší republiky, Královohradeckého, Pardubického, Libereckého a Jihomoravského – zájemci z Hradce Králové, Žamberku, Chlumce nad Cidlinou, Vysokého Mýta, Josefova Dolu, Police nad Metují, Heřmanova Městce, Ústí nad Orlicí, České Skalice, Pardubic a Brna.

Věkové složení frekventantů je od devatenácti do pětadesátilet. Genderově téměř vyvážené: 10 žen a 6 mužů.

Pod vedením lektora doc. Lukáše Riegra (jinak také vedoucího jednoho z ateliérů činoherního herectví na brněnské JAMU) se konzervatoristé první víkendový seminář věnovali komplexnímu tématu Jevištní existence. Absolvovali cvičení, etudy a hry zaměřené – v duchu Stanislavského a Vachtangovy metody – na tři základní pilíře herecké práce: jevištní pozornost, představivost, zaměřená na rozvíjení daných okolností a jednání. A bylo to opravdu akční, plné pohybu a fyzické aktivity.

Vybírám z obsahu: Cvičení na pozornost, aby herci dokázali vnímat impulzy, které se dějí (viz hry „HU-HA-HI, „Samuraj“, „Psací stroj“ a etudy „Zrcadlo“); cvičení na paměť fyzického jednání – etudy „Imaginární předmět“; cvičení na představivost – „Asociační řady“, „Povídka“; cvičení v prostorech podle metody Michaila Čechova – etudy na existenci ve výrazném prostředí; etudy na nečekanou událost; cvičení změny vztahu k předmětu.

Po sobotním celodenním maratonu studenti v rámci výuky také shlédli jako inspirativní představení inscenaci Maryši, premiérově v provedení Klicperova divadla a v režii Michala Háby. Dlouho do noci ho pak společně rozebírali a hodnotili. A atmosféra po oba dny byla skvělá – plná hravosti, kreativity, pohybu, uvolněnosti a radosti z tvoření.

V sobotu 23. října 2021 pokračovala Hradecká divadelní konzervatoř prvním víkendovým seminářem oboru činoherní režie. Ve třídě se nakonec sešlo jedenáct divadelních režisérů – 6 mužů a 5 žen – ze spolků Zdobničan Vamberk, Jindřich Janské Lázně, Hýbl Česká Třebová, ADIVADLO Havlíčkův Brod, Heřman Heřmanův Městec, Divadlo Exil Pardubice, Okrouhlický ochotnický divadelní soubor, Cirque Garuda Praha, Divadlo Na Živo Velké Opatovice, Divadlo Šňůra Konice. Vedoucí lektor doc. Aleš Bergman (zkušený pedagog z brněnské JAMU i pražské DAMU a také profesionální režisér) se v prvních dnech věnoval především základům a zákonitostem divadla, které bezpochyby patří k teoretickým základům samotné režijní profese. S frekventanty – vybírám z obsahu stěžejní témata – probíral témata Dramatické napětí a prostředky, které ho vytvářejí, Drama a jeho pět

Obor režie vede Aleš Bergman, foto CUA.

základních částí podle Aristotela. Základní dramatická situace, Konflikt z pohledů žánrů, Kompozice dramatu a jeho principy, Ideová postava hry, Emocionální jádro inscenace, Jednání a chování, Postava, Temporytmus.

V praktické části se pak frekventanti věnovali cvičení na prostorovou paměť „Židle“ a sebe prezentaci jednotlivých studentů. Dále rozebírali scény ze hry W. Shakespeara Zkrocení zlé ženy, kde se především zaměřili na situace. V sobotu večer pak všichni navštívili představení T. Dianišky Špinarka v provedení ostravského Divadla Petra Bezruče. Tomu se pak věnovali i celé nedělní dopoledne při jeho rozboru.

V neděli se Aleš Bergman věnoval podrobnému rozpisu scén, kde jako studijní materiál použil svou režijní knihu z inscenace Truman Capote Luční harfa. Na závěr studenti režie dostali seznam knih, které si mají nastudovat.

Další termíny konzervatoře do konce roku 2021: u hereckého oboru bude druhý víkendový seminář probíhat 20.-21. listopadu (zde Lukáše Riegera doplní ještě lektor na pohybovou výchovu Michal Bumbálek a studenti v sobotu večer společně navštíví v Divadle Drak představení Cesta). Obor režijní pak bude pokračovat o týden později, tj. 27.-28. listopadu.

CO SE CHYSTÁ

Z nejbližších událostí zmíním sobotu 27. listopadu 2021, kdy se uskuteční seminář

HEREC A DRAMATICKÁ SITUACE pod vedením lektora Víta Maloty. Je organizován jako vzdělávací akce „na klíč“ a to přímo pro divadelní soubor Vicena Ústí nad Orlicí. Ode-

hrávat se bude v prostorách jejich klubovny. A přidat se mohou i divadelníci z jiných souborů. Třetí lednový víkend v roce 2022, konkrétně 15.-16.1.2022, proběhne u vás – členy VSVD – velmi poptávaný a žádaný praktický workshop ZÁKLADY JEVIŠTNÍHO SVÍCENÍ, určený především pro jevištní techniky a osvětlovače. Účastníci se seznámí se základy jevištního svícení, vyzkouší si různé typy reflektorů, světelné pulty, jejich možnosti a využití, naučí se vytvořit světelný plán (lightplot), rozmístit a nastavit svítidla, správně je připojit a řídit. Konat se bude v Hradci Králové v prostorách Adalbertina, konkrétně na Malém sále, který bude celý víkend účastníkům k dispozici. Jako lektora se nám podařilo získat osobu z nejpovolanějších, Petra Voříška, který díky svým zkušenostem ze zahraničních stáží v Londýně a Berlíně se stal brzy etablovaným světelným designerem. Realizoval již řadu představení v českých divadlech a alternativních projektech, založil vlastní firmu WD LUX, která navrhuje a realizuje divadelní technologie pro klasická divadla i nové divadelní prostory a studiové scény (Ponec, HaDivadlo, NoD, A studio Rubín aj.), zajišťuje technickou produkci předních divadelních a tanečních festivalů jako Tanec Praha, 4+4 dny v pohybu, Pražský divadelní festival německého jazyka, Divadelná Nitra a Letní Letná a podporuje také nezávislé české projekty a festivaly (Kašparův kolínský mimoriál, Hybaj ho!, NextWave, Konfrontace, Pražské Quadriennale, projekt Srdce aj.). Do roku 2018 byl rovněž vedoucím jevištního provozu Nové scény Národního divadla. Petr Voříšek je považován za patrona českých divadelních osvětlovačů.

Volně bude navazovat druhý únorový víkend 12.-13.2.2022: praktický workshop.

JAK POSTAVIT, NASVÍTIT A OZVUČIT VENKOVNÍ PÓDIUM PRO KULTURNÍ AKCI. Bude se rovněž konat v Hradci Králové a jedná se o workshop základních technických dovedností pro řešení live akcí, koncertů, sousedských slavností, tj. na jednorázově stavěných pódii. Lektori Vás provedou nejenom teoretickou částí workshopu, ale především jeho praktickou složkou, a to v oblastech zvuku, světla, videa a také stavby (podium, elevace, konstrukce). Na konci workshopu by měl každý uchažeč umět postavit, nazvučit a světelně „rozehrát“ jednoduchou hudební akci či divadelní představení.

Do řad lektorského týmu se nám podařilo opět získat velké jméno – Jana Dubna, který byl zvukařem hudebních kapel Marsyas, C. K. Vokal, Vítkovo kvarteto, Nerez, The Tap Tap, Kašpárek v rohlíku, Vltava, Krucipůsk, Pražský výběr II, Priessnitz, Tata Bojs a mnohých dalších. Měl na starosti i ozvučení velkých tour zahraničních interpretů jako Jethro Tull, John Mayall, Natalia Oreiro, Carl Cox, Vanessa Mae, Slayer a tanečních festivalů (Open Air Field, Svojšice atd.). V České republice byl prvním, kdo začal pro svou práci používat digitální zvukové pulty. Jeho firma Duben Sound Company zastřešovala celková technická řešení předních hudebních festivalů Trutnov, Rock for People nebo Colours of Ostrava. Jak patrně z výše uvedeného, bude to stát určitě za to, tak neváhejte se přihlásit!

Na březen a duben (5.-6. 3. 2022 a 2.-3.4. 2022) jsou naplánovány semináře.

HLASOVÁ TECHNIKA A JEVIŠTNÍ ŘEČ s lektorkou Evou Spoustovou Málkovou, která je jednou z našich nejre-

spektovanějších hlasových pedagožek. Seminář se bude zabývat, jak vidno z názvu, právě hlasem a prací s ním. Bude o tom, jak mluvit, aby nám bylo rozumět. O tom, že příjemný zvukový nosný hlas vzniká díky optimálnímu zapojení těla, že držení těla ovlivňuje dech. Účastníci se ponoří do souvislostí mezi tělem, dechem, hlasem, artikulací, budou se věnovat výslovnosti českých hlásek, českému přízvuku, práci s různorodým textem atd. Podle mě je právě jevištní řeč velkým tématem, kterému je třeba se intenzivně věnovat.

V posledních letech vnímám, jak se jevištní řeč a práce s hlasem vůbec stává velkým problémem a nejen u amatérského divadla. Na přehlídkách a festivalech čím dál častěji vídám velmi invenční představení s úžasnou režijní koncepcí, která ovšem shazuje ledabylá práce s hlasovou technikou herců, jímž není rozumět, šumují, polykají hlásky, špatně artikulují atd.

A na jaro (termín bude upřesněn) také chystáme víkendový praktický seminář.

SCÉNIKÉ ČTENÍ s lektorkou Emou Zámečnickovou. Za své si totiž беру velké téma, kterému se chci věnovat, a tím je výchova k čtenářství mladé generace. A právě scénické čtení a projekty jako je Čtenář na jevišti či Listování jsou přesně ty aktivity, které výchovu k čtenářství dětí a mladých lidí mohou smysluplně podporovat. Proto se na ně v CUA chceme v budoucnu zaměřit. Toliko za mne. Mějte se dobře, mějte pevné zdraví a doufám, že brzy v hledištích divadel na viděnou!

Jarda Souček

e-mail: vzdalavani@impulshk.cz; mob: 603 800 249

07 / SEMINÁŘ HEREC A DRAMATICKÁ SITUACE

V sobotu 27. listopadu 2021 se mezi desátou hodinou ránní a šestou odpolední v klubovně Divadelního spolku VICENA v Ústí nad Orlicí uskutečnil vzdělávací seminář na téma Herec a dramatická situace. Vedl jej lektor Vít Malota, divadelní a rozhlasový režisér, divadelní kritik, porotce divadel a recitátorů na celostátních přehlídkách amatérského divadla, laureát Literární ceny Františka Halase za rok 2020 a básník. O svých nesporných schopnostech a kvalitách nás pak Vítek přesvědčil přímo na místě.

Během dopoledne se nám pokusil velmi stručně představit, z čeho divadlo mohlo vzniknout a zejména vysvětlit, co je ona dramatická situace, považovaná za základní prvek divadla, ale i filmu, vlastně je. Zároveň nás ubezpečil, že ani absolutorium tříletého bakalářského oboru divadelní kritiky nemusí nutně znamenat, že má dotyčný význam tohoto pojmu v malíku.

Během pauzy na oběd jsme dostali první samostatný úkol. Ve dvojicích jsme měli vymyslet jakoukoliv dramatickou situaci a poté ji předvést kolegům. Všechny

tři vzniklé výstupy (bezdomovky kazící kšeft prodeji grogu, starší pár snažící se zvednout od kávy a servírka vyhazující po zavíračce opilce z baru) jsme následně ve spolupráci s lektorem zkoušeli vypilovat tak, aby byly pro diváka co nejatraktivnější. Až nás překvapilo, jak málo k tomu kolikrát stačilo.

Dále přišla na řadu práce s dramatickým textem (úryvky z Nory, z Poručíka z Inishmuru, z dramatisace Přeletu nad kukačím hnízdem...). Nejprve jsme si ho přečetli, poté probrali, o čem vlastně je, a hledali kýžnou dramatickou situaci v něm obsaženou. Nakonec došlo i na jejich velmi zrychlené inscenování, neboť se nám již krátil čas. Byli jsme velice rádi, že se nás sešlo pouze šest, protože ve větším počtu by prakticky nebyla šance toho tolik (ačkoliv stále velice málo) stihnout.

Jsem přesvědčený, že jsme si společně nasávání vědomostí užili, že nás nejen v naší tvorbě obohatilo, a věřím, že se nejednalo o poslední seminář, ať už s Vítkem Malotou o dramatické situaci nebo opět s někým dalším a o něčem jiném. Obrovské díky patří lektorovi za skvělý úvod do rozsáhlého tématu, ale také Jaroslavu Součkovi za pomoc se zorganizováním akce.

Vlastimil Drda, Divadelní spolek VICENA

Novou scénu Divadla Exil najdete pod Machoňovou pasáží v Pardubicích, foto Lukáš Zeman.

08 / KULTURA MÍSTO THAJSKÉ KUCHYNĚ. DIVADLO EXIL NA NOVÉ SCÉNĚ POD MACHOŇOVOU PASÁŽÍ

Pardubice mají novou kulturní scénu. V pátek 1. října se v suterénu Machoňovy pasáže na třídě Míru otevřel nový sál Divadla Exil. Tradiční amatérský soubor našel po více než dvaceti letech nové sídlo v jedné z nejkrásnějších pasáží v republice. Sál pod Machoňovou pasáží nebude sloužit pouze divadlu. Prostory ožíví také koncerty, výstavy a další umělecké projekty.

Dvacet let sídlilo Divadlo Exil v pardubické Havlíčkově ulici 841, ve sklepě, kde dřív býval varhanní sál pardubické konzervatoře nebo bar pro pány Hotelu Bouček. „Ten náš starý Exil máme moc rádi. Je to naše srdcovka. Bohužel už to v něm dál nešlo. Trápily nás staré elektrické rozvody, špatně udělaná kanalizace a řada dalších problémů,“ vysvětluje herečka Věra Pojmanová. Když se objevila možnost přestěhovat se do centra města, Exiláci po ní skočili.

„Covid nám sice zmařil oslavy dvacetileté existence souboru, ale pomohl nám naplno se soustředit na vybudování nové divadelní scény,“ říká principál souboru Tomáš Klement.

Sklepní prostory pod Machoňovou pasáží původně sloužily jako thajská restaurace a bylo třeba je výraz-

ně přebudovat, aby vyhovovaly divadelnímu provozu. Došlo ke stavebním úpravám, vznikl divadelní sál s jevištěm a elevací, bar, šatny, sklad kulis. „Je to důstojný prostor se zachováním komorního ducha, na který jsme my i naši diváci zvyklí,“ uvádí Tomáš Klement.

KDE TO JE?

Zatím mají někteří návštěvníci problém najít vchod do divadla hned napoprvé. Do sálu vedou dvě cesty. „Když se vydáte z třídy Míru, tak v Pasáži zahnete vlevo před obchodem Zlatá husa, projdete skleněnými dveřmi a vlevo u zadního vchodu restaurace Caffeteria najdete schody do suterénu, kde sídlíme. Když půjdete od Karloviny, dá se jít i přes parkoviště,“ přibližuje lokalitu Tomáš Klement. Třída Míru má svůj genius loci. Je tepnou pardubického života. A divadlo na ni patří, navíc je snadno dostupná městskou hromadnou dopravou. A kdo jede na kulturu autem, může využít blízký parkovací dům na Karlovině.

NAŠLÁPNUTÝ START

Soubor Divadla Exil se specializuje především na současnou dramaturgii. Svůj repertoár staví na komediích, dramatech a autorském divadle. Nebojí se ani muzikálu. „První premiérou v pasáži byl 9. října rodinný příběh Lajka v režii Lucie Haškové a Nadi Kubínkové. Dále zkoušíme komedii Útulek v nastudování herce Východočeského divadla Pardubice Jana Musila, ale zkoušení nám teď výrazně narušil covid. Na konci listopadu uvedeme Seroš – seriál na divadle. A chystáme i jednu českou premiéru, možná na březen. Zkrátka, je na co se těšit,“ láká do Exilu Tomáš Klement.

SDÍLENÝ PROSTOR

Exiláci nemyslí jen na sebe. V programu nové scény se objeví i hostující soubory. Mezi ně divadelní patří Divadlo Tří, NerušKruh, Týbrdo divadlo, DS HRRR nebo machři v improvizaci – Paletáci. Chystají se také koncerty, autorská čtení, besedy, promítání nebo módní přehlídky, každý měsíc a půl se na zdech Exilu objeví nová, většinou fotografická výstava. „Chceme, aby výstavy měly jasnou a čitelnou vazbu na divadlo. Zacílíme například na aktuální premiéry, výročí, festival. Součástí vernisáží

bude vždy doprovodný program,“ říká kurátorka výstav Naďa Kubínková.

Kateřina Fikejzová Prouzová

Kontakt:

Divadlo Exil, Pardubice

Kateřina Fikejzová Prouzová: 605 251 596

e-mail: posta@divadloexil.cz

www.divadloexil.cz

<https://www.facebook.com/divadloexil>

09 / EXIL UVEDL SERIÁL NA DIVADLE, DOSTAL NÁZEV SEROŠ

Divadlo Exil uvedlo na konci listopadu druhou premiéru v sezóně. V novém prostoru pod Machoňovou pasáží nazkoušelo „seriál na divadle“. Komedialní novinka, která má zcela netypický žánr, dostala název *SEROŠ*. Diváci uvidí během sezony celkem tři díly, ten pilotní má podtitul *VÝZKUMÁK* a představí se v něm kromě samotných Exiláků i herci z Východočeského divadla.

Divadelní seriál jako nová tradice

Autorem nápadu na divadelní seriál je jeho režisérka Lucie Hašková. Inspirovala se u televizních seriálů a sitcomů, které baví diváka v poměrně krátkém časovém úseku. „V Seroši pak tyto televizní seriálové postupy používám a přetavuji je do divadelní podoby. Divák tedy uvidí na jevišti své oblíbené postavy v pravidelných odpremiérováných dílech. Na konci sezony pak fanouškům nabídneme seriálový maraton, kdy odehrajeme v jednom večeru všechny tři díly za sebou,“ vysvětluje režisérka. Půjde o krátký komediální útvar s prvky černého humoru a také speciálních efektů. Divadelníci doufají, že tento ojedinělý žánr by mohl najít pevnou fanouškovskou základnu, která by založila v Exilu i novou tradici.

SEROŠ jako živoucí organismus

Autorem textu je herec pardubického Východočeského divadla Jan Musil, který zatím napsal pilotní díl. Stále ale probíhají úpravy, děj se rozvíjí a posouvá dál. Text je stále živoucí organismus, jak říká režisérka Hašková: „V dalších dílech budeme vědět o postavách zase o něco víc a je zábavné si už teď domýšlet – a autorovi tím přidávat do prvního dílu další a další náměty ke psaní.“

Spolupráce s profesionály – vytáhnu tě o schod výš

Ocitáme se ve výzkumáku, kde se nám představuje šest hlavních postav. Šéf, Betyna, Freudka, Troska, Rybka tady už pracují, Dušan se jde o zaměstnání teprve ucházet. Na scéně se objeví i několik epizodních postav, jejichž počet se samozřejmě může s dalšími díly zvyšovat. Divákům se v hlavních rolích představí jak samotní Exiláci, tak i dva herci z pardubického Východočeského

Seznamte s Serošem, první díl seriálu Divadla Exil se jmenuje Výzkumák, foto Jan Procházka.

divadla, Petr Borovec a Karolína Šafránková. „Při zkouškách vidím, že spolupráce s profiky Exiláky inspiruje a učí, takže vzniká v podstatě taková fúze s efektem: vytáhnu tě o schod výš. Myslím si, že nám může tato spolupráce přivést také nové diváky,“ dodává režisérka.

Divák jako součást hry

V současné době vznikají nové webové stránky, které by měly fungovat jako fanouškovská základna. Objeví se na něm i medailonky postav, krátká videa ze zkoušek, zákulisí i samotného představení. „Časem, ale to je otázka daleké budoucnosti, vzniknou i záznamy jednotlivých dílů. S tím počítáme až půjdou jednotlivé díly do derniéry,“ vysvětluje Lucie Hašková. Přímě v divadle sami diváci do výzkumného ústavu vstoupí prostřednictvím vrátné nebo budou moct navštívit podnikovou kantýnu.

Naďa Kubínková

Kontakt: Divadlo Exil, Pardubice, Kateřina Fikejzová

Prouzová: 605 251 596, e-mail: posta@divadloexil.cz,

www.divadloexil.cz

<https://www.facebook.com/divadloexil>

Režžák z Prahy v podání DS Heřman, Heřmanův Městec, foto archiv souboru.

10 / Z HEŘMANOVA MĚSTCE COVIDU NAVZDORY

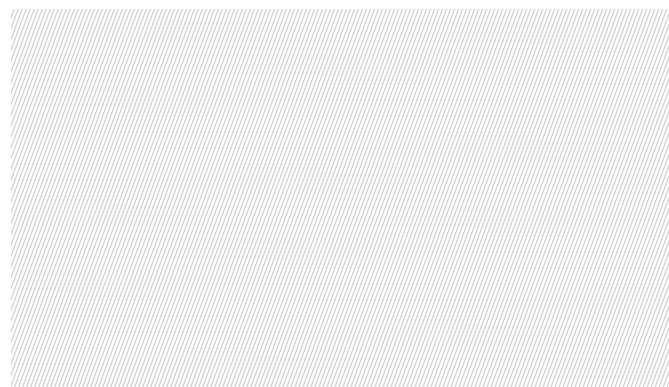
Zpráva z místních sdělovacích prostředků: „Divadelní soubor Heřman třikrát minil, ale covid třikrát změnil. Ale napočtvrté to klaplo.

Více jak rok odkládaná premiéra komedie Jaromíra Břehového *Rejžák z Prahy* rozesmála v pátek 12. listopadu 2021 velice slušnou návštěvu v místní sokolovně. Bavili se nejen diváci, ale bylo zřejmé, že i celý herecký ansámbl již dlouho prahl po hereckých výkonech, kterými by publikum potěšil. A potěšení bylo na obou stranách. Po delší době jsme sáhli k hotovému scénáři. Uvedení hry Jaromíra Břehového v Mekce všech divadelních ochotníků, na Jiráskově Hronově v roce 2007, se nám zdálo dostatečným potvrzením kvality díla. I naše zkušenost s námětem – totiž se zákulisím ochotnického divadelního souboru, s jeho trápením, hledáním námětů, nekázní na zkouškách, ale i s pocitem dobře odvedené práce, kterou ale porota na přehlídce vždycky patřičně zdrbe – všichni máme. Tak proč to nezkusit a nevyužít naše zkušenosti? I když se jednalo o hotový scénář, ani tentokrát nezůstal ušetřen našich škrtů či dopisování. To tak ale v naší partě už chodí.

Kvůli koronavirové pandemii jsme museli premiéru tři-

krát odložit (dvakrát na podzim 2020, pak ještě jednou na jaře 2021). A odložit jsme museli nejen premiéru, v časech nejtěžších restrikcí jsme se ani scházet nemohli a začínat znovu a znovu, a zkoušet po delší pauze, není žádný med. A aby toho nebylo málo, čtrnáct dní před premiérou jsme ještě přepsali titulní roli. O to více jsme rádi, že se nám konečně povedlo novou hru dotáhnout na prkna.

Michal Dziedzinsky
Kontakt:
DS Heřman, Heřmanův Městec
Josef Řezáč: 606 803 822
e-mail: info@dsherman.cz
<https://dsherman.cz/>

Obědovický divadelní spolek si nenechal ujít žádnou příležitost být na jevišti, foto archiv souboru.

11 / OBĚDOVICKÝ DIVADELNÍ SPOLEK VYHLÍŽÍ NOVOU SEZÓNU S OPTIMISMEM

Navzdory překážkám, jakým náš soubor čelil v roce 2021, se nám podařilo uskutečnit celkem šest repríz komedie *Ve vině je pravda*. To lze považovat za malý zázrak, stejně jako skutečnost, že na ta představení dokonce přišli i diváci, lační po živé kultuře.

Poslední říjnovou sobotu jsme víno úspěšně dopili na obědovické derniéře a já začínám chystat nový kus. Tu a tam se mě někdo zeptá, proč to amatérské divadlo pořád ještě dělám. Většinou odpovídám, že mě to baví. Víím, že je to až příliš stručná a bezobsažná odpověď, ale popsat ty milióny nenápadných důvodů, které se slévají ve velkou divadelní radost, jednoduše nejde. A tak jsem se z toho vypsal – a odpověď zkusím zájemcům nabídnout prostřednictvím komedie *Ryzí amatéři*. V téhle hře se uznávaný divadelní režisér, čerstvě stížený sérií osobních karambolů, vrací do rodného městečka Humprechtice, aby se tu odrazil od pomyslného dna a začal znovu. Současný starosta a dávný režisérův kamarád využije jeho složité situace a nabídne mu, aby s místními ochotníky nazkoušel Jiráskovu Lucernu, která se má stát vrcholem oslav výročí založení města. To, že Humprechtice žádný ochotnický spolek nemá, je jen nepatrná vada na kráse. Navzdory tomu, že zkušenosti a in-

stinkty režisérovi radí, aby vzal okamžitě nohy na ramena, neudělá to. A díky tomu se vydá na šílenou životní jízdu, která může jen těžko skončit úspěšnou premiérou. I když – nikdy nepodceňujte ryzí amatéry.

Ještě stručná poznámka k té Lucerně, kterou bude fiktivní spolek zkoušet. Od té doby, co obědovické divadlo znovu existuje, naše manažerka Alena Sadílková na mě přátelsky naléhá, abychom tenhle Jiráskův majstrštyk nazkoušeli. Krátce po válce se totiž v Obědovicích uskutečnilo její velkolepé provedení, ve kterém účinkovala nejen půlka vesnice, ale i kočár s koněm, pamětníci na to vzpomínají dodnes. Jenže klasická Lucerna by v současnosti byla oříškem nejen pro divadelníky, ale i pro diváky. Řeknu to upřímně, nás by to nebavilo zkoušet, vás by na to nebavilo koukat. Pokoušel jsem se hru převést do 21. století a byla to jediná hra, kterou jsem musel uložit do šuplíku a už ji tam nechám. Šel jsem na to tedy oklikou a Lucernu využil jen jako odrazový můstek k tomu, abych názorně předvedl, jakým nádherným dobrodružstvím může amatérské divadlo být. Těšíme se na vás v amfiteátru na obědovické návsi 12. a 13. srpna 2022.

Za DS Obědovice režisér Pavel Novák

Kontakt:
DS Obědovice
Alena Sadílková: 777 556 387
e-mail: divadlo@obedovice.cz
<http://ds.obedovice.cz/cz/>

Mladí ochotníci z Bystrého, foto Adam Hejzlar.

12 / 150 LET OCHOTNICKÉHO DIVADLA V BYSTRÉM V ORLICKÝCH HORÁCH

V letošním a příštím roce si připomínáme 150. výročí vzniku ochotnického divadla v Bystrém v Orlických horách. Za rok vzniku je považován letopočet 1871, kdy se v Bystrém odehrálo první z celé řady ochotnických představení – nutno s obdivem dodat, že během tohoto roku bylo odehráno hned devět divadelních kusů (!) a v lednu 1872 pak byly schváleny stanovy spolku podle spolkového zákona z roku 1867 c. a k. okresním hejtmánstvím v Novém Městě nad Metují – Bysterští ochotníci tak byli prvními mezi horskými obcemi v okolí. Jako účel spolku bylo ve stanovách uvedeno „pěstovati a povzbuzovati ušlechtilou zábavu ku vzdělání svých údů, pak širšího obecnstva, pak mravně a materiálně dobročinné účely podporovati“. Toto se bravurně dařilo plnit s menšími či většími přestávkami až dodnes, kdy ochotnické žezlo převzali mladí herci juniorského souboru Viktor. Doufejme však, že u příležitosti výše zmíněného výročí se budeme moci těšit i na nějaký nový kousek od ostřílených bysterských ochotnických bardů.

MLADÍ OCHOTNÍCI V BYSTRÉM

Juniorský ochotnický soubor Viktor vznikl na podzim

roku 2017, kdy měla tato sestava mladých (tehdy ještě opravdu dětských) herců za sebou už dvě krátká divadelní představení. Jednalo se o pohádku Dva tovaryši, secvičenou pro účely vánoční besídky, a pro úspěch a nadšení zúčastněných následovala pohádka Lotrando a Habiba. Jako třetí byla v roce 2017 nastudována pohádka Jak pekaři nepekla pec z pera bysterského spoluobčana Josefa Lukáška – jako poděkování za jeho dlouholetou spisovatelskou činnost. A právě v období, kdy soubor navštěvoval s tímto představením i mnohé okolní obce, vznikl nápad dát mu nějaké jméno. A proč právě Viktor? Odpověď je jednoduchá. Koně Viktora má ve znaku obec Bystré v rámci Kačenčiny pohádkové říše. V současné době čítá soubor 12 mladých herců a hereček z řad bysterské mládeže a 1 herečku přespolní. Jsme soubor juniorský, děti už trochu odrostly a dnes jsou ve věku 12–21 let. Je skvělé, že je tato bohubilá činnost baví a díky své šikovnosti se pomalu stávají právoplatnými nástupci svých ochotnických předků.

TANEČEK PŘES DVĚ PEKLA

Tato pohádka je známá z televizních obrazovek, kde měla premiéru už v roce 1982. Kromě Pavla Trávníčka a Nadi Konvalinkové v titulních rolích se v ní představila celá plejáda známých herců. Pohádka je to velmi milá především pro svůj nadčasový humor, spoustu veselých písniček

a nechybí ani tanec. Setkáváme se zde s nafintěnými a nafoukanými čerticemi z pekla I. kategorie a ušmudlanými a trochu natvrdlími čerty z pekla II. kategorie. Hlavní postavou je pak Kája Fousek, namyšlený mládenec, kterého se snaží obě pekla napravit, ale nakonec je to úplně někdo jiný, kdo musí své nepěkné chování polepšit...

Tento divadelní kousek byl pro soubor Viktor velká fuška. Už od počátku to nebylo jednoduché, jelikož bylo nutné převést papírový scénář do elektronické podoby a upravit jej přímo na tělo souboru. Koncem zimy 2019 se pak konečně začalo zkoušet, ale vzhledem k rekonstrukci místního hostince musel soubor využívat různé náhradní prostory a zároveň kvůli mnohým aktivitám mladých herců nebylo vždy jednoduché se sejít. Nakonec se přípravy protáhly až do následujícího roku a premiéra se uskutečnila 23. února 2020 v sousedních Dobřanech. Druhý den následovaly dvě reprízy pro děti z místní a okolní školy.

DS Vicena, Ústí nad Orlicí má po premiéře Únosu v Neapoli a čeká je spousta štací, foto archiv souboru.

13 / Z KUCHYNĚ DS VICENA

Máme velkou radost, že spolkový život se vrací po dlouhé, vynucené pauze zase do starých kolejí. Máme úspěšně po premiéře Únosu v Neapoli režiséra Honzy Štěpánského a před sebou spoustu nasmlouvaných štací s tímto představením. Od září už se podle plánu zkouší hra Jak důležité

Ale hned začátkem března nám do životů vstoupil covid, vše se zavřelo. Museli jsme čekat více než rok a půl, abychom se mohli předvést v říjnu 2021 i na domácím jevišti v Bystrém. Nutno dodat, že vše klaplo na výbornou, sál byl naplněný do posledního místečka, mladí herci si svou domácí premiéru opravdu užívali a byli po zásluze odměněni bouřlivým potleskem. Bohužel se situace opět opakuje a plánovaná podzimní představení jsme byli opět nuceni zrušit. Doufejme, že nás čekají lepší zítřky a budeme moci s naší veselou pohádkou potěšit diváky alespoň na jaře příštího roku.

Romana Bartošová

Kontakt: Juniorský ochotnický soubor Viktor, Bystré
(v Orlických horách)

Romana Bartošová: 608 344 567
e-mail: romana-bartosova@seznam.cz

je mít Filipa, jejíž premiéru plánujeme na jaro příštího roku. Režie se tentokrát ujala Marcela Bucháčková. Kromě toho pomalu začínáme organizovat Ples na Scéně, který bude už tradičně tematický se soutěží o nejvydařenější a nejnápaditější kostým. Termín jsme stanovili na sobotu 19. 3. 2022.

Naše dvě „předpandemické“ inscenace Natěrač a Kuba a tři čerti letos končí, protože se za poslední dva roky mnohé změnilo a představitelé už mají různé nové závazky. Derniéra obou her proběhne v Malé scéně v Ústí nad Orlicí v jeden den, a to v neděli 12. 12. 2021. Tam proběhla na jaře i divadelní přehlídka Orlická Thálie 2021, v níž zapojené soubory soutěží o diváckou cenu Hynka Viceny. My samozřejmě u této akce nemohli chybět – jako spolupřadatelé jsme pomáhali s výběrem inscenací i vlastní organizací.

Ještě v listopadu se chystáme společně oslavit kulaté narozeniny sedmi našich členů. Medailonky o jejich ochotnické kariéře si můžete přečíst na našem Facebooku nebo Instagramu. A během adventu se Vicena opět po roce může zapojit do městem nabízené Ježíškovy pošty. Máme v plánu se také vzdělávat. Díky laskavé a štědré podpoře VSVD ještě do konce roku absolvujeme seminář na téma dramatická situace s lektorem Vítem Malotou.

Od posledního vydání Divadelní hromady VICEŇÁKY citelně zasáhlo úmrtí Pavla Sedláčka st., který byl celoživotním aktivním členem spolku a všem skvělým přítelem a partákem. Doted' odhalujeme, co všechno ve spolku zastával a na čem všem se větší či menší měrou podílel, a stále hledáme, kdo by jednotlivé úlohy s alespoň poloviční vervou převzal.

Marcela Bucháčková

Kontakt:

DS Vicena, Ústí nad Orlicí
Vlastimil Drda: 731 885 614
e-mail: vlastimil.drda@vicena.cz
http://vicena.cz
www.facebook.com/DSVicena/

14 / ÚSPĚŠNÝ LISTOPADOVÝ TÝDEN

Ve středu 17. listopadu 2021 hned několik členů z DS Vrchlický převzalo na Galavečeru 2021, který pořádalo Město Jaroměř, významné ocenění. Pan Luboš Hynek ho obdržel za celoživotní přínos v oblasti kultury, pan Jaroslav Faltus za přínos v oblasti rozvoje města a za Bohuslava Krupku ocenění in memoriam převzala jeho sestra.

A pak nastal den D, pátek 19. listopadu, kterého jsme se nemohli dočkat. Téměř po dvou letech přerušovaného zkoušení díky pandemii covid, která nás všechny tak zasáhla, spatřilo naše divadlo premiéru hry Sluha dvou pánů v režii Evy Urbančové. Mám obrovskou radost, že tolik očekávané představení bylo hned 3x po sobě téměř vyprodané. Premiéra i následné dvě reprízy. Po všechny tři dny standing

DS Vrchlický, Jaroměř, inscenace Sluha dvou pánů, foto archiv souboru.

ovation a samé pochvaly z řad diváků. Všem hercům patří obrovské poděkování za trpělivost, píli a hlavně vytrvalost, že to nevzdali a dotáhli hru do úspěšného konce. Věřím, že ještě budou se Sluhou jezdit v příštím roce na zájezdová představení.

V prosinci jsme se těšili na oprášení Vánočního času, ale bohužel kvůli zhoršující se pandemii a vydaným dalším opatřením jsme se rozhodli Vánoční čas o rok ještě odsunout. Nechceme hrát jen pro vyvolené, ale aby si ten krásný příběh, který zrežíroval Bobo Krupka, užilo ve zdraví co nejvíce diváků. Na Sluhu jsme si taky počkali a vyplatilo se. Za celý soubor DS Vrchlický přeji všem krásné vánoční svátky, pevné zdraví a ať kultura žije!

Monika Brychová, ředitelka MKS Jaroměř
Kontakt: DS Vrchlický, Jaroměř Eva Urbančová: 777 201 136
e-mail: mks.jaromer@seznam.cz, <http://dsvrchlicky.cz/>

Autorskou inscenaci Nahoru Na horu začal soubor NODIVSE zkoušet na letním soustředění, foto Anna Vitvarová.

15 / NODIVSE NA POZITIVNÍ VLNĚ. NOVOMĚSTSKÁ DIVADELNÍ SEBRANKA SE DOČKALA PREMIÉRY

Drazí přátelé, divadelní kolegové, srdečný pozdrav všem z Nového Města nad Metují. Mám-li shrnout, co se za poslední dobu událo v našem souboru, není toho málo. A za to jsem moc ráda!!

Letošní sezónu jsme zahájili, již podruhé, víkendovým soustředěním na konci prázdnin. Vřele doporučujeme! Po letních prázdninách je intenzivní zkoušení a společně trávený čas perfektním startem a motivací do sezóny. Naším cílem byla hlavně premiéra naší první autorské hry. Neplánovaně jsme na ní pracovali dva roky, než se mohla představit před diváky. Ale naštěstí nám to konečně situace dovolila a 10. listopadu jsme odehráli představení inscenace Nahoru – Na horu! v Kině 70 v Novém Městě nad Metují.

Samozřejmě, domácí publikum plné příbuzných a přátel je vždycky vřelé. Ale od samotného příchodu do sálu byla cítit až vzrušující atmosféra – diváci se nesmírně těšili (po čtyřikrát posunutém termínu premiéry už opravdu, opravdu), potkávali se s úsměvem, hádali, o čem se vlastně bude hrát, přišli si užít divadlo. A v zákulisí? Herci se nesmírně těšili! Tréma z většiny už opadla a nemohli uvěřit tomu, že premiéra je tady. Smáli se, rozmlouvali se, poskakovali. Přišli si užít divadlo. A potom...to byla pecka! Tak silný pozitivní zážitek jsme potřebovali – všichni!

Sál byl téměř plný, diváci se nahlas smáli od prvních okamžiků, tleskali skoro po každé situaci a při děkovačce nás odměnili bouřlivým potleskem i ve stoje. Byli jsme totálně dojati. Tím, že se představení konečně odehrálo, že se podařilo (kupodivu žádný technický ani jiný problém nenastal) a že mělo a má takový krásný ohlas.

Teď zbývá hrát dál a co nejvíce, abychom zjistili, jak inscenace funguje i za hranicemi našeho města. Každopádně vždycky se na to budeme těšit a půjdeme do toho s úsměvem!

Se stejným nadšením jsme se rozhodli, uspořádat charitativní divadelní festival. Vůbec první akci tohoto typu v Novém Městě nad Metují. Přizvali jsme další členské soubory VSVD a připravili jsme žánrově pestrý jednodenní program. DiFestival pro Moravu bude! Bohužel pod vlivem covidových okolností a protipandemických opatření jsme se rozhodli, že se festival nebude konat 27. listopadu. Na nový termín si počkáme, budeme vás o něm informovat, ale proběhne určitě!

V souboru věříme, že vše má řešení a že s úsměvem jde všechno lépe! Jaký recept máte vy? - Víte co? Řekneme si to osobně. Na představení našem...vašem...u piva... Těšíme se na to! Celý soubor NODIVSE Vám přeje, abyste se ve zdraví potkávali a těšili se divadlem a s divadlem. Užijte si společně té společné vášně, která nás spojuje a je tak krásně nakažlivá, že ani těm divákům to nedá, aby nepřišli.

Lucie Kotěrová
Kontakt: NODIVSE – NOVOMĚSTSKÁ DIVADELNÍ SEBRANKA,
Nové Město nad Metují
Lucie Kotěrová: 604 691 611
email: l.prouzova@seznam.cz; <http://www.mestskyklub.cz>
<https://www.facebook.com/divadlonome/>

V Potštejně mohly děti po shlédnutí pohádky ještě s herci soutěžit, foto archiv souboru.

16 / Z DIVADELNÍHO DĚNÍ V POTŠTEJNĚ...

Letos na podzim mělo naše divadlo v plánu – pokud to situace s virem dovolí – připravit novou pohádku pro malé diváky a případně také uskutečnit k výročí 17. listopadu tradiční *Netradiční divadelní večer* v režii OČB Orlice. A neuvěřitelné se stalo skutkem, podařilo se obojí.

PREMIÉRA POHÁDKY

20. listopadu se uskutečnila premiéra další, v pořadí již 12. pohádky našeho divadla. Jmenuje se *Jak se chudý král do boje chystal*. Napsal jsem ji já, a to podle známého úsloví „chystat se jako chudý král do boje“. Kromě známých herců našeho souboru v ní vystoupila v roli jednoho z králů též nová tvář, Michal Houdek. A rovněž se zapojily děti herců souboru, tentokrát Eliška Hlávková, Sára Matýsová a Benedikt a Magdaléna Sedláčkovi. Ohlas publika byl pozitivní, věříme proto, že pohádka se bude co nejdříve reprízovat. Ať již v Potštejně, či na dalších místech...

DIVADELNÍ VEČER

Výše zmíněná premiéra pohádky proběhla tentokrát trochu atypicky jako součást našeho pravidelného *Netradičního divadelního večera* v režii OČB Orlice. Letos šlo vlastně o podvečer, neboť začátek byl posunut, aby si pohádku mohli užít i nejmladší diváci. Tyto Večery připravujeme již řadu let symbolicky k výročí Mezinárodního dne studentstva a k výročí Dne boje za svobodu a demokracii. Pokaždé jim dáváme jiné téma – nyní měl program podtitul *Od pohádky k pohádce*. Po premiéře

opět následovala soutěžní část programu. A jsme moc rádi, že se navzdory epidemickým opatřením sešlo dost diváků a Večer měl příjemnou, veselou atmosféru.

K DÁLE PLÁNOVANÝM AKCÍM OČB ORLICE

Dnes těžko dopředu soudit, co nás čeká v příštím roce. Ovšem v plánu máme pokračovat v činnosti a pokusit se o provedení tradičních nočních prohlídek na našem hradě. Stejně tak doufám v konání Letního divadelního festivalu pro děti i dospělé Divadelní Potštejn, který pro obec připravuji již řadu let, se ovšem v roce 2020 ani v roce 2021 nekonal. A to nejen kvůli omezením ohledně covidu 19, ale i proto, že polovina plánovaných souborů se nedala dohromady a neměla nazkoušený repertoár, neb se nemohla scházet. Včetně souboru domácího. Kdyby se mezi tím našel čas i na přípravu nové hry pro dospělé, bylo by to fajn... Přeji všem krásný a poklidný adventní čas, a hlavně pevné zdraví!

Ondřej Sedláček

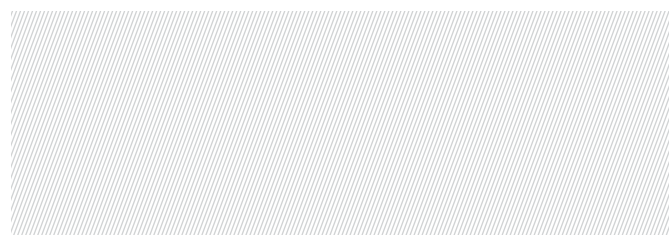
Kontakt:

Ochotnicko-čtenářská beseda Orlice, Potštejn

Ondřej Sedláček: 777 223 637

e-mail: divadlo@potstojn.cz

www.divadlo.potstojn.cz

17 / V BATŇOVICÍCH SE HRAJE!

Déle než čtyřicet dlouhých let spali ochotničtí rytíři v Obecním domě Pod Verpánem v Batňovicích na Trutnovsku. A čekali, kdy bude sousedům nejhůř, aby stejně jako jejich blaničtí kolegové podali národu pomocnou ruku.

A stalo se! Doba covidová, umocněná rozhádanou společností – většinou v seniorském věku – je povolala zpět na jeviště. A čím jiným pohladit bolavou českou duši než pohádkou. V listopadu 2019 tedy sehráli zkušebně a s úspěchem Cimrmanovského Dlouhého, Širokého a Krátkozrakého. Ovšem obstrukce s autorskými právy je dovedly k tomu, že letos v říjnu začali zkoušet představení nové a téměř autorské, na motivy známé pohádky o zapomenutém čertovi, pod názvem Čertovská varta. Tato pohádka pro celou rodinu, která se ve skutečnosti patrně odehrála na batňovickém kopci Varta v čase plného rozkvětu trampingu a nástupu Krakonoše na místo prvního předsedy Klubu českých turistů, nemá za úkol nic těžšího než pohladit pohádkovým optimismem a potěšit lidovým humorem. Zároveň nás dobromyslně vede k tomu, že k spokojenému soužití nás nevedou soudy, ale vzájemná lidská dohoda. Představení je samozřejmě obořeno známými trampskými písničkami, protože, jak stará pravda říká – divadlo bez písničky je jak soulož bez hubičky.

Režie a úpravy textu se ujal režisér červenokosteleckého souboru Na tahu Vlastík Klepáček. Hlavní role si scénářem natlučou do hlavy Jitka Bartoníčková, Míla Pavlová a Honza Hanuš a s výtvarnou podobou scény si určitě skvěle poradí Ing. arch. Láďa Dvořák z Prahy. Zkoušet přes zimní dobu covidového temna se bude v domácím prostředí a premiéru plánujeme v pozdním jaru či brzkém létu v Obecním domě Pod Verpánem nebo na letní scéně Na Vartě. To jak nám Krakonoš nadělí počasí. Tak kamarádi, přijďte pobejt, budete vítáni.

Honza Hanuš, Vlastík Klepáček

Kontakt:

Spolek divadelních ochotníků v Batňovicích

Věra Klepáčková: 732 303 250

e-mail: veklep@seznam.cz

<https://www.batnovice.cz/>

18 / HRANÍ PRO DĚTI NÁM DÁVÁ SMYSL ANEB NEJEN LETNÍ PUTOVÁNÍ TÝBRĎO DIVADLA

Nebudu žehrat na dnešní dobu, ne a ne, i když by se tak chtělo a tak se to nabízelo. To jeden udělá pěknou inscenaci a pak je rád, když ji alespoň párkrát zahraje. Tedy, teď v sezóně.

Raději jsme v létě na nic nečekali a rychle, takřikajíc skoro

Pohádkové Mlátička tour s Týbrďo divadlem, foto archiv souboru.

„na blind“, vyrazili na turné s velkolepým názvem „Tour de mlátička 2021“. Historická a zrenovovaná mlátička je totiž scénou naší nové pohádky Pohádka perníková, šípková a červená. Inu, práce na to byla olbřímí, vyhnat všechny myši, vyřezat železné divnosti a vysypat zrní, taky naši krásku natřít, namořit a vyrobit jeviště. Ale užili jsme si nadmíru a nejen na našem turné.

Mlátička tour se odehrávala v okolí Pardubic, na Seči a v Krásném. A přesto, že jsme plakáty poslali někdy jen pouhé dva dny předem, v každém hostinci a na každém paloučku bylo narváno po střechu nebo až do nebe dětmi.

To byla krása, to se hrálo! Naložit dodávku (jasně, že že-břiňák by byl stylovější) a vyrazit na další štaci. A předtím vybrat do klobouku... Ráno snídaně u konzumu na lavičce a pak hrát, oběd a až navečer se zajímat, kde to vlastně budeme spát, protože auto je plné a nevejdeme se. Tu v nějaké „hrací místnosti“ v kempu, tu v chatičce na zahradě pana majitele hospody. No dobře a někdy se také vykoupat, v přehradě, to se rozumí. A každý den obcházet s tlampačem po vesnici a zvat.

Pohádka perníková, šípková a červená byla k vidění například na Slavnostech medu a jablek v Chrasti u Chrudimi, kde náš stroj v kulisách slámy, jablek a dřevěných stánků dokonale dotvářel atmosféru. Nemohu nezmínit ani představení v Lázních Bohdaneč, kde jsme byli vlastně „předkapela“ skupiny Olympic (Petr Janda nás nestihl, jasně že byl smutnej).

Mlátička prostě byla plně vytěžena a Perníkovka se hraje dál i v Divadle Exil, které si pronajímáme a kde dvakrát měsíčně hrajeme, vždy v 10.00 a v 15.00 hodin. Hrajeme i další naše pohádky, a budeme točit klip a připravujeme novou inscenaci, která bude takřikajíc „zeměpisná“, s pohádkami z celého světa a s živým hudebním doprovodem pardubické cellistky Veroniky Hložkové. Moc nás totiž těší a dává smysl hrát pro děti, něco málo je učit a hlavně – rozesmát je! To je totiž moc potřeba, smát se, i když je někdy těžko, vidíte?

Jana Kaucká

Kontakt:

Týbrďo divadlo!, Pardubice

Jana Kaucká: 724 668 161

e-mail: info@tybrdodivadlo.cz

<http://www.tybrdodivadlo.cz/>

Jiráskův Hronov v plné parádě, foto Ivo Mičkal.

19 / JIRÁSKŮV HRONOV 2021 A VÝCHODOČEŠI NA NĚM

Skončil 91. ročník Jiráskova Hronova, který se zaplat' bůh opět konal. Dokonce ještě ve větší šíři, než ročník předchozí, kulatý. Ano, Covid 19 nás opět limitoval, ale Město Hronov, NIPOS-ARTAMA, KIS Hronov, Ministerstvo kultury ČR, ale ani další spolupořadatelé se nezalekli – do poslední chvíle sledovali všechna nařízení a nakonec zrealizovali ročník, který (minimálně zvenčí) vypadal, jako kdyby žádná epidemiologická opatření ani neexistovala. A pohledem zevnitř, optikou zasvěceného či letitého a zkušeného návštěvníka Mekky českého amatérského divadla, bylo znát, že plány a ambice pořadatelů byly sice okleštěny, ale určitě méně, než v roce 2020.

Letos se hrálo ve třech vnitřních prostorech: v Jiráskově divadle, na Sále Josefa Čapka a v Myšárně, Sokolovna zůstala pro festival uzavřena. Ve všech interiérech samozřejmě platila povinnost zakrývat nos a ústa rouškou, stejně jako další omezení. Nicméně hrálo se! Hrálo se samozřejmě také v parku Aloise Jirásky, ale také v meditační zahradě za kos-

telem Věch svatých, Chůdadlo v ulicích jakož i na náměstí, a Triton zmiňovat netřeba. Hronov prostě žil. V jednom z úvodníků Zpravodaje JH jsem se pokusil zamyslet nad tím, čím to je, že je Hronov takovým fenoménem...

#Hronovjeláska

Nechci ani vyslovit, kolik let jezdím na Jiráskův Hronov. A vlastně se pořád na různých místech ptám, čím je právě tento festival tak výjimečný, že se stává pro většinu svých návštěvníků celoživotní láskou. Odpovědí se mi za to více než čtvrt století dostalo mnoho, ale vlastně si jsou dost podobné. Hronov je místem setkání. Setkání s lidmi, přáteli, divadlem, kulturou, místem, které se jednou za rok stává průsečíkem cest, pojítkem životů, místem, kde se navazují vztahy, kde sdílíme zážitky, pocity, životy. Kam se člověk chce vrátit, protože je mu tu dobře, protože se na jeden týden ocitne v jiné dimenzi. V alternativním časoprostoru. Je to intenzivní týden, který člověka pohltí – a nepustí. Už nikdy. Pravda návraty do reality bývají po Hronovu těžké. Optimista ale už v neděli ve Stovce ví, že do příštího festivalu zbývá 357 dnů. Pesimista se ptá, zda existuje život po Hronovu.

Úvodník jsem nadepsal hashtagem. To proto, že se v tomto krátkém spojení pokoušíme zformulovat to, co fotku (nebo co sdílíme) nejlépe definuje. A Jiráskův Hronov má za poslední roky hashtagů několik. #jedunaHronov #prostěHronov. Těmito hesly se k tomuto festivalu a komunitě lidí, kteří ho tvoří, hlásíme na sociálních sítích. A vystihují ho hezky. Narazil jsem ovšem na hashtag nový, který se mi moc zalíbil a který je též vypovídající, sdělný, výstižný: #Hronovjeláska

A jak vypadalo zastoupení Východočechů na letošním ročníku? Co do počtu drží východní Čechy prim! Například z celkem 70 hracích časů hlavního programu odehrály naše soubory, resp. soubory postupující z našich krajských přehlídek, úctyhodných 28 představení! A to je slušný podíl na hlavním programu! – Pro férovost je třeba doplnit, že Hanka Voříšková hrála *Přesýpání 13x a Strategie růže* se hrála 8x. Do součtu jsem podle plakátu zahrnul také zahajovací představení Náchodské divadelní scény a z našeho Miletína postoupivší Dobříchovice. Soubor *Ted' nádech* a leť jednak řadím do Pardubic – a navíc postoupil z Audimaforu. Ale započítal jsem také komponovaný pořad *Jan Císař: Gurmán života a divadla*, Saša Gregar byl jedním z jeho tvůrců...

A teď hezky popořadě

Zahajovací představení v pátek 30. července patřilo v Jiráskově divadle již zmíněné náchodské *Generálce Jeho Veličenstva*, jež byla pro Vás, co jste ji neviděli ani v Kostelci, ani v Hronově, v programu uvedena takto: „*Hra líčí poslední období života císaře Napoleona, který po osudové porážce v bitvě u Waterloo je vězněn na ostrově Svatá Helena, kde spolu se svými dvěma generály se snaží vzdorovat neprůstřelným zákonům anglické koruny.*“ Recenzi nazvanou *O jednom velkém úkolu* k ní napsal do Zpravodaje JH Michal Zahálka: „*Když člověk coby, dejme tomu, porotce krajské přehlídky najde v programu totéž jméno v obsazení i u položky „režie“, už zpravidla ví, čím začít: Vážený pane režisére / vážená paní režisérko, tohle raději nedělejte, k režii je potřeba odstup a ten z jeviště nemáte, a tak dál a tak dál. Občas člověk ovšem narazí na výjimku, které tahle herecká samorežie nějakým zázračným způsobem funguje – a já jsem jako porotce v Červeném Kostelci před pár lety několikrát narazil na paní Ludmilu Šmídovou, která tento souběh provozuje již dlouhá léta, konkrétně dle DbČAD někdy od počátku osmdesátých let. Vždy se dovedla obsadit i do rolí vysloveně hlavních, aniž by ovšem režii šidila. Situace v jejích inscenacích bývaly vybudované, vedlejší postavy nebyly upozaděné a ačkoliv paní Šmídová coby zkušená herečka vynikajících kvalit svým kouzlem jevišti přirozeně vévodila, rozhodně žádnou inscenaci nepostavila jako svou exhibici s pár přihrávači uklizenými někde na boku a vzadu.*

Tyhle kvality zůstaly i *Generálce Jeho Veličenstva*, ale řekl bych, že je to té inscenaci v jistém slova smyslu na škodu. Hubačova hra totiž jako exhibice velké herečky napsána byla: jejím tématem je to, jak do rigidního a jaksi chlapsky sebevážného běhu dějin zasáhla jedna hubatá, drzá ženská způsobem, který úplně postaví na hlavu svět Na-

Ludmila Šmídová v inscenaci *Generálka Jeho Veličenstva*, Náchodská divadelní scéna, foto Ivo Mičkal.

poleonova ostrovního vězení. Když se ale postava Josefiny nehrne dravě dopředu a nesnaží se zmocnit každické situace a urvat si ji pro sebe, zbude z toho taková zdvořilá historická hra, v níž jde ona energická dáma tak nějak náhodou kolem.

Myslím, že tentokrát si paní Šmídová vybrala úkol opravdu velký a nesnadný. Tahle role razantní ženy z lidu totiž není jejímu naturelu tak docela blízká: paní Šmídová, tato náchodská Danielle Darrieux – je herečka aristokratického šarmu, intelektuálního nadhledu a jemné ironie. Nic z toho nejsou obvyklé atributy hereckého stylu Jiřiny Bohdalové, již text vznikl takřkajíc na míru – mnohem blíže jí byla třeba hlavní role v *Popelu a pálence*, v níž v pozdním věku zářila velká tragédka a ironička Jaroslava Adamová. Josefína v náchodské inscenaci je tak jaksi rozkročená mezi naturelem, který je vlastní její představitelce, a požadavky, které na ni klade její autor. Přiznám se, že proto šlo v mých očích o zážitek poněkud dietnější, než jsem od předchozích inscenací této tvůrčí dílny zvyklý. I tak ale šlo nesporně o důstojné a kultivované zahájení letošního Jiráskova Hronova, za něž patří Náchodské divadelní scéně velký dík.“

Convivium, Jaroměř, inscenace Hra o duši, foto Ivo Mičkal.

V sobotu 31. července jsme v Čapkovi měli možnost v hlavním programu vidět naše Jaroměřáky! Convivium ZUŠ F. A. Šporka hrál *Hru o duši*, která svou pouť zahájila na Audimaforu/DivSe a na Jiráskův Hronov se dostala s doporučením z Mladé scény, celostátní přehlídka studentských divadelních souborů v Ústí nad Orlicí, resp. s doporučením z Loutkářské Chrudimi, celostátní přehlídka amatérského loutkářství.

Anotace v hronovském programu uváděla: „Convivium se po loňské adaptaci textu K. J. Erbena vrací k pohádkové předloze a je tomu rádo. Tentokrát jde o inspiraci bratry Grimmy, ale stejný motiv jsme našli i u B. Němcové, K. J. Erbena, G. Basila ale i u Straparola.“ A ještě: „Ctnost se upevňuje v trampotách.“

Recenzi pod názvem *Kolo, kolo ďábelský* do Zpravodaje napsal Jan Šotkovský: „Zatím všechny inscenace Jarky Holasové se mi líbily – při druhém zhlédnutí víc než napoprvé. Přičítám to jejich důslednosti, domyšlenosti, urputné snaze říci raději o tři věty méně než o větu víc. Jejich úsečný znakový jazyk, který převádí literaturu důsledně a beze zbytku do řeči enigmatických a vícevrstevnatých divadelních obrazů, jsem ostatně chválil loni

u předchozí produkce jaroměřského souboru Convivium, Erbena 1862. Všechno to platí i o *Hře o duši*. A přeče se mi i napodruhé vzpírá. Důvodů je povícero a různých. Jedny jsou formální – pomalé, důsledně monotónní tempo inscenace plus až příliš časté refrénování některých prostředků (zejména ďáblová smíchu, který je stále tak poctivě ďábelský, až je tím spolehlivě otravný). Druhé dramaturgické – v oné pomalosti o to víc vyniknou hluchá místa příběhu, jako je třeba fakt, že po vyhnání dívky královnou matkou se už opravdu jen čeká na závěrečný happyend. Do třetice mi pak *Hra o duši* drhne v tématu. Bezrukou dívku bratří Grimmů totiž jaroměřští zásadně posunuli v chápání lidského osudu. Člověk je u nich hříšná nádoba: respektive naplněná nikoli hříchem, ale jeho potencialitou. V každém z nás neustále chřestí kostky, které mohou dopadnout na andělskou i ďábelskou stranu. To je ovšem vidění odlišné od Grimmů, kde jsou lidé zkrátka dobří a mravní a pokud přijdou do zlého, pak jen proto, že neprohlédnou ďábelské úklady.

Inscenace se navíc v tomto rozpadá na dvě kontrastní poloviny. Zatímco v první (sugestivnější) sledujeme mlynářovo propadnutí pokušení mamonu, který ho dovede

David Zelenka v inscenaci Strategie růže, soubor Teď nádech a leť, Pardubice, foto Ivo Mičkal

až k hrůznému činu obětování dceřiných rukou (a ďábel zde hraje fér hru, neboť pokoušený má na výběr), v druhé vidíme už pouze ďábelskou krutost vůči nevinné oběti. Tak bezúčelnou, až se nakonec anděl musí vložit do hry a dát najevo, kdo tu má navrch (otázka je, proč tak pozdě). A především – proč vlastně *Hra o duši*, když (snad až na mlynářský úvod) nesledujeme, že by anděl s ďáblem spolu opravdu soupeřili, či duši naklonil k dobremu nebo zlému? Žádný Faust, o kterého by mělo smysl se sázet, se u jaroměřských nevyskytuje.

Při vší problematičnosti konceptu je to ovšem stále divadlo řady působivých jevištních metafor – stačí vzpomenout na to, jak „bezruká“ herečka posouvá loutku dívky k princi vlastní tváří, jak pytel peněz visí na mlynářově krku jako kámen táhnoucí ke dnu, jak dívčina láska v princi doslova zapálí plamínek lásky... Až napodruhé mi také došel jemný druhý význam toho monotónního melodického kolečka, které ďábel vydrnkává na svou kytaru: pekelník si prostě vytrvale a úmorně mele pořád svou, stejně jako ten naprázdno klapající mlýn, který se bez vody dívčiny obětavosti bude točit sice napořád, ale zbytečně. P. S. Autor kritiky považuje za velký úspěch, že se dokázal při jejím psaní ubránit použití přirovnání, že to či ono je voda na jeho kritický mlýn.“

Druhá recenze téže inscenace byla z pera Aleny Zemančíkové a jmenovala se Komu jde o duši?: „Po zhlédnutí *Hry o duši* jaroměřského souboru Convivium jsem cítila velkou nespokojenost s tím, že se inscenace nevrátila k postavě otce bezruké dívky, mlynáře, který zbohatnul díky tomu, že prodal ďáblu to, o čem si myslel, že to může postrádat, a ukázalo se, že ďábel si řekl o ruce jeho krásné dcery. Protože od chvíle, kdy otec skutečně dceru zmrzačí, jde o jeho duši – ale to nám inscenace nevypráví. Nevypráví to ani pohádka bratří Grimmů Bezruká dívka, které se v tomto ohledu inscenace věrně drží. Dál jde o variované schéma „handicapované“ nevěsty (a je jedno, jestli je němá jako Rusalka nebo bezruká jako tato navíc i bezejmenná dívka): ďábel zasahuje do jejího štěstí (i štěstí krále, který se do ní zamiluje) neúnavně, démon zla je osudem dívky přímo posedlý a nedá pokoj, dokud ji nedostane do úplně bezvýchodné situace. Je tady ale ještě anděl, který dívku chrání a nakonec i uchrání.

Práce s předlohou, jíž je pohádka bratří Grimmů, klade před inscenátory rozličné otázky. Je samozřejmě možné nechat věci nedoslovené tak, jak to udělali i romantičtí sběratelé. Ale z hlediska dramaturgie je problematické, že kostky o budoucí osud nehraje důsledně ďábel s an-

Pořad Gurmán života a divadla, Ivo Kristián Kubák, Ladislav Valeš, Mirka Císařová, foto Ivo Mičkal.

dělem, ale třeba i se samotným králem. Každý svého osudu strůjcem? Ale král svoji bezrukou manželku nezahlavil (jak známe z jiných podobných příběhů), dokonce se ani nenechal obalamutit pomluvou, jeho role v trpkém osudu bezruké dívky není ani v nejmenším negativní. On sám v příběhu aktivně o svůj osud nehraje – ale v inscenaci ano. Podsouvá se nám tím, že se hraje o jeho duši, že král je kýmsi jako Faust – ale příběh tomu neodpovídá, v něm se král ďáblem zviklat nenechá.

Interpretace starých mýtů, exempel a moralit – tahle grimmovská je hodně křesťanská, o zbožnosti se v ní mluví každou chvíli – je věčná a vděčná disciplína a divadlo pracující s obrazy je k tomu jako stvořené. Archaičnost a jistá nelogičnost vyprávěného děje vede k potřebě inscenovat věc obřadně, tajemně, a to zase vede k pomalosti a k rituálnímu zacházení s předměty, v jejichž dokonalejších tvarech (jablko) a pradávných funkcích (džbán, plachta k nošení dítěte) je uložena paměť lidského rodu. Inscenace souboru Convivium v tomto ohledu ale nemá jasno – tempo je obřadně pozvolné bez rytmických zvratů, ale mobiliář moderního interiéru odkazuje k současnosti. Hliněné figury, skrývající v sobě osudové kombinace na hracích kostkách, jsou působivou metaforou. Ale

pak by člověk čekal, že je bude rozehrávat nějaký větší formát, než stejně velká hliněná postava. Je ďábel jenom člověk mezi námi, nadaný manipulativní mocí? Možná to chtěli inscenátoři říci, ale zvolenými prostředky se jim to úplně nepodařilo.

Etnografové upozorňují, jak zejména Božena Němcová původní příběhy romantizovala a svým vyprávěním významově posouvala. Literární historikové ale upozorňují, že právě díky tomu ty pohádky stále čteme, zatímco autentická vyprávění v etnografických sbornících čtou jenom odborníci. Chci tím říci, že při interpretaci starých příběhů neškodí vzít v potaz současnou logiku lidského životaběhu a klást starému vyprávění současné otázky, na které pak musí inscenace také hledat odpovědi.

Pokud jde o to, komu tady jde o duši, pak otci-mlynáři. Ale toho vyprávění opouští a my se nedozvíme, jak si svého bohatství užil (nebo ne). Králi, jeho matce ani bezruké dívce o duši nejde, jejich duše míří ke spáse, těm jde o nehynoucí lásku a důvěru ve ctnost a láskyplnou vytrvalost, jíž se nakonec dostane zadostiučinění. I když, jak nám inscenace připomíná, nikdy nevíme, jakou další kombinací nám osud přinese. Osud je ovšem mocnost

Vzpomínal také Karel Šefrna, ptal se ho Alexandr Gregar, který celý pořad připravil, foto Ivo Mičkal.

neutrální, padni komu padni a kolik padne, postavit se mu ani fixovat nelze. Ďábel je ovšem jenom zlo a fixování je mu přirozeností."

Stejný den se v hlavním programu objevila také *Strategie růže* souboru Ted' nádech a leť, který si jako ideální místo pro svou inscenaci zvolil Myšárnu. Soubor hrál druhé představení také následující den. Cestu k Hronovu započala tato sugestivní koláž na našem Audimaforu, následně získala doporučení ze Šrámkova Písku. V programu byla uvedena následujícím textem: „Svědectvím o světě nejsou komentáře odborníků, statistiky, výběry denních zpráv... ale lidské příběhy. Čím jsou podrobnější, bohatší o úvahy a vlastní vidění světa, tím se vzdalují jejich začátky i konce, tím jsou neuchopitelnější. Dějí se zároveň a neustále, prolínají se, ruší, doplňují, jsou jeden druhému pozadím, hudbou..."

V recenzi *Ztraceno* v konceptu se Růži věnovala Jitka Šotkovská: „Záměr projektu *Strategie růže* divadelního uskupení Ted' nádech a leť zní velmi ambiciózně. V jeho počátcích stála podle programu otázka, jak referovat o lidských tragédiích, aby ve spokojenější či stabilizovanější části světa stále se vršící špatné zprávy neotupily

vnímavost, nevzbuzovaly lhostejnost či přímo odpor. „Nepředstavení *Strategie růže* je návrhem odpovědi," píše soubor ve festivalovém bulletinu a cestu vidí ve vyprávění konkrétních osudů konkrétních lidí. Tomu přizpůsobil i divadelní prostor, scénu pojímají jako tzv. environment – tedy uspořádání sálu, kdy se publikum s účinkujícími prolíná.

Herci – nebo performeři, interpreti, chcete-li – sedí porůznu mezi diváky a se snahou o civilní, nezatěžkaný projev vyprávějí útržky konkrétních lidských příběhů z různých koutů světa. Nejdříve po jednom, vzápětí ale začnou mluvit, a dokonce zpívat přes sebe, až se vyprávění změní v jakousi polyfonní fugu. A je velmi obtížné, ba skoro nemožné rozumět, o čem kdo mluví. Šance na porozumění nastane v podstatě jen ve chvíli, kdy si vás některý z interpretů vybere, přisedne si a vypráví příběh přímo vám. I v tomto případě ovšem není šance napojit se na vyprávěný osud velká, protože interpretační limity většiny aktérů jsou bohužel natolik výrazné, že brání sdělení. Ze začátku herci působí, že se mezi diváky vlastně cítí nesví a spíš mechanicky odříkávají repliky, než aby se snažili navázat kontakt a sdělit příběh, později zas někteří vzbuzují dojem, že mají problém se

Hanka Voříšková a její podmanivé Přesýpání, foto Ivo Mičkal.

zapamatováním textu. Jejich podání v ich-formě pak působí nevěrohodně a těžko uvěřit, že by se mohlo jednat o jejich osobní příběhy, i když se snaží vzbudit tento dojem. Z celého hodinového představení se mi podařilo zachytit jen jeden příběh – kurdské partyzány a jejího dobrovolného zřeknutí se výchovy vlastního syna. (Nutno přiznat, že jeho vypravěčka naopak byla velmi dobře technicky i herecky vybavená, a věřím, že vyprávění v její interpretaci by pro mě za jiných okolností mohlo být silným zážitkem).

A tak, dozrávám, mě začala inscenace s postupem času jednoduše štvát (což je možná dobře, do divadla chodíme kvůli silným emocím, ne?). Přišla mi jako urážlivá a přezírává právě k těm konkrétním lidským osudům, kterým byla odepřena možnost být vyslechnut. Je mi nepříjemně – protože mám dojem, že jednotlivé příběhy byly vlastně zneužity. V žádném případě nepodezírám členy souboru, že by to udělali záměrně. Došlo ovšem k paradoxu, kdy se záměr proměnil ve svůj naprostý opak. Možnost dát zazníť konkrétním, často velmi bolestným příběhům zůstala nevyužita a lidské osudy byly obětovány ozkoušení a demonstraci teoretického konceptu.

Se Strategií růže mě nakonec jakžtakž smířila jen snad poprvé autenticky znějící vzpomínka na výpomoc v uprchlickém táboře, kdy hra s růžovým míčem s obrázkem Barbie přinesla alespoň na chvíli uvolnění a radost mezi dětmi i jejich rodiči, „zázrak“ (jak to pojmenovala performerka). Poprvé zazněl nějaký příběh téměř bez „vyrušování“, přesvědčivě a se zaujetím osobního postoje, až bylo snadné uvěřit, že se jedná přímo o osobní vzpomínku interpretky. Na konci se David Zelinka, jako autor konceptu, tak i jeden z účinkujících, omluvil divákům, že soubor mrzí, jestli je příliš zasáhlí tíživými příběhy, že nechtěli vzbuzovat negativní pocity, a vyzval publikum ke sdílení svých dojmů, postřehů či otázek. Ozvala se jedna z divaček, která přesně pojmenovala i můj pocit z inscenace – mrzí ji, že jí autoři zvolenými prostředky nedovolili slyšet žádný z příběhů. David Zelinka jí odpověděl: „Nejde o jednotlivé příběhy, je to obraz světa.“ A v tom podle mě leží jádro problému. Obávám se, že když jde o svět, jde málokdy o člověka.“

Druhá recenze Zpravodaje o téže inscenaci byla z pera Zdeňky Janála, jmenovala se Výzkum nebo sdílení? / Mluvit ještě neznamená vyprávět a autor v ní píše: „Soubor Ted, nádech a leť pod vedením Davida Zelinky se již téměř celou jednu dekádu zabývá antropologickým výzkumem nešťastných oblastí světa – zabývá se příběhy lidí z míst, která byla postižena různými typy pohrom, z míst, která běžný turista nenavštěvuje, z míst zanedbaných. Tahle místa však zjevně Davida Zelinku fascinují, neboť i v nich žijí lidé a prožívají své osobní životy, a to v podmínkách pro Středoevropana sotva komfortních. Zelinka se jim pokouší přiblížit, pochopit je, a to s velkým empatickým vhladem. Úspěšně sbírá dokumentární materiál (osobní výpovědi) a následně zkoumá mezní formy divadelního ztvárnění – prozkoumává možnosti, jak tyto příběhy sdělit publiku. Zelinkovu prvodivákovi v případě Strategie růže však může pochopitelně přijít na mysl, že sleduje něco, co divadelní parametry téměř nemá, projekt je spíše sociální, než divadelní a že performeré jsou bez jevištních zkušeností. I já se tomu dojmu jen stěží bráním a hereckou techniku aktérů/performerů/vypravěčů vskutku postrádám. Neznačená to však, že by nemohli vyprávět. Mohou. Zřejmě chtějí působit obyčejně, autenticky. Kladu si však velké otázky co se týká sdělnosti a inscenačních záměrů, dokonce, zda tento způsob performance není kontraproduktivní k tomu, o co souboru jde. Výzkum jakoby převažoval nad potřebou divadelně sdělit...“

Nicméně sám soubor o své „inscenaci“ Strategie růže v anotaci píše jakožto o „ne-představení“. A vskutku, byli jsme svědky setkání, které bychom mohli označit spíše za (dokumentární) performanci, než za divadlo, možná za divadlo vyprávěné, setkání, při němž se její aktéři pokoušejí publiku sdělit silné příběhy lidí, kteří zažili válečné konflikty, ponejvíce příběhy utečenců, kteří vzpomínají na své prožitky. Ty jsou obvykle neradostné. Ovšem jsou vyprávěny poměrně stroze, z čehož je cítit, že na hrůzy prožité již tyto osoby pohlížejí věčně. – Nebo to takto vnímají sami performeré? Strategie růže se na Jiráskově Hronově odehrála celkem v osmi reprízách (čtyřikrát za den)

v komorním prostoru Myšárny, v němž byly rozmístěny židle v různých úhlech, čili diváci mohli pohlížet i jeden na druhého, vnímat dění každý z jiné perspektivy. Performeré již byli na svých místech a z ničeho nic začaly performerky (a autor konceptu David Zelinka) vyprávět kusé útržky příběhů, nejprve jen strohé věty, které se postupně prodlužovaly v příběhy, následně se však začaly promluvy překrývat, čili divák, který naslouchal jednomu příběhu, mohl být záhy zaujat jiným – respektive původní příběh se mu ztratil, pokud neseděl poblíž toho, kdo ho vyprávěl. Tento princip zmnožení pak pokračoval až do konce, přičemž ještě v různých intervalech performeré zpívali ukrajinské lidové písně, nejprve jen jeden hlas, poté se ostatní přidávali až na závěr zazněl delší hromadný zpěv.

Ono zmnožení hlasů a příběhů (které se na světě odehrávají souběžně) působilo na publikum poměrně zneklidňujícím dojmem. A z mého pohledu tento princip funguje spíše jako zajímavý intelektuální koncept „nanečisto“, ale jeho realizace myslím nepřispěla ke sdělení – neboť celá řada diváků byla až iritována tím, že vyprávěné příběhy nejsou uvnitř do konce. Pokud soubor chtěl, aby došly do srdcí diváků, tak si tuto cestu zkomplikoval až příliš. Pokud byl záměr, aby divák vnímal problematiku složitosti osobního života v oblastech zasažených válečnými konflikty více seshora a spíše racionálně, čili samotný koncept a úhel pohledu inscenátorů, pak se to částečně daří. Ale o silném emocionálním zážitku pochybuji, osobně jsem ho neměl, nicméně nelze ho vyloučit. Co však lze říct s jistotou je, že soubor vnímání divákům neulehčuje – a cítím zde proto podivný rozpor v tom, že inscenátoři se až pacifisticky (dokonce až s parametry ezoterické seance) snaží ovlivnit divákovo vnímání utečenců, kteří se dnes pohybují kolem nás, pomoci mu pochopit jejich životní osudy, ale využívají strohé divadelní prostředky, k divákovi nevstřícné a technicky naprosto nedokonalé – od mluvních vad přes monotónní rétoriku po vyprávění příběhů do vzduchoprázdna namísto jejich adresování konkrétním divákům. Možnost společného rituálu se tak rozplývá v pouhou „okolochodnost“ bez celkového společného spirituálního prožitku a zážitku, který ale snad, troufám si říct, cílem této performance být mohl. Ovšem! Dochází k němu dle mého soudu v dílčích momentech – za nejsilnější považuji navyšování míry zpěvu, který po jednotlivých příběhových pasážích funguje jakožto očištný moment, upozorňuje na tradici a (se)trvalost komunitního života či života vůbec – jsou to písně lidové, čili zobecnitelně písně předků těch, kteří Davidu Zelinkovi či souboru své příběhy vyprávějí; lidové písně jakožto vyústění celé sumy příběhů. Kontinuita života tak pokračuje dál, i přes množství vyličených hrůz a poskytnutých svědectví. Růže se totiž svými trny vždy ubrání. Nicméně, i divák může u Strategie růže zaujmout obranný postoj.

Již v úvodu jsem zmínil, že Hanka Voříšková si na Hronovu své Přesýpání (původně na Audimaforu jako Rýžování) stříhla třináctkrát! A to během dvou dnů! Ve středu 4. a ve čtvrtek 5. srpna! Neuvěřitelné! Její inscenace do hlavního programu letošního Jiráskova Hronova do-

putovala s nominací ze Šrámkova Písku a s doporučením z Loutkářské Chrudimi. Zatímco v Hradci využila Hanka rýži, zde se hrálo s obilím. Jak říkala anotace v programu: „2 kg pšenice, 1 mísa a 18 minut poezie.“ Že autorské, to dodávat nemusím. (Přesýpání ve výtvarné podobě z pera Hanky bylo také každodenním zkrášením Zpravodaje – a zároveň odsypávalo čas letošního ročníku!) Recenze Přesýpání z dílny Michala Zahálky se jmenovala Život mezi prsty:

„Ono je to vlastně ohromně jednoduché. Dřevěná lžíce, smaltovaná mísa, sáček pšenice a pár jednoduchých slovíček ve vhodně zvoleném pořadí. A pak Hanka Voříšková: krásná, útlá, vysoká, stříbrovlasá, s lišáckou jiskrou v oku a schopností se člověka dotknout. Těžko se asi najde někdo, kdo by si ji neoblíbil. Zatímco v některých jiných inscenacích působila třeba i lehce ezoterickým dojmem a jaksi všeobecně, povrchně pravdařila, v Přesýpání je prostě jenom pravdivá. – Sešly se tu tři síly, jež by obstály i samostatně. Tou první je Hanka jakožto fascinující a zcela přirozená interpretko poezie. V jejím přednesu nezazní jediný falešný tón, jediný efekt, jakými často i profesionální herci maskují nedostatek porozumění textu. Hanka přednáší rovně, napřímo, s osobním ručením – a k tomu dovede přesně zacílit pohled tak, aby promluvila ke každému osobně.“

Tou druhou je Hanka jakožto výtvarnice. Se lžící, mísou, sáčkem a pšenici dovede kouzlit, aniž by se předváděla. Tvoří metafory a obrazy, jednoduché a čitelné, ale bez klíše. Jakkoliv je to podobenství o přesýpání života tak nějak nabíledni, nepůsobí vůbec lacině. A tou třetí je Hanka jako básnička. Texty z Přesýpání nejsou doprovodem k výtvarnění, ale zcela svébytnou, prvotřídní poezií, jež dovede pracovat se zkratkou a vtípem, hraje si se slovy, čaruje s významy a v pravou chvíli umí dodat přesně odměřenou mikroskopickou dávku patosu.

Jednotlivé básně původně netvořily kompaktní skladbu, vznikly v průběhu tří desetiletí, ale dohromady celá ta kompozice dává veliký smysl. Je to výpověď o životě, který plyne „jako smrdutá líná bažina“ i „jako úprk splašených antilop“. O naději, o těšení i o tom, na čem nakonec záleží. Je to to nejmenší divadlo, které je na letošním Hronově k vidění – a přitom je obrovské.“

Druhou recenzi, jež se věnovala Přesýpání, napsal pod názvem Představte si, že je tma... Luděk Horký: „Notný kus téhle něžně poetické inscenace nasypal do programu letošního Jiráskova Hronova Šrámkův Písek prostřednictvím nominace ve jménu divadla experimentálního. A svůj dílek přispěla Loutkářská Chrudim, která meditačně laděné Přesýpání doporučila.“

Když se řekne Hana Voříšková, tak většina poučených návštěvníků už ví... Ví, jak se na představení naladit. Ví, že půjde s největší pravděpodobností o divadlo výtvarné nebo přesnější – jak je sama autorka v minulosti opakovaně označila – o divadlo obrazkové. Ví, že půjde velmi pravděpodobně o divadlo jedné herečky, několika předmětů a řady neokázalých, ale o to lepších nápadů. Ví, že

ho čeká vizualizovaná poezie života. Náhodou přitom není ani skutečnost, že Hana Voříšková je svou hlavní profesí učitelka, konkrétně na ZUŠ, a ještě přesněji ve výtvarném oboru. Její práce s tvorbou jevištního obrazu je sice drobnokresebná, ale naprosto přirozená, za každých okolností samozřejmá. Má klidný a laskavý hlas, kterým kolem sebe rozprostírá přátelskou atmosféru, ovšem který současně nepostrádá jakýsi spodní tón autority vedené životní zkušeností a smyslem pro pokoru před osudem. Kdykoli performerka promluví, cítíte se v bezpečí, je vám dobře a na chvíli uvěříte i tomu, že svět kolem vás má nějaký smysluplný vnitřní řád, se kterým nemá smysl se rvát. Takovou paní učitelku by chtěl mít každý. Jevištní existence Hany Voříškové působí jako okamžitý a zcela autentický přepis její fantazie, jako takové divadelní EEG, zaznamenávající a v přímém přenosu zveřejňující autorčiny myšlenky a představy, její bohatý a veskrze básnivý vnitřní svět. Poetika komorních inscenací Hany Voříškové je dlouhodobě nezaměnitelná a zároveň i neměnná. Mile překvapuje novými nápady pro pokračující komunikaci starých a stále živých témat, nešokuje však novými výboji. Herecký projev a temporytmus jevištního vyprávění vedou diváky k meditaci či snění. Jak je komu libo.

„Představte si, že je tma“, zazní na začátku a já bez mrknutí oka poslechnu. Vůbec neřeším, že to zřejmě vůbec není běžná součást inscenace. Že je to daleko spíš reakce na smutnou skutečnost, že se organizátorům tento rok nepodařilo sál Myšárny kvalitně zatemnit. Je mi to jedno, já totiž veden charismatem Hanky Voříškové toužím poslechnout a prahnu po tom si představovat. Představím si tedy, že je tma a dál už jedu na vlně fantazie až do konce.

Žena v režné košili a v kalhotách. Tušený stůl pod režným zeleným ubrusem. Dřevěná židle. Jednoduché, ale funkční divadelní světlo založené na drobném tónování intenzity podle potřeby příběhu. Pytel plný pšenice. Hromada zrní, ze které se při manipulaci sem tam vznese obláček obilního prachu. Malá dřevěná naběračka a bílá smaltovaná miska. A taky příběh o koloběhu života a o domově. Jaro nám evokuje text zmínkou jarních květů, buď sněženek, nebo bleudů, ani teď nevím, o to nakonec nešlo. Hromada zrní se zásahem malířské dlaně performerky změnila v cestu. Někde zrní ale přeci jen ještě zbývá v pytli a není ho málo. Příběh může pokračovat minimálně do zimy. Druhá ruka dvěma prsty, štrádajícími v pytli, vydává zvuk kroků v tajícím sněhu. Motiv poutníka se vpíjí do tématu mizejícího času v opakujícím se ročním cyklu. Do smyslu lidského života v souvislosti s jeho konečností. Do úvah o roli svobody a o schopnosti se osvobodit. Téma času je sdělováno ve fantazijním bezčasí, čímž inscenátorka podprahově připomíná význam pozastavení, důležitost nacházet i v tom vymezeném životním čase chvíle pro duchovní usebrání, pro psychohygienu.

Odvážili byste se? Zeptá se herečka a odváží část zrní pro svou jevištní silniční stavbu, křehký divadelní znak cesty životní. Text, bohatý na vynalézavé slovní hříčky, je kompaktní kompozicí vlastní poezie Hany Voříškové z posledních třiceti let. Ještě ne. Už ano. Ještě ano. A následuje série vět začínajících částicí AŽ. Herečka tak

vypráví o životě a hledání se v něm. Nabírá jednu lžici zrní za druhou a přenáší ji z pytle do díže. Při jednom takovém „až“ a jednom takovém přenosu lžice nedolétne do místy. Nenápadně škobrtne o její okraj a vysype se na ubrus. Ale nebojte se, obraz života nekončí, jen se zpomaluje a osvobozuje z mechanických pohybů. Je třeba odvážit i duši. Vypořádat věci života.

Na cestě je vodní plocha, oko rybáře splývá s hladinou, je pozorné, ale zlatou rybku až příliš dobře kryje svými záblesky slunce. Nikdy nebude ulovena. Přesto je dobré po ní toužit. Po něčem toužit. Mít sny. Rybář, mlynář, zrní a díže, stůl a naběračka. Inscenace pracuje s archetypy domova. Českého domova. V tom nejlepším slova smyslu bez hloupých nacionalistických příchutí. Text je o letu balónem a o shazování zátěže. O srovnání se s osudem nebo chcete-li s Bohem. A především pak o vyrovnání sama se sebou. Pokud se poddám příběhu, svléknu se na jeho konci z těla a pošlu je s odstřiženým košem k zemi, zatímco moje duše splyne s donekonečna letícím balonem. Hana Voříšková své texty místy jen ilustruje, jinde rozehrává, aby obrazem násobila význam textu. Už ano. Ještě ano. Už ne.

A vše opět končí ve tmě, kterou je snadné si představit i tam, kde není. Inscenace měla svou genezi. Původně se nehrálo se zmem, nýbrž s rýží. Myslím, že změna byla k lepšímu, protože v našem kulturním prostředí nese zrno jako znak daleko silnější význam. Ještě bych doporučil nespolehat se na to, co zrovna v tom kterém prostoru bude, a trvat na obyčejném dřevěném stole. Ty červené kovové nohy moderní školní lavice, které vyčuhovaly z pod zeleného ubrusu, byly pěští pro oko. Nicméně díky výzvě „představte si, že je tma“, jsem dostal kód, s jehož pomocí jsem si rychle odmyslel i tuhle drobnou nepatřičnost. Hance Voříškové za její kouzla děkuji. Pokud jde o pořadatele, ti by mohli o něco lépe kouzlit svými činy. Zatemnit malý sál Myšárny tak, aby v ní vznikla skutečná tma i ve dne, to je snad splnitelné přání. A pokud ne, bojím se, co všechno si budeme muset představovat za rok.“

Ve středu 4. srpna se v Čapkárně odehrál také pořad s názvem Gurmán života a divadla, na němž byl připomenut odkaz pana profesora Císaře. Vzpomínali spolu s jeho ženou Mirkou jeho kolegové, spolupracovníci či přátelé z profesionálního i amatérského divadla. Ve dvouhodinovém programu zazněl i Císařův sugestivní hlas s nezaměnitelnou dikcí, jeho tvář či záznamy z jeho „hereckých“ krací, které jsou zachovány v archivech České televize, z pořadů Kroměříž nebo méně známého televizního pořadu (režiséra Petra Lébla) o fiktivním americkém odborníkovi na graffiti, prof. Horowitze, kterého právě Jan Císař skvěle ztvárnil. V pořadu vystoupila řada přátel a kolegů prof. Císaře. Karel a Matěj Šefrnovi přidali hudební složku, všechno ve spolupráci s Mirkou Císařovou připravili Lenka Láznovská, Jan Julínek, Milan Strotzer, Karel Šefrna, René Levínský a Alexandr Gregar.

Pořad byl také prostřednictvím VSVD streamován pro všechny, kdo nemohl být s v sále a je k dohledání na YT festivalu. Glosu s názvem S úsměvem profesora o něm

napsal Michal Zahálka: „Bál jsem se. Strašně jsem se bál. Když si vzpomenu na početná setkání s Janem Císařem, hned se mi udělá dobrá nálada – a ač želim jeho nesmírně, nesmírně předčasněho odchodu, daří se mi už od dubna ten úsměv na rtech při vzpomínce držet. Vzpomínkový pořad mohl dopadnout všelijak a já se bál, aby to nebylo oficiózní a usazené. Nebylo, bylo to vtipné, vlídné a přesně akorát, za což budiž vzdán dík jednotlivým hostům, realizačnímu týmu, ale především Mirce Císařové, která si tuhle nepietní podobu do značné míry prosadila. Vladimír Hulec při vzpomínce mluvil – mohl-li to parafrázovat – o tom, že v Mirce nám profesorův étos zůstává zachován. To je svatá pravda a my bychom si tuto uhrančivou, bystrou, nesmlouvavě kritickou a britce ironickou dámu měli hýčkat. Zaslouží si to.“

Recenzi inscenace přes Miletín postoupivších Dobříchovic naleznete na webu Jiráskova Hronova v archivu Zpravodajů, pokud byste si ji chtěli přečíst, tu sem nepřepisuji, protože Dobříchovice jsou jaksi z regionu mimo východní Čechy. Zbývá tedy zmínit naše soubory zastoupené v HronOff programu. Sem lze započítat v parku 1. srpna odehranou *Zadluženou princeznu* královéhradeckého Divadla LŮZA, jež bylo uvedeno touto anotací: „Představení vypráví o zhýčkané materialistické blogerce ze Slovenska, která za hranicemi svého království přichází o svou identitu a setkává se s drsným reálným světem, kterému vládne všeho chtivý AgroVodník. Snad princezna nepřijde o všechno...“ Představení se před pár lety objevilo také v programu Audimaforu. A soubor do nové, nadcházející sezóny překlopil premiéru nové inscenace: *Šuhaj*. V off programu jsme měli zástupce také v podobě improvizací skupiny B.I.Z.O.N.I., rovněž z Hradce Králové, která na Hronov 5. srpna přivezla svou Improshow.

Když už jsem zmínil, že jsme pro festival, vlastně pro divadelníky, kteří se nedostali do sálu, zajistili online stream pořadu o Janu Císařovi, musím zmínit i fakt, že jsme letos také připravili každodenní stream ze schodů Jiráskova divadla. Po domluvě s pořadatelem se jmenoval *Festivalové minuty*. Jeho příprava i technické odbavení (a konečně i financování) zajišťovalo VSVD. Spolu s Ondrou Lechnýřem, který *Minuty* se mnou spolumoderoval, jsme v každém dílu přivítali jednu mediálně známou osobnost spojenou s festivalem, zástupce hrajícího souboru, lektora semináře a někoho z pořadatelů. I minuty jsou dohledatelné na YT, stačí si najít YT kanál VSVD – a v záložce playlisty zvolit Festivalové minuty, můžete si je přehrát i zpětně.

Letošní Hronov byl opět intenzivní. Hronov je láska. A taky vcelku náročná dovolená. Což ovšem neříkám stěžujícím si tónem, naopak. Kde jinde můžete strávit 10 dnů naplněných divadlem, setkávat se s lidmi, kteří ho dělají, diskutovat. Přátelít se. Sdílet zážitky. Je ale pravda, že když denně připravujete stream, vysíláte, sem tam něco píšete do Zpravodaje – či pro slavnostní zakončení, strávíte odpoledne a večer v divadle, noc povídáním s přáteli, není toho spánku přespříliš. A tak jste vždycky vděční za „volná“ dopoledne (tedy nejste-li zároveň se-

minaristou), dobrou snídani a empatickou společnost, která Vám rozumí a chápe... No ještě zaplaťpánbůh, že já mám na Hronovu svou kancelář! A úplným závěrem (vidíte, jak mi to všechno naskakuje postupně): jelikož jsme vysílali stream Antré také z Audimaforu, mohu Vás odkázat na rozhovory o některých zmiňovaných hronovských inscenacích také tam (tedy na YT VSVD v playlistu Antré). Určitě jsme mluvili s Haničkou Voříškovou, především o *Rýžování*, ale také s jednou z performerek od Davida Zelinky o *Strategii růže*. To jen kdyby Vás to zajímalo.

Z útržků vzpomínek, programu JH a Zpravodaje JH sestavil -jjk-

20 / JANA LANGR O FEMADU. FESTIVAL IRONICKÉHO HUMORU PRO ODMÍTNUTÉ

Festival mladého amatérského divadla oslavil padesátiny. K narozeninám si nadělil spoustu dárků. Divadelníci je rozbalovali od 16. do 19. září 2021 v Divadle Na Kovárně. Novinky byly postavené na osvědčených tradicích a pověstném poděbradském ironickém humoru. Nová ředitelka Jana Langr si o FEMADU povídala v našem streamu Antré s Kateřinou Fikejzovou Prouzovou.

SALÓN ODMÍTNUTÝCH

Každý rok v polovině září se v areálu poděbradského zámku koná FEMAD, festival s podtitulem Salón odmítnutých nabízí druhou šanci inscenacím, které skončily ve svém postupu před branami Jiráskova Hronova. „Je to příležitost si zase někde zahrát, slyšet odborné názory jak profesionálních, tak amatérských divadelníků. Dostat feedback na své představení a vyzkoušet jiné prostředí, než je na tradičních postupových přehlídkách,“ říká Jana Langr. FEMAD, jak ho známe dnes, funguje od roku 2007. Akce stojí mimo systém postupových přehlídek a konat se může jedině díky štedré podpoře města Poděbrady.

Festival dnes má svou vlastní komunitu seminaristů, kdo se chytil do sítě femadové atmosféry, vrací se každý rok i když zrovna neúčinkuje v soutěžním představení. Pro divadelníky z celé republiky je zářijové setkání v Poděbradech jedinou příležitostí se navzájem vidět a popovídat si o divadle i životě. „Je to silná divadelní skupina, která je nám věrná už patnáct let,“ uvádí Jana Langr.

VLÍDNÉ BESEDY V KRUHU

A jak to na FEMADU chodí? Účastníci se po shlédnutí představení rozprchnou do svých seminářů vedenými profesionály, kde si sdělí horké dojmy z diváckého zážitku. Až poté se sejdou na tzv. Besedě v kruhu. Ta je modeřovaná a spravedlivě věnuje stejně dlouhý čas všem složkám inscenace (dramaturgii, režii, herectví, scénografii atd.). FEMAD je výjimečný tým, že atmosféra je při diskusích velmi vstřícná a přátelská. Slovo nemají jen odbor-

Nová ředitelka FEMADU Jana Langr, foto Tomáš Zeman.

níci, ale také divadelníci z pléna a nebojí živě rozmlouvat o viděném. „Beseda v kruhu je to proto, aby to nebylo takovéto to tradiční porotování, kdy lektorský sbor sedí za stolem a vzniká bariéra. Právě ta vytváří strach se svobodně vyjádřit,“ vysvětluje Jana Langr.

Navíc je tu moderátor, poučený divadelník, vtipný glo-sátor a hlídač času i emocí, od roku 2007 jím byl Ladislav (Lála) Langr a letos jeho časomíru přebíral dosavadní ředitel festivalu Jakub Charvát. „Jakub je pro mě důležitá postava celého festivalu. Jeho speciální aura posouvá ducha festivalu ještě někam dál. Uvidíme, kam jeho moderace Besedu v kruhu posune,“ usmívá se Jana Langr.

SMRTELNĚ IRONICKÝ FESTIVAL

Podtitul FEMADU – Salón odmítnutých – napovídá, že na rozdíl od některých jiných přehlídek se tu divadlo nebere smrtelně vážně. Naopak, poděbradská přehlídka je spíš smrtelně ironická. Pořadatelé si umí ze sebe udělat legraci a tuhle potouchlou náladu přenáší s úspěchem na všechny zúčastněné. DS Jiří má humor pod kůží. Jednou z výrazných osobností je vedle Jakuba Charváta také moderátor Martin Kočí. „Martin je stavební kámen celého festivalu, stejně jako celý Divadelní spolek Jiří. Všichni to děláme hlavně proto, že to máme rádi,“ dodává Jana Langr.

Soubor připravuje před každým představením svérázně scénky, stojí za barem až do svítání, technika je připravena vyřešit jakýkoliv požadavek. Pokud se objeví nějaký nedostatek, všichni ho tomuto skvělému týmu od srdce odpustí.

Možná to dělá zářijové slunce, okouzující areál zámku, který se stává na čtyři dny divadelní oázou, nebo snad víno, které si můžete vypít na trávě mezi roztočenými srdci.

S PADESÁTKOU NA KRKU V NOVÉM

Dosavadní ředitel FEMADU Jakub Charvát oslovil Janu Langr, aby po něm přebrala jeho povinnosti, už více než před rokem. Jana si tak mohla loňský festival pořádně prohlédnout očima budoucí ředitelky. „Díky tomu jsem měla spoustu času nad festivalem přemýšlet. Od začátku jsem věděla, co bych chtěla změnit. Navíc mi všichni vyšli moc vstříc a nesetkala jsem se téměř s žádnou špatnou reakcí,“ vysvětluje nová šéfová. Letošní program se sestavoval vcelku hladce. Jana oslovila osm souborů, které se nedostaly na Jiráskův Hronov a osm z nich řeklo ano. Na poslední chvíli se o změnu programu postaral covid-19, vyřadil úvodní titul.

Co dalšího nikde jinde nenajdete? Způsob, jakým se rozhoduje o vítězích. Každá inscenace má svého delegáta, jehož povinností je vidět všechna představení. Delegáti pak udělují body za umělecký výkon veřejně, a přímo na jevišti. Svě ceny bude rozdávat i divácký klub a jednotlivé semináře.

NOVINKY POSTAVENÉ NA TRADICÍCH

Semináře nebyly letos obecné. Každý měl své téma. „Lektorům jsme dali volnou ruku, jak bude seminář profilovat, co bude jeho obsahem,“ říká Jana Langr. Rudolf Felzmann cílil na dramaturgii, Jiří Hromada na herectví,

Václav Špirit vybral téma herec a dramatická situace, režisérský seminář vedl Petr Kracik a Ivo Kristián Kubák připravil rozborový seminář s přesahem do teoretického díla Jana Císaře.

Představil se také nový vizuál festivalu. Dosud FEMAD „hrál všemi barvami“, teď bude po ročních barvy střídat. Letos se začalo červenou. „Autorkou nového loga, které ctí logo původní, je členka DS Jiří Jolana Daňková, profesionální výtvarnice. FEMAD začal také používat nový font a značku na sociálních sítích,“ ukazuje prezentaci Jana Langr. Nová znělka festivalu rovněž ctí tradice a vychází z té původní. „O nové aranže se postaral další člen poděbradského souboru, Pavel Husa, který je profesionálním muzikantem. Momentálně třeba skládá pro brněnskou Redutu,“ představuje další změnu ředitelka festivalu.

Významnou novinkou je nové zpracování ocenění pro divadelníky. Jejich autorem je František Jungwirth, mladý talentovaný student z UMPRUM, sklářský výtvarník, designér a malíř skla. A podoba ceny? Nádherný skleněný reflektor. „Jsme třetím festivalem, pro který navrhuje ceny. My jsme vybírali ze dvou návrhů. Jde o propojení herce a světla za oponou. Je to tvar, který spojuje tuto myšlenku v krásném barevném rozhraní. Podle mě je to navíc cena, která do budoucna podle mě bude časem získávat na své hodnotě. Za pár let to bude dílo, které jen tak někdo nebude mít,“ motivuje Jana Langr divadelníky na FEMADU k co nejlepším výkonům.

Poprvé se na poděbradské přehlídce objevil Divácký klub. Jeho členy byli potenciální mladí divadelníci z Poděbrad a okolí. Ponořili se do diskusí o představeních pod vedením Ladislava Langra. „Byl jejich mentorem, pomohl jim formulovat jejich myšlenky, učil je chápat divadlo jako takové,“ vysvětluje Jana Langr.

FAKTA O FEMADU

- 1972 Festival mladých ochotnických souborů, prezentace inscenací, které nevyhovovaly politickému režimu a neměly šanci se dostat na Jiráskův Hronov.
- 1978 název FEMAD (festival mladého amatérského divadla), z původního festivalu „odmítnutých inscenací“ se stal výběrovým festivalem zajímavých inspirativních inscenací, rozmanitých divadelních poetik a stylů.
- 1987 festival přenesen do Libice nad Cidlinou, pod vedení Milana Strotzera se postupně začal věnovat divadlu pro děti
- 2001 zpět v Poděbradech jako součást celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla FEMAD Poděbrady / Divadelní Třebíč
- 2007 – Festival mladého amatérského divadla Poděbrady – salón odmítnutých (inscenace, které nepostoupily na národní či celostátní přehlídky). „S koncepcí přišel adoptivní otec festivalu Ladislav Langr. Po komunikaci se zakladatelem přehlídky panem Pavlíčkem se rozhodl, že FEMAD půjde právě tímto směrem. Ze začátku z toho nebyla většina členů souboru nadšená. Přece jenom

pořádat festival takového rozměru je dost práce. Navíc v amatérském světě ještě k tomu zadarmo. Ale nakonec ten festival přirostl všem tak neskutečně k srdci, že nebylo cesty zpět a rozhodli jsme se to za každou cenu udržet,“ vyznává se z lásky k FEMADU Jana Langr.

//////////////////// Kateřina Fikejzová Prouzová

VÝCHODOČEŠI NA FEMADU 2021

CESTA OD POVÍDKY PŘES MONOLOG AŽ K INSCENACI

(rozhovor s režisérem a hercem Josefem Janem Kopecným, inscenace Kupé story Divadla Jesličky Josefa Tejkla Hradec Králové si z FEMADU 2021 odvezla Cenu divácké poroty za vyvážené a komplexní herecké výkony.)

DNESKA JSTE MĚLI ZÁSKOK, STÁVÁ SE VÁM TO ČASTO?

V programu vždy píšeme, že Průvodčí hraje ten, kdo jde zrovna kolem. Dneska jsme to změnili, protože Juditka, naše skvělá, báječná a úžasná herečka si tu roli průvodčí vzala. Tím pádem záskok nebyla průvodčí, ale studentka.

LÍBÍ SE VÁM 50. ROČNÍK FEMADU? JAKÝ JE VÁŠ VZTAH K FEMADU?

FEMAD je samozřejmě kult. Netuším už ani pokolikáté tady jsme. Popravdě si nedovedu představit, co jiného bychom dělali v září, než byli na FEMADU. A když je to letos kulatý 50. ročník, tak je to čest.

JAK DLOUHO UŽ HRAJETE KUPÉ STORY?

Upřímně nevím. Vzniklo to někdy v roce 2004 se souborem v České Třebové a se souborem v Hradci jsme to obnovili někdy kolem roku 2014 nebo 2015. Nevím přesně, takže dlouho.

A VY JSTE HRU TAKY NAPSAL, CO VÁM BYLO INSPIRACÍ?

Přiznáváme v programu, že původní text je od Rada Olose, který napsal asi osmistránkovou povídku o cestě z Leopoldova do Trenčína. A já jsem to dramatisoval. V tomhle konkrétním provedení to vzniklo jako cvičení pro Petra Matyáše Cibulku, mého úžasného kamaráda a bráchu. Nejdřív jako monolog, a byl tak dobrý, že jsme z toho udělali nakonec celou inscenaci.

MÁTE NĚJAKOU ZPRÁVU NA ZÁVĚR?

Bylo by hezké, kdyby tady místo Kozla čepovali Plzeň.

SVĚT JE V TROUBĚ. ALE DIVADLO ŽIJE.

(rozhovor s herci Jakubem Musilem, Barborou Čáповou a režisérkou inscenace Osířelý západ Lenkou Janyšovou, soubor DS exVeseláci?!, Ústí nad Orlicí)

EXVESELÁCI?! NAPOVÍDÁ TO, ŽE JSTE EX-NĚCO – TAK JAK TO VZNIKLO?

Lenka: ExVeseláci?! jsme z toho důvodu, že jsme parta bývalých studentů gymnázia, kteří hráli v souboru Veselé zrcadlo. Dnes už jsou všichni dospělí, někteří už po školách a pracující, ale chtěli jsme zůstat trochu v návaznosti na to, co jsme dělali, když jsme byli na střední škole. Akorát to Ústí nad Orlicí tam moc neseď, protože jediný,

kdo je nyní z Ústí, je Bára a já, kluci dojíždějí z různých koutů republiky. Takže se vám to daří udržovat i takhle na dálku?

ČETLA JSEM, ŽE JSTE ZKOUŠELI ON-LINE, TO BYLO KVŮLI VZDÁLENOSTI NEBO COVIDU?

Jakub: Ted' se to docela dařilo držet, protože ještě běžela distanční výuka a i ti z nás, co studují jinde, byli v Ústí. A když nám to pandemická situace neumožňovala, tak jsme zkoušeli pravidelně každý čtvrtek nějak od sedmi večer, volali jsme si, četli, z hlavy projížděli různé obrazy a zkoušeli on-line přes webkameru.

JE MI JASNÉ, ŽE ZKOUŠET RVAČKY ONLINE ASI ÚPLNĚ NEJDE...

Lenka: Stavba situací, a vůbec aranžmá a tyhle věci, to samozřejmě nešlo. My jsme měli štěstí, že jsme začali před covidem, takže asi tři obrazy byly lehce nahozené a měli jsme pocit, že je potřeba se potkat a aspoň ten text třeba i číst, protože bychom za ten půlrok už nic neudělali a skončili bychom.

CO VE VÁS NEJVÍC REZONUJE V TÉ HŘE NEBO CELKOVĚ V POETICE MCDONAGHOVÝCH HER?

Jakub: Mě tam osobně strašně baví ta absurdita jednotlivých situací, kdy v jednu chvíli jde doslova o život, a přitom se u toho řeší třeba chipsy nebo jiné malichernosti. To je podle mě pro McDonagha hodně typické, ať už jsou to filmy nebo jeho jiné hry.

Lenka: Já doslova miluju tuhle irskou surovou problematiku, kterou McDonagh přináší. A vnímám tam nejenom jeho období, ale i současnost, tedy ztrátu morálních hodnot. To, že je tam třeba úplně jedno, jestli brácha zabije tátu. Zdá se mi to hodně současné.

Barbora: Na jednu stranu je to naprosto absurdní, pro mě nepředstavitelné žebříčky hodnot a priorit, ale na druhou stranu je to tak reálné a skutečné, že se tomu až nechce věřit.

DOVEDE SI NĚKDO Z VÁS PŘEDSTAVIT TAM ŽÍT? V TÉ HLE ATMOSFÉŘE?

Barbora: To nedokážu, mně dá zabrat jenom se pak dostat ven z chování té Girleen, co ji hraju. Ne, to by nešlo.

MÁTE NĚJAKÝ VZKAZ NA ZÁVĚR? MÁTE NA SRDCI NĚCO, NA CO JSEM SE JEŠTĚ NEZEPTALA?

Všichni: Svět je v troubě. Ale divadlo žije a jsme rádi, že FEMAD stále existuje a že zve soubory, které na Volyni zůstaly pod čarou.

Zdroj: Festivalový zpravodaj FEMADU

21/ KRAKONOŠŮV DIVADELNÍ PODZIM VE VYSOKÉM NAD JIZEROU

52. ročník národní přehlídky venkovských divadelních souborů Krakonošův divadelní podzim se letos konal ve Vysokém nad Jizerou o něco dříve než obvykle, proběhl ve dnech 24. září až 2. října 2021 – a v mnohém se jednalo o ročník výjimečný. Program byl nabitější než obvykle, protože se sklízela žeň nominací a doporučení z oblastních přehlídek v loňském i letošním roce; proběhlo jedenáct představení, z toho devět soutěžních, jedno náhradní a jedno hostující.

Výrazně se proměnila dramaturgie. Soubory dávaly převážně přednost závažnějším tématům, která byla zároveň pro ně osobně důležitá (jako kyjovští v *Návštěvách u pana Greena*, bolearadičtí v *Kulhavém mezkovi*, hvozdenští v *Odpust', Natašo!* či klášterečtí v *Úča musí pryč!*), vážnější žánr, ať už šlo o tragikomedie či dramata, převážil nad počtem veseloherních kusů v poměru dva ku jedné a pokud už na komedie došlo, pak patřily mezi ty lepší, obratně napsané.

Byli jsme svědky nadprůměrného počtu vynikajících, pravdivých a zároveň řemeslně zvládnutých hereckých výkonů. Ty bez nadsázky výsostně nabídli účinkující v oceněných inscenacích – v *Plných kapsách šutrů* především dechberoucí Ondřej Buchta, vedle něhož se ovšem nijak neztrácí Josef Širhal, v *Návštěvách pana Greena* Tomáš Vodvářka a zdatně mu sekundující Jan Sieber, v *Kulhavém mezkovi* vyrovnaní Jana Jirgalová, Zbyněk Háder a Jan Koráb. Za všechny ostatní jmenujme Jitku Smutnou v *Dovolené s rizikem*, Jakuba Pilaře v nesoutěžním *Přiznání*, Jiřího Chadrabu ve *Vasse* nebo tandem Václav Benda a Jarmila Baranová ve štitínské aktovce *Já jsem Herbert*.

Celková inscenační úroveň byla rovněž nadprůměrná. Pravda, každá z inscenací, i těch oceněných, měla alespoň jednu ne zcela zvládnutou složku, ale rozhodně se během rozborových seminářů, až na jedinou výjimku, nemusela řešit základní divadelní abeceda. Naopak, inspirace a možnosti, o čem mluvit, bylo více než dost, takže několikrát dopolední omezený čas nestačil.

Koronavir o sobě dával vědět, ale nevětil. Testování bylo zdarma, do divadla se nosily roušky, nad přehlídkou se neustále vznášel příznak možné návštěvy hygieny. K tomu soubor ŽUMPA Nučice zjistil ve svůj hrací den odpoledne, že jeden z účinkujících v inscenaci Klub upadl do karantény a tak operativně změnil titul a v pondělí večer se hrálo nesoutěžně velmi dobře přijaté *Přiznání*. V představení *Odpust', Natašo!* Kroužku divadelních ochotníků Hvozdná proběhlo trojí přeobsazení (hrála režisérka Alena Herman, její kolega Jakub Henzelý a v roli Opilce zaskočil zlínský profesionální herec Pavel Leicman). A do nemalé role Harriety v posledním soutěžním představení *Víš přece, že neslyším, když teče voda* ští-

Inscenace *S tvojí dcerou ne*, DS J. K. Tyl, Meziměstí, foto Ivo Mičkal.

tinské ŠAMU byla angažována první dáma lektorského sboru (čti: manželka jeho předsedy) Eva Kodešová.

*Petra Richter Kohutová
(Zdroj: Amatérská scéna, redakčně kráceno)*

Hry lásky šálivé (*S tvojí dcerou ne* – DS J. K. Tyl, Meziměstí)

O zahajovací večer Krakonošova divadelního podzimu se postaral DS J. K. Tyl z Meziměstí – a hned na úvod podotýkám, že do značné míry šlo o zahájení šťastné. Meziměstští pod vedením Ireny Kozákové neměli vůbec snadný úkol, a proto bych rád přes jisté výhrady, jež vznesu, poznamenal, že jde o inscenaci evidentně poučenou, vybudovanou s vědomím jistého tvaru, s jednotným výtvarným gestem (příčímž výtvarné ladění a provedení některých kostýmů je přímo vynikající), naplněnou nesmírně příjemnou hereckou energií a především – což je u tohoto textu obzvláště důležité – vkusnou, pikantní, ale ani náznakem oplzlou. Viděl jsem tento kousek i v inscenacích, o nichž se to věru říct nedá.

Nyní k tomu, proč onen úkol nebyl snadný. *S tvojí dcerou ne* plzeňského herce a komediografa Antonína Procházky je veselohra, která si za více než čtvrtstoletí existence získala značnou popularitu (na profesionálních scénách byla uvedena desetkrát, což na původní český text vůbec není málo, a uvedení na amatérských jevištích už asi sotva někdy někdo spočítá), ale rozhodně to není text inscenovatelný tak snadno, jak by se mohlo zdát. Žánr situační komedie stojí na tom, že se postavy chovají v rámci základní situační logiky, kdežto u Antonína Procházky

velice často řídí jednání postav především autorova vůle, potřeba, aby bylo nahráno na další pointu. Z většiny je to text, v němž se namísto rafinované konstrukce domečku z karet fraškovitých situací jen na nit navlékají korálky jednotlivých hlášek či gagů. Potíž je v tom, že aby text jako celek fungoval, musí nám nějakým způsobem záležet na jeho hrdinech – jenže čím absurdněji, neuvěřitelněji a s prominutím pitoměji se chovají, tím složitější je takový vztah k postavám navázat.

Meziměstský soubor (jak dosvědčily početné smíchové reakce přehlídkového publika) velice dobře zvládá servírovat ty jednotlivé vtípky, slovní i situační. Rezervu ovšem spatřuji v nějaké průběžnější herecko-režijní práci, případně i co se týče řešení problematičtějších aspektů Procházka textu. Snad by pomohlo důslednější přemýšlení o tom, že ne všechno, co postavy říkají, musejí myslet smrtelně vážně. Příklad za všechny: těžko by se asi našel někdo, kdo by v hovoru o bicyklu pomyslel při zmínce o přehazovačce na vlasy, ale proč by postava v takové situaci nemohla slovní hříčku dělat vědomě? Ve druhé části, kdy přeci jen vzniká jakási (byť nedokonalá) fraškovitá scéna kolem lupiče zamčeného v koupelně, se místy projeví nedůslednost v motivacích: když je Luboš přesvědčen, že Rudla co nevidět přijde do bytu s domněnkou, že je Luboš milencem jeho dcery, měl by se snažit za každou cenu utéct, ale po chvíli se nechá vtáhnout zpět do relativně poklidně plynoucího hovoru.

A v rámci celku je výkladově nejproblematictější vztah mezi Lubošem a Sandrou. Opravdu je možné její cho-

vání vůči „strejdovi“ tak, jak je na scéně interpretuje (jinak velkým espritem a přirozeným projevem obdařená) Anežka Harušťáková, vnímat jinak než jako otevřené koketování? A je možné, aby si dívka absolutně nevšimla zamilovanosti, kterou Luboš v podání Aleše Kučery (jinak obdivuhodného tahouna notné části kusu a komika s evidentním smyslem pro timing) dává najevo zcela bezuzdně?

Na tyto i další podobné problémy je založeno už u Procházky – a ve způsobu jejich (ne)řešení vidím i hlavní úskalí inscenace, jež by si jinak zasloužila už jen důkladné pročištění od nekonečných hudeb do tmy (zejména před oběma „epilogovými“ scénami) a ujasnění míry aktualizace (když má Sandra smartphone, proč si všichni pořád volají na pevné linky?). Znovu ale opakuji, že vzdor výhradám pokládám inscenaci za vydařenou. Na festivalovém představení jsem se, ač nejsem velkým příznivcem tohoto kusu, velice příjemně pobavil, díky Daně Vikové v roli Libuše bezmála dojal nad několika nenucenými, decentními okamžiky uvěřitelného smutku nad životní rutinou – a celkově děkuji za velice příjemné uvedení do vysockého dění.

Michal Zahálka (Zdroj: <https://www.kdpvysoke.cz/>)

22/ PŘESÝPÁNÍ HANKY VOŘÍŠKOVÉ – TŘETÍ V ANKETĚ ERIK

Amatérská inscenace *Přesýpání Hanky Voříškové* získala v hlasování kritiků a odborníků loutkového divadla skvělé třetí místo. Na druhém místě byla oceněna studentská inscenace *Dinopera* a první místo získalo Divadlo ALFA Plzeň za inscenaci *Putování dobrého Hanse Böhma Evropou*.

Nedělní večer festivalu loutkového divadla Přelet nad loutkářským hnízdem byl zakončen předáním putovní ceny ERIK pro nejlepší loutkářskou inscenaci uvedenou v předchozí divadelní sezóně. Cenu vyhláší České středisko mezinárodní nevládní organizace UNIMA a na slavnostním večeru ji předala předsedkyně střediska Nina Malíková.

Putovní cenu ERIK získalo Divadlo ALFA Plzeň za inscenaci *Putování dobrého Hanse Böhma Evropou*, kterou podle skutečného příběhu na námět Jana Jeňky Valeše napsal Tomsa Legierski, Petra Kosová a kol. Režie inscenace se zhostil Tomsa Legierski, výpravy Karel Czech, dramaturgie Petra Kosová a hudby Daniel Čámský. „Inscenace vznikla v nelehké době v rámci evropského projektu Connect UP, který programově cílí na věkovou skupinu dětí a mládeže od 12 let. To, že jsme Erika získali, nás překvapilo a máme z toho velkou radost. Poslední úspěch v této anketě zaznamenalo naše divadlo v roce 2010 inscenací James Blond. Takže dnes je co slavit“, řekl

bezprostředně po převzetí ceny umělecký šéf divadla Alfa Tomsa Legierski.

Hlasování odborníků a kritiků loutkového divadla udělilo v této anketě druhé místo inscenaci *Dinopera* souboru KHWOSHCH: Daria Gosteva, Frieda Gawenda, Mathias Baresel, Josef Havelka pod vedením pedagoga KALD DAMU Tomáše Procházky.

Třetí místo patří inscenaci *Přesýpání*, kterou napsala, režírovala a hrála výtvarnice, pedagožka a příležitostná amatérská loutkoherečka Hana Voříšková. O čtvrté místo se dělily inscenace *Kde budeme bydlet* souboru VITVOR Praha a *O jako Otesánek* souboru TMEL.

Michal Drtina (Zdroj: Amatérská scéna)

Otevřeno! 2021

23/ XXVI. CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA PANTOMIMY A POHYBOVÉHO DIVADLA PROBĚHLA 22.-24. 10. 2021 V MĚSTSKÉM DIVADLE V KOLÍNĚ POD ZÁŠTITOU ČESKÉ KOMISE PRO UNESCO. POŘADATELÉ: EVROPSKÉ CENTRUM PANTOMIMY NESLYŠÍCÍCH BRNO A NIPOS-ARTAMA PRAHA.

Název přehlídky v letošním roce působil takřka symbolicky – po oba „covidové roky“ se podařilo tyto přehlídky, pouze s posunutím původně jarního termínu v roce 2021, realizovat v takřka nezměněné koncepční podobě – skutečnost o to cennější, že zejména v případě neslyšících amatérů jde o výjimečnou záležitost, jíž vstupují na veřejnost na celostátní úrovni. Přes všechny organizační potíže se podařilo nastudovat a pak uvést na kolínském jevišti dvacet dva krátkých představení. Pouze jediný soubor, TS PULS SVČ Opava, musel na poslední chvíli ze známých důvodů odstoupit. Jinak se výjimečná zdravotní situace na úrovni a organizaci přehlídky neprojevila, a to díky obětavým organizátorům a samozřejmě vedoucím a členům zúčastněných souborů. Vědomí pospolitosti a radosti ze vzájemných setkání vytvořily během oněch tří dní v Kolíně všem potřebnou intimní, přátelskou atmosféru. Bylo prostě otevřeno.

Program přehlídky odpovídal metodice celostátního kola; rozčleněn byl do několika specifických kategorií, jež

Choreografie Domů v podání Taneční skupiny Flash, Jaroměř, foto Jan Slaviček.

se skrývají pod pojmy pantomima a pohybové divadlo. Sestava pořadů čisté pantomimy, pohybového divadla, scénického tance a klauniády zaručila také pestrou formální úroveň závěrečného gala představení, na kterém byla prezentována nejlepší domácí díla amatérská a profesionální i vystoupení zahraničního hosta. Specialitou festivalu jsou také workshopy, jejichž vedoucí většinou představují nejzajímavější a pro daný účel vhodné způsoby uměleckého vzdělávání účastníků, a také vzorová profesionální představení, nabízející ojedinělé výkony výjimečných osobností oboru z domova i ciziny.

Z okruhu neslyšících umělců vystoupilo mimo jiné Divadlo beze slov při Vyšší odborné a střední škole v Hradci Králové. Představilo se hned ve dvou představeních, v nichž účinkovala starší mládež i děti, většinou se sluchovými poruchami. Sami pořadatelé kvalifikují svou činnost jako metodu neformálního vzdělávání, která učí neslyšící děti zvládat pro ně obtížné životní situace. Z představení pod názvy *Lotos* a *Cirkus* překvapil svým poetickým a čistým zpracováním zejména první titul: vzdělaná choreografka Eva Kuršová na jevišti stylizovala civilními prostředky pohybovou metaforu indického

mýtu, spjatou s narozením Budhy. Pohybově provedená symbolika posvátného květu zrozeného z bahna, byla interpretována účastníky působivou formou stylizované taneční arabesky kolem rekvizity bílého poupěte, jeho rozkvétajících okvětních lístků, z nichž se narodí rozkošné dítě jako symbol oslavy života.

Mezi soubory přehlídky tradičně dominují ty, v jejichž čele stojí osobnosti choreografek, které našly své celoživotní poslání v pohybové a taneční výchově dětí. Taneční a pohybové studio Magdalena a soubor ZUŠ z Červeného Kostelce mají za sebou úctyhodnou, zhruba třicetiletou kontinuální činnost. To je přirozené znát na čistotě jejich techniky a pohybového výrazu, v obou případech osobitě rozvíjeného na bázi stylu, jež původně rozvíjela Isadora Duncanová a u nás Jarmila Jeřábková a její početné žáčky. Oba soubory také disponují početnou několikagenerační základnou, která je – zejména po několikaleté technické průpravě připravena interpretovat a rozvíjet tvořivé podněty a pokyny vedoucích choreografek na velmi dobré technické úrovni.

Soubor Základní umělecké školy v Červeném Kostelci ve-

dený choreografkou Blankou Rejholdovou přivezl dokonce čtyři ukázky z tvorby svých dvou věkově rozdílných souborů a další skupiny malých chlapců: **Hluboko uvnitř**, **Zhoupnout se**, **Otáčím se**, Okamžitá reakce. Dohromady by to mohl být pěkný celovečerní pořad. Dělná a energická choreografka „nedopřála“ sobě ani svým svěřencům covidovou letargii a ukázala na námětech, jež by mohly být pouhým zadáním k tréninku široký záběr své tvůrčí osobnosti, který k ní kosteleckou mládež přitahuje. Především byl každý námět podnětem k volnému rozvinutí taneční a pohybové fantazie tanečníků, kterou v přípravě podporovala jemným upozorňováním na jevy, které by s náměty mohly souviset. Za mimicko-pohybovým ztvárněním **Zhoupnout se** stojí evidentní, hudbou podporovaná znalost pohybu reálných zvonů, jejich kývavého pohybu, pohybu zvoníků, vtipné nápodoby siluety venkovské zvoníčky. Divčí produkce **Okamžitá reakce** zase přetlumčila v úsporné a originální stylizaci akční mentalitu mladé generace, tolik odlišné od starších lyrických vizí lidského mládí. Přesto vystoupení nepostrádalo hřejivost a vědomí niterného společenství.

Jiným výrazným překvapením byly příspěvky perspektivní **Taneční skupiny Flash z Jaroměře**, která pracuje pod záštitou místního Sokola. Vedou ji choreografky L. a P. Halašovy. Především šlo o taneční skladbu nazvanou **Domů**, interpretovanou třemi zhruba dvacetiletými mladíky. Zatančili tři individuální energické cesty životem, bohaté na ctížádostivé cíle i chvíle porážky, na okamžiky vzájemných střetnutí i bratrské pomoci, situace, v nichž ožívá duchovní obraz domova jako naděje. To vše v civilu, moderním pohybovým jazykem, se třemi rozsvícenými žárovkami na jevišti. Druhý pořad, nazvaný **Spolu**, v provedení jiné skupiny v mladším obsazení, zatančil impresi společné trávené noci – snad o jarní rovnodennosti, jak naznačuje popisek v programu přehlídky. Nenápadné choreografické zpracování uvolnilo přirozený pohyb a citlivě akceptovalo generační cítění mladých tanečníků. V jejich pohybech nebyla žádná klišé, naopak se zde prosazovala v sofistikovaném aranžmá současná kolektivní mentalita s příměsí přímočaré upřímnosti i agrese.

Další tři umělecké školy, **ZUŠ Náchod** disponující dvěma soubory **Vymanit se a Sami a přece spolu**, **ZUŠ Klášterec nad Ohří (To nejlepší místo a Galerie pocitů)** a **ZUŠ Židlochovice (Výjimka z pravidla)** představují záviděníhodná společenství mladých dívek, která spolu tančí různě dlouhou nebo naopak krátkou dobu, což se přirozeně odrazilo na rozkolísané technické úrovni některých tanečních výkonů či kreací. V zásadě však v jejich představeních šlo o standardní kvalitu zpracování vnitřních témat, která se mladých interpretů hluboce dotýkají. Tomu také odpovídala živost a aktualita provedení, které je dovedlo k účasti na celostátním kole přehlídky. Nebyla v nich ani nouze o dobré nápady (například využití obrazu na jevišti).

Kdyby letos nedošlo k výraznému zkrácení studia i na ZUŠ, je pravděpodobné, že bychom viděli jejich tvorbu v jasnějším světle. Práce tanečních odborů Základních uměleckých škol je zejména dnes tak mimořádným vkladem

do psychofyzického života mladých lidí, že ji ani nelze dost dobře odměnit. Ve chvíli, kdy se početné soubory prezentují vedle sebe v okruhu vstřícných a chápavých diváků, musí být všem jasné jakou hodnotu znamenají jejich tvorba pro své účastníky, tak pro celou společnost. Dvacátý šestý ročník kolínského přehlídky Otevřeno působil přes všechny covidové potíže jako jeden z nejpěknějších, a to jak pro svou uměleckou úroveň, tak pro pohodovou atmosféru mezi umělci, pořadateli i diváky.

Ladislava Petišková

////////// (Zdroj: Amatérská scéna, redakčně kráceno)

Martin Netolický

24/ ANTRÉ MARTIN NETOLICKÝ

Martin Netolický je politik na plný úvazek. Zastupitel města Česká Třebová a hejtman Pardubického kraje, který převzal nad streamem Antré záštitu, za což mu patří velký dík.

A proč se tak pro Antré rozhodl? Jistě za to může láska k ochotnickému, amatérskému divadlu. I Martin Netolický byl totiž do nedávna aktivním divadelníkem. První zkušenosti s divadlem přišly během tradičních školních akademií, což byly každoroční, předvánoční akce, na kterých se jednotlivé školní ročníky prezentovaly svými výstupy. Většinou se hrály krátké scénky, skeče. „Někdo zkoušel den, někdo dokonce týden před akademií,“ vzpomíná Martin Netolický. Na každou akademii bylo vybráno celoškolní téma, dle kterého mohly třídy tvořit své výstupy. „Pro nás to byla hra a moc jsme si to užívali. Půjčovali jsme si i klíče od školy a chodili jsme zkoušet.“ Při těchto mimoškolních aktivitách, které byly pro studenty radostí, vznikl skvělý kolektiv.

Dál Martin Netolický srovnává přípravu scének na akademii se zkoušením toho opravdového divadla: „Režim divadla a jeho příprava to není jednoduché. Museli jsme zkoušet dlouho. Asi šest měsíců do premiéry.“ Tak zvané přičuchnutí k divadlu, které člověka chytne za srdce, zažil Martin Netolický při inscenaci *Charleyova teta*, kde působil jako kulisák. „Viděl jsem, co se děje v zákulisí. Byl to pro mě úplně nový svět.“ A k tomu „opravdovému divadlu“ se Martin Netolický dostal díky paním učitelkám z gymnázia, které si na základě školních akademií vytipovaly studenty, jež oslovily na zkoušení divadelní inscenace. První inscenace, ve které náš host Antré účinkoval, byla *Lucerna* Aloise Jiráska. „Bylo to poprvé, co jsem vstoupil na jeviště, což pro mě jako introverta bylo dost náročné. Zkoušelo se v tehdejší Národní domě v České Třebové, kde byla špatná akustika. Učil jsem se mluvit i stát na jevišti.“

DS HÝBL A MARTIN NETOLICKÝ JAKO HEREC

Martin Netolický se může pochlubit hned několika tituly, ve kterých účinkoval jako herec. „Vzpomínám na výpravnou scénografii a krásné kostýmy při *Večeru tříkrálovém*. Největší stopu ve mně zanechala inscenace *Tři mušketýři*. To bylo dobré a silné divadlo.“ Následovala *Noc na Karlštejně*, kde se soubor nevyhnul tomu, že diváci srovnávali verzi Českotřebováků s tou nejznámější, s filmovou adaptací Podskalského. Inu, ochotník nebude zpívat jako Vondráčková nebo Matuška. Martin Netolický dále v DS Hýbl pokračoval jako herec v inscenacích *Limonádový Joe*, *Chlestadkov* a *Podskalák*. „A pak už nebyl čas. Šel jsem do politiky,“ dodává Martin Netolický.

-lk-

25/ ANTRÉ BARBORA HODONICKÁ

To, co zvládá, nemůže zvládnout nikdo jen s jednou hlavou. Ona ale vše zvládá s úsměvem na tváři, je hnacím motorem festivalu Regiony. Ředitelka kulturní neziskové organizace Kontrapunkt byla hostem streamu Antré.

Pochází z rodiny, která je velice aktivní v kulturním dění. Pro Báru je zcela přirozené, že i divadlo zkrátka patří k životu. Jako rodilá „Hradečanda“ sledovala dění okolo sebe, brzy se v něm začala sama angažovat a výsledky její práce můžeme nyní vidět na akcích, které jsou s městem Hradec Králové neodmyslitelně spjaté: Festival Regiony (Open Air Program), Jazz Goes to Town a také hradecký architektonický manuál Kam? A Walk thru gallery/Galerie pochod, což je galerie ve veřejném prostoru.

NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE PŘIČICHLA K ORGANIZOVÁNÍ, A UŽ JÍ TO ZŮSTALO

Barbora přiznává, že kultura a divadlo je jí bližší než cokoliv jiného. A poprvé se také veřejně přiznala, že chodila za školu – do divadla. Což je ovšem plnohodnotné strávený čas. Na základní škole si Bára také poprvé zkusila, jaké

Barbora Hodonická

to je, organizovat něco nebo někoho. „Na základce jsme se spolužačkou organizovaly charitativní koncert, kde účinkovaly školní kapely, nebo jednotlivci. Zkrátka co bylo po ruce. A to organizování mě bavilo, takže od té doby, když se něco v okolí kolem mě dělo, byla jsem u toho.“

Barbora Hodonická studovala na Gymnáziu Boženy Němcové a ve svých volných chvílích se již od útlého věku věnovala zpěvu. Na gymnáziu se ale už dostala i k divadlu. „Ano, hráli jsme francouzské divadlo. Jenže já v divadle patřím až někde opravdu dozadu,“ dodává rychle.

Barbora je všestranně schopný člověk a proto to měla těžké při rozhodování, čemu se bude věnovat po maturitě. Nakonec zvítězila Divadelní teorie na Masarykově univerzitě v Brně a posléze Divadelní produkce na Difa JAMU. „V uměnovědách jsem byla vždycky doma, ale nevěděla jsem, do čeho se konkrétně mám pustit. Divadlo mě vždycky přitahovalo, hodně, a organizaci mám asi v sobě – takže produkce.“

DIVADELNÁK SE BĚHEM SVÉ EXISTENCE PROMĚŇUJE, A POŘÁD MÁ KAM SMĚŘOVAT

S odkazem na zakladatele festivalu, kteří udělali obrovský kus práce, je Barbora ráda, že může se svými kolegy pokračovat – konkurence festivalů je podle ní velká, ale tenhle „náš, královéhradecký“ je unikátní v bezprostřednosti a hlavně v tom, jak město ožije. Významný je pro komunitu divadelníků v nejrůznějších oborech, v setkání divadelníků profesionálních a neprofesionálních, činoherních i alternativních na jednom místě. Jde o událost živou a inspirující.

-lk-

Andrea Moličová

26/ ANTRÉ ANDREA MOLIČOVÁ

Herečka, lektorka, improvizátorka, produkční. „Mám ráda kamarády. Baví mě komunita, společná blízkost. Mám s kým sdílet starosti a radosti života.“ Odpovídá Andrea na otázku, co má ráda.

„V Opatovicích jsem začala asi ve 13 letech, jednou jsem se vzbudila a chtěla dělat divadlo.“ Andrea Moličová nemá rodinné zázemí zarytých ochotníků, a tak si našla cestu sama. Dlouhých deset let hrála na piano, ale pak přišlo ono osudné ráno, kdy se rozhodla pro divadlo. Navštívila první zkoušku: „Přišla jsem do obývacího pokoje, bylo nás tam jak psů, protože šlo o dětský soubor, a plánovalo se pásmo z více pohádek. Hned jsem dostala roli Červené Karkulky. První velké WOW!“ Soubor byl organizován jako dětská odnož SNOOP Opatovice.

Po pohádkových rolích přišla nabídka od zkušeného režiséra Aleše Dvořáka, který Andreu Moličovou obsadil do inscenace *Kráska a zvíře*. Následovaly *Rodinné příběhy* opět v režii Aleše Dvořáka, který si touto tematicky náročnou inscenací, podle Andrey Moličové, připravoval půdu pro další hru – *Měsíční běs* autora Richarda Kalinského, příběh o mladé dívce z Arménie, která je prodána do Ameriky, aby se vdala. A láska k činohernímu divadlu se u Andrey Moličové prohlubuje...

Jak sama přiznává, přijímací zkoušky na činoherní herectví zkoušela několikrát, ale profesní uplatnění si našla jiné. Cestu k divadlu si ale prošlápla opět po svém – jako

herečka pardubického Divadla Exil vzpomíná například na inscenaci *Zakázané uvolnění* autora Petra Kolečka. „Hrála jsem nevěstu, krásné to bylo. Po jednom představení jsme si udělali s mým tehdejšími přítelem srandu: Vyfotili jsme se (já v těch svatebních šatech) a fotku jsme sdíleli bez jakéhokoliv komentáře – všichni nám začali gratulovat ke sňatku.“

IMPROVIZACE A PALEŤÁCI – KAMARÁDSKÁ KOMUNITA, KTERÁ UMÍ „DÁT ČOČKU“

A co je to tak zvaná – impro čočka? „To je sranda té naší improvizátorské komunity,“ odpovídá Andrea Moličová, host Josefa Jana Kopeckého. Jde o to, že improvizátoři –kamarádi dostanou rychlou zpětnou vazbu a bez servítka, někdy je to krutá, ale v divadle potřebná pravda.

Andrea Moličová působí v improvizální skupině Paletáci od jejich počátků a je také jejich hlavní trenérkou. Asi nejvíce známými formáty improvizace jsou *Improshow* a *Zápas*. Jak vysvětluje Andrea, *Improshow* je volná forma, u které si však improvizátoři stále hlídají smyslnost situací a jejich logické vypointování. A *Zápas* je nejvíce strukturovaný formát improvizace – nad dvěma týmy dozoruje rozhodčí, který dbá na dodržování jasně stanovených pravidel.

-lk-

27/ ANTRÉ IVETA ZAVADILOVÁ

Čertice, štekna, bordel mamá, rázná ženská. Tak se nejčastěji představuje v divadelních rolích. Usměvavá a sympatická dáma, která ochotně žije divadlem. Předsedkyně Divadelního souboru Erben Miletín.

Divadelní soubor Erben oslavil 190 let od svého založení. A v letošním roce už slaví 194. narozeniny – úctyhodné číslo. Během své existence samozřejmě zažil roky, kdy byla činnost z různých důvodů přerušena, ale v Miletíně se vždy našli lidé, kteří jsou ochotni dělat divadlo. První písemně doložená zmínka o divadlu v Miletíně je z roku 1827. „První záznamy dokládají, jak sousedi začali hrát divadlo pro sebe a asi tři roky poté se už opravdu založil divadelní soubor, který měl své stanovy a podobné záležitosti. Už to byl spolek,“ říká Iveta Zavadilová.

Jednu z osudových ran zažil soubor Erben v roce 1846, kdy během velkého požáru shořelo téměř celé město. Tehdy byla divadelní činnost přerušena, ovšem ochotníci byli dál aktivní při budování Obecního domu (tehdy domu „U Dreyschoků“), kde je dnes divadelní sál. Díky sbírce, kterou pomáhali organizovat, přispěli i k přístavbě v Obecním domě, aby měli k divadlu i zázemí. A po dlouhé pauze hráli znovu v roce 1860, do roku 1866 odehráli 39 her! Iveta Zavadilová si tuto skutečnost vysvětluje takto: „Já si představuju, jak tenkrát hráli divadlo. Něco si našli a řekli si: ty budeš hrát tohle, ty tohle.

Iveta Zavadilová

A největší herec byla nápověda. (smích). Oni zahráli 16 her za rok, to je dnes nemožné.“

Tak vysoké číslo nazkoušených her během jediného roku dokazuje i to, jak je v Miletíně tradice sousedského divadla silná. Iveta Zavadilová říká, že polovina současných členů souboru jsou opravdu oni nadšení sousedi, kteří se spíše přijdou někdy jen podívat. Samotných členů má DS Erben kolem padesáti, aktivních je asi polovina, ale součástí souboru jsou také děti, které jsou do inscenací zapojovány. V současné době má soubor na repertoáru inscenace *Zátiší s loutnou*, *Staré pověsti české* na motivy Aloise Jiráska a také inscenaci dětského kolektivu *Z pohádky do pohádky*. Po dlouhé pauze čeká na všechny inscenace poctivé oprašování.

MILETÍNSKÉ PŘEHLÍDKY

Pokladem miletínských ochotníků jsou jejich přehlídky, tou podzimní je Erbenův divadelní Miletín, poprvé se konal v roce 1967. A v roce 2003 se v Miletíně uskutečnila poprvé postupová přehlídka východočeských amatérských souborů pod názvem Miletínské divadelní jaro, je věnována venkovským souborům činoherního divadla a koná se s postupem na národní přehlídku Krakonošův divadelní podzim ve Vysokém nad Jizerou.

-lk-

28/ ANTRÉ KARLA DRAŠNAROVÁ, IVANA CHARVÁTOVÁ

V souboru DS Symposion Třebechovice pod Orebem toho mají nejvíc na triku Karla Drašnarová a Ivana Charvátová. Jsou páteří souboru, všeho, co se týká věcí divadelních, organizačních i hospodářských.

Divadelní soubor v Třebechovicích pod Orebem má bohatou historii. První písemná zmínka o místních divadelnících se datuje k roku 1655: na Tři krále – až v Náchodě – měli chodit třebechovičtí po tamních domech „s komedií“, ale místní konšelé jim to nepovolili, jak je psáno Místopisu českého amatérského divadla. V Třebechovicích byla „spolková činnost vždycky velmi bohatá, volejbalisti, hokejisti, tenisti, hasiči – každý spolek, když na něco potřeboval vybrat peníze, hrál divadlo. Ve městě i v okolní vesničkách bylo už na počátku 19. století několik divadelních spolků,“ říká Ivana Charvátová. Bylo potřeba opravit zvonici? Nazkoušelo se divadlo a vybíralo se. Musela se koupit hasičská stříkačka? Šup, udělat představení a za vstupné a dary ji pořídit. „Hrálo se všude, venku, v sokolovně, v hospodě. Doma nebylo místo, tam se bydlelo v jedné místnosti. Život se odehrával v hospodách a těch tu měli více než třicet. Každá disponovala malým divadelním sálem,“ vysvětluje Ivana Charvátová s tím, že v Třebechovicích pod Orebem má každý nějakého předka, který hrál divadlo.

Karla Drašnarová, Ivana Charvátová

VSTALI NOVÍ DIVADELNÍCI

Jak jsou na tom v třebchovičtí ochotníci teď. „Máme úžasný mladý soubor. Starší generace bohužel odešla. A s pandemií se všechno zastavilo, přestalo se hrát. Někteří mají strach vrátit se, nebo zlenivěli a nechce se jim do toho ochotničení naskočit zpátky,“ vypráví Karla Drašnarová s tím, že si mnozí už nedovedou představit, že naloží kulisy do autobusu a vyrazí někam na štaci. „Začali jsme teď zkoušet s mladými lidmi, kterým je okolo osmnácti let. Jsou do toho zapálení. Dost na sebe slyší. Doufáme, že tu divadelní káru potáhnou dál,“ říká Ivana Charvátová.

Tato nová parta spolu vyrostla v dramatickém kroužku pod vedením Jiřiny Krtičkové, která jim vštěpila lásku k divadlu a vychovala z nich úžasné herce. Všichni umějí hrát na hudební nástroje, jsou pohybově nadaní.

DS Symposion Třebchovice pod Orebem často sahá po externích režisérech. Je to svěží vítr do souboru. Pravidelně spolupracuje s Petrem Hofmanem. Potkali se na společné práci také s Jiřinou Krtičkovou nebo Jaroslavem Pokorným. A v Třebchovicích pod Orebem také pořádají podzimní divadelní přehlídku, na kterou zvou své kolegy z amatérského divadla. Trvalo několik let, než se podařilo vybudovat pro festival diváckou základnu. „Museli jsme diváky naučit, že i malý ochotnický soubor může hrát špičkové divadlo. Samozřejmě táhnou zábavné žánry, řachandy,“ usmívá se Karla Drašnarová.

-kfp-

29/ ANTRÉ
ALEXANDR GREGAR

Herec, režisér, pedagog a publicista. Celoživotní divadelník. Dnes důchodce, který se rozhodně nenudí. Nestor ochotnického divadla, který má stále pocit, že s divadlem neustále začíná.

Alexandr Gregar říká: „V divadle se totiž vždycky začíná od nuly, i premiéra je teprve start.“ Saša pochází z České Třebové, kde se divadlo stalo součástí jeho života, celá rodina byla kdysi angažovaná v různých spolcích, a tento pevný základ si do svého života také odnesl. Divadlo ho ostatně provází opravdu celý život. „Já to zdědil po tatínkovi a divadlo jsem hrál už ve školce.“ Samozřejmě se objevil v českotřebovském souboru Hýbl, kde si už v sedmi letech zahrál v Jiráskově *Otcí* roli ministranta. „Pak pár dalších rolí ve školním divadle, a každý rok na gymnáziu jsme hráli nejen divadlo, ale dělali i různé estrády, třeba napodobovali Semafor, pantomimu a další malé jevištní formy.“

Po gymnáziu se rozhodoval, zda se divadlo nestane i jeho profesí, ale cest bylo více: „Váhal jsem, zda jít na leteckého mechanika, na architekta a nebo k divadlu...“ Z politických důvodů však vysoká škola nepřipadala v úvahu, proto se po maturitě šel vyučit na zámečnické

Alexandr Gregar

učiliště, teprve potom mohl jít studovat pedagogickou fakultu. I tam, dle jeho slov, byl úžasný divadelní život. A své nadšení pro vzdělání a zájem o divadlo si utvrdil v roce 2006, ve svých šedesáti třech letech začal doktorská studia u prof. Jaroslava Vostrého na DAMU – promoval v den svých sedmdesátých narozenin.

DIVADLO SI HO POKAŽDÉ NAŠLO

Prvním divadelním působištěm Alexandra Gregara byl zmíněný DS Hýbl Česká Třebová, ale během doby si hledal vlastní cestu. V roce 1978 založil v rodném městě Studio 02, velmi úspěšné, objíždělo s velkým ohlasem divadelní přehlídky, Jiráskův Hronov a Šrámkův Písek, i ve Vídni hráli. Ale jak to bývá, jeho představy se rozešly s představami kolegů: „Úspěchy jim přerostly přes hlavu a dál už to nešlo. Já rád zkouším, bez toho to nejde, a oni měli pocit, že už se zkoušet nemusí...“, vysvětluje Alexandr Gregar.

V osmdesátých letech spolupracoval v Ústí nad Orlicí se souborem Vicena, kde v jeho režii vznikla řada pěkných inscenací. Hodně se vzpomíná na *Vévodkyni valdštejnských vojsk*, ta měla kolem 80 repríz, po Jiráskově Hronovu v roce 1987 ji natočila a vysílala Československá televize, hrála se třeba i v Belgii a Litvě. Saša popisuje úspěch prostě: „Udělal jsem to po svém, jak jsem zvyklý. A sešel se při ní úžasný ansámbl, vybral jsem si skvělé herce i z okolí.“ Když v roce 1995 v Ústí nad Orlicí pracovně skončil a přesídlil do Hradce Králové – hned ho stáhly tamní Jesličky. I tam se podařilo pár úspěšných inscenací, třeba *Žebrácká opera* nebo *Tři na lavičce* s Rudou Faltejskem; a zase Hronov nebo i Dětská scéna... A také

jedenáct let působil jako externí herec v Klicperově divadle, přes čtyři sta představení si tam zahrál, v *Baladě pro banditu*, v Morávkových *Třech sestrách*, v *Petrolejových lampách* v Rajmontově režii... A připomeňme také jeho nezastupitelnou roli v kulturním životě Hradce Králové – například založení a budování tváře divadelního festivalu Open Air nebo festivalu Jazz Goes to Town.

Během své divadelní cesty, kterou provázejí desítky různých hereckých rolí a na padesát vlastních režii, zavítal i mimo Hradec Králové. Spolupracoval s ochotníky třeba v Úpici, ve Vamberku, v Novém Bydžově a v Červeném Kostelci, také v Ústí nad Orlicí se znovu objevoval a v současné době i s pardubickým Divadlem Exil, zvláště s Kateřinou Prouzovou Fikejzovou a Věrou Pojmanovou, a dnes i s pražským souborem seniorů Proměna. Taky stále píše, i o divadle, např. monografie o Klicperově divadle, o Šrámkově Písku, vzpomínkové knížky, např. s Františkem Laurinem, Janem Císařem či Karlem Šefrnou, ale i další...

-lk-

Michal Drtina

30/ ANTRÉ
MICHAL DRTINA

Šéfredaktor Amatérské scény, dramaturg a ředitel přehlídky Loutkářská Chrudim a jak jinak, milovník divadla. Těsně po skončení 70. ročníku festivalu loutkového divadla přivítal Josef Jan Kopecký Michala Drtinu.

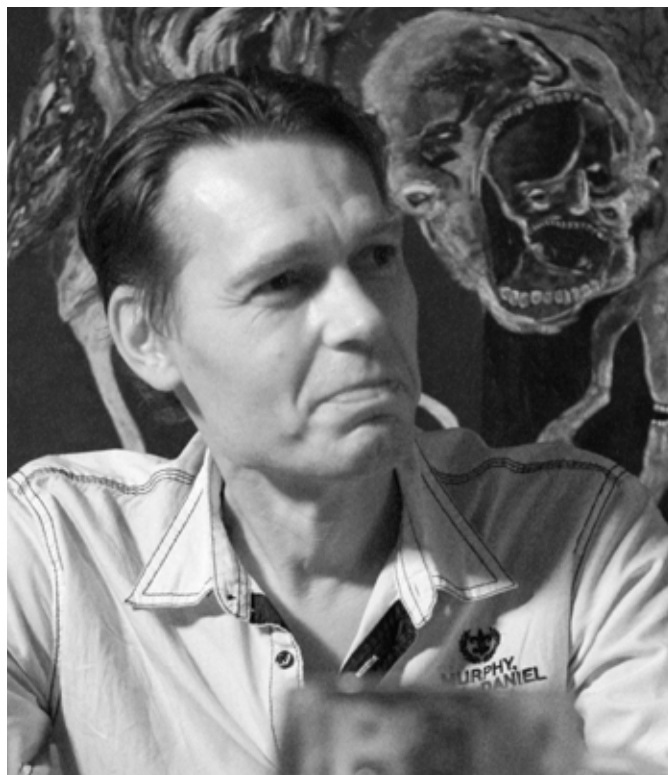
Na pohled krásně unavený a prosáknutý silnými divadelními zážitky a rušným festivalovým životem. Povídá o právě uplynulém jubilejním ročníku, na kterém se odehrálo kolem sto padesáti událostí. A na úvod Michal Drtina vzkazuje: „Především velký dík technikům, protože to všechno zvládli. Máme osm hracích scén a to není jednoduché.“

Loutkářskou Chrudim známe a možná většinou vnímáme jako postupovou přehlídku. Ředitel festivalu o tom ale hovoří takto: „Už to není soutěžní. Je to výběr nejlepších inscenací, které jsou dál oceněné. V umění se nesoutěží, ale je skvělé a přínosné porovnávat a mluvit o tom. Hledat divadelní zákonitosti. Baví mě nad tím přemýšlet.“

Navzdory stále trvajícím opatřením a omezené kapacitě pro diváky se organizační tým snažil, aby diváci nic nepoznali. Michal Drtina říká, že lidé se bavili a bylo to vidět. V hlavním programu bylo devět inscenací a podle Michala Drtiny byly skvělé. Říká ale, že oříškem byla právě divácká kapacita: „Měli jsme omezenou kapacitu, což je vzhledem k velkému počtu seminaristů velký oříšek. Letos jsme měli asi dvě stě seminaristů. Hlavní program se hrál asi čtyřikrát, aby se podíval každý, kdo chtěl.“ Michal Drtina ale říká, že letošní ročník byl přece jen specifický, a to tím, že převládaly hodně komorní inscenace. Zcela logický důsledek nechtěných divadelních prázdnin. Kvůli pandemii neproběhla všechna krajská kola postupových přehlídek. Proto výběr na letošní Chrudim probíhal pomocí videozáznamů. „Bývá dvanáct krajských přehlídek, a letos proběhly čtyři. Dívat se na divadlo na obrazovce je samo o sobě nesmysl. Ale vybrali jsme představení dle nejlepšího svědomí, a myslím, že dobře,“ říká Michal Drtina.

Loutkářská Chrudim je o vzdělávání. Seminářů bylo letos šestnáct. Dopoledne se seminaristi učí, odpoledne mají představení a večer se diskutuje nad viděným. A to celé je velice intenzivním vzdělávacím týdnem. Mimo hlavní program se tvoří tak zvaný inspirativní program, který je dodatkem pro seminaristy. Doplnkový program je pak spíš pro místní obyvatele, aby si loutkové divadlo užil opravdu každý. Na festival se už pravidelně vrací rodiny s dětmi. Festival myslí i na to a připravuje program pro celé rodiny, na který je vždy rychle vyprodáno. Michal Drtina ve svém vyprávění zmínil okamžiky z festivalu, které na něj silně zapůsobily: „V jednom výstupu ze semináře byla upálena redakce zpravodaje, což bylo úžasný. Krásné divadelní vyjádření toho, co si autoři mysleli.“ Dalším okamžikem, který se zprvu nemusel zdát veselý, bylo zahájení festivalu a průvod městem. „Před průvodem jsme viděli obrovský mrak. Pak začalo hrozit pršet, ale diváci šli s námi průvodem i v dešti,“ líčí Michal Drtina. Tento zážitek potvrzuje i fakt, že Chrudim festivalem každý rok žije.

-lk-

Jan Julínek

31/ ANTRÉ JAN JULÍNEK

V šestadvaceti letech založil amatérské Divadlo SemTamFór ve Slavičíně. Dále založil satirické Divadlo RePublika, kde také dělá uměleckého vedoucího, režiséra a mnoho dalšího. Pravidelně se objevuje v českých seriálech. A od roku 2008 je programovým ředitelem Jiráskova Hronova.

Divadelní kariéra Jana Julínka, jak sám odhaluje, začala ještě nějakou dobu před založením SemTamFóru. Ve Slavičíně, v divadelním souboru Pařez, který se věnuje divadlu pro děti. S kamarádem z gymnázia zavítal na jednu sezónu do Divadla kamaráda Toma ve Valašských Kloboukách, kde si zahrál i v *Dívčí válce*. U Jana Julínka však převládala touha, tvořit komedie pro dospělé, a tak roku 2002 zakládá Divadlo SemTamFór. První autorská inscenace *Vzpouza knih* vznikla na motivy *Člověka z půdy* od Miroslava Horníčka.

Divadlo SemTamFór má v současné době zájezdovou a amatérskou scénu. Původní záměr divadla bylo, dělat večerní komedie pro dospělé, nakonec ale hrají také inscenace pro děti.

NENAŠLI JSME PŘEHLÍDKU, KDE BYCHOM SI MOHLI ZAHRÁT, TAK JSME SI ZALOŽILI SVOJI

Divadlo SemTamFór za dobu své existence objelo plno přehlídek, včetně Jiráskova Hronova. Asi jako všichni, kteří si mohli na Hronově zahrát, i Jan Julínek říká, že z toho byli vždycky nervózní. Ale jistě krásně nervózní.

Vstup SemTamFóru do systému přehlídek přišel zcela přímo. Jana Julínka zkrátka nezastaví žádná překážka. „U nás to byla pomsta, založit přehlídku,“ začíná s vyprávěním o vzniku přehlídky Valašské křoví. „Valašské křoví vzniklo tak, že nás nikde jinde nevzali. Nikdo nás neznal, nemohli jsme se nikam dovolat. Hledali jsme, kam se přihlásit, ale prostě to nedopadlo. Našel jsem kontakt na ARTAMU, ani jsem tehdy nevěděl, co ARTAMA dělá. Přihlásili jsme se do kurzu praktické režie, a tam jim to řekli, že mají nedostatek. Poté jsme se s lidmi z ARTAMY setkali i na Popelce Rakovník, kde nám Simona Bezoušková poradila, ať si uděláme vlastní přehlídku. A tak z naší malé přehlídky o čtyřech souborech vzniklo postupové Valašské křoví.“

KDYŽ SATIRA NENÍ AKTUÁLNÍ, NEMÁ CENU JI HRÁT

Divadlo RePublika působí v pražském Rock Café a věnuje se satíře. Jan Julínek tedy pokračuje v komediálních vodách, ale s tímto souborem se jasně vyjadřuje k aktuálním událostem a nastavuje zrcadlo naší společnosti. Momentálně nejhranější inscenací souboru je satirický kabaret *Babiš* podle stejnojmenné knihy Jaroslava Kmenty. Jan Julínek také hovoří o náročnosti satiry – v tom smyslu, že hodně rychle stárne. Před každou reprízou se musí inscenace oprášit a aktualizovat, aby stále splňovala svůj záměr. „*Když satira není aktuální, nemá cenu jí hrát,*“ říká Jan Julínek.

-lk-

31/ ANTRÉ JIŘÍ VYŠOHLÍD

V královéhradeckém Divadle Drak působí už 53 let, má doma na polici Cenu Thálie za celoživotní mistrovství v kategorii loutkové divadlo, Cenu Českého střediska Mezinárodní organizace pro děti a mládež za dlouholetý kreativní přístup k divadlu pro děti a mládež nebo ocenění Primus inter pares pro osobnosti, které se svou dlouhodobou prací zasloužily o věhlas Hradce Králové. V Antré jsme se setkali s hercem, režisérem, scénografem a jazzovým muzikantem Jiřím Vyšohlídem.

Původně se rozhodoval mezi chemií a DAMU. „Šel jsem k loutkovému divadlu, protože loutkář za starých dob nebyl vidět, schoval se za loutky. Líbilo se mi, že je budu vodit a nebudu vidět,“ vzpomíná Jiří Vyšohlíd. Nemohl tušit, že dostuduje ve chvíli, kdy začne nová éra loutkového divadla. Režiséři začali vystrkávat loutkoherce na scénu. „Po studiu jsem dostal umístěnku do Středočeského loutkového divadla v Kladně. A dostal jsem roli živého námořníka, málem jsem se na jevišti studem propadl. Nemám v sobě hereckou exhibici, tu potřebu se ukazovat,“ směje se Jiří Vyšohlíd. Nakonec si zvykl, ovšem prý až po šedesátce, kdy začal divadlo brát hlavně jako zábavu.

DRAK NA CELÝ ŽIVOT

Zůstat 53 let v jednom angažmá, to už je výdrž a nezpochybnitelný silný vztah s Divadlem Drak. Objevily se ně-

Jiří Vyšohlíd

kdy nějaké krize? „Za tu éru se asi dvakrát nebo třikrát stalo, že jsem uvažoval o odchodu,“ vzpomíná Jiří Vyšohlíd. Začal se rozhlížet po jiných divadlech a nakonec se rozhodl, že nikam nepůjde a zůstane. Dnes říká, že je mu v Draku dobře.

Do minulosti se Jiří Vyšohlíd neohlíží. Podle něj se ze vzpomínek žít nedá. „Raději myslím dopředu, než dozadu. Mezi mladou generací se cítím skvěle, nechtěl bych pracovat mezi vrstevníky. Jak bych vypadal...,“ děsí se Jiří Vyšohlíd.

JAK SE REŽÍRUJE PRO DĚTI

„Kdysi jsem s kolegy, kteří jsou také muzikanti, dělal inscenaci o hudbě. Jmenovala se *Naladte si vidličku*. Opravdu dlouho jsme na tom pracovali. Jenže první reprízy byly zvláštní. Děti moc nereagovaly. Ale po dvaceti reprízách se to proměnilo. Prostě, až když jsme z toho měli radost i my, začaly se bavit děti,“ říká Jiří Vyšohlíd. A dodává, že když si inscenace sedla, začaly se děti vrhat na pódium a rvaly jim z ruky hudební nástroje. „Děti jsou skvělé publikum. Naprosto upřímné. Nectí konvence. A netváří se mile, když se jim to nelíbí, začnou kašlat, bavit se, ošívají se. Děti neošídíte,“ tvrdí Jiří Vyšohlíd. Kdyby nebyl Jiří Vyšohlíd hercem, určitě by byl hudebníkem, což ale především je, muzika je neoddelitelnou součástí jeho života. A své srdce ztratil v jazzu.

-kfp-

33/ ANTRÉ JAROSLAV MÁLEK

Kdo je Jaroslav Málek? Divadelník-srdcař, herec a režisér divadelního souboru Klicpera v Chlumci nad Cidlinou.

Divadlo má v Chlumci nad Cidlinou dvě stě let trvající tradici. Na budovu divadla si však chlumečtí divadelníci museli počkat dlouho. Hrál se třeba ve venkovním amfiteátru, dlouho se také v Sokolovně, jak říká Jaroslav Málek. O divadle jako o kulturním stánku se v Chlumci mluvilo dlouho, ale nikomu se nepodařilo realizovat jeho výstavbu, až současnému panu starostovi Miroslavu Uchytlovi za velké pomoci pana Antonína Lauterbacha, legendárního místního divadelníka, který chlumecké divadlo nesmírně podporoval a zasloužil se také o založení festivalu Klicperův Chlumec.

ZAČAL HRÁT DIVADLO HNED PO SVATBĚ

Jaroslav Málek začal s divadlem jako většina divadelníků, školní divadla, barevní zájčkové, trpaslíčci a tak dále. Pak se oženil. Jeho tchán, pan Josef Kohout, byl v Kosičích vedoucím tamního divadelního souboru Klicpera, takže hned po svatbě začal i Jaroslav hrát divadlo. V tomto spolku byl asi do roku 1989 a po delší divadelní pauze přišlo chlumecké divadlo. „V Chlumci mě zaujala jedna věc. Byla tam parta lidí od 18 do 80 let a když se tam sedělo a vykládalo se, tak jsem zíral – bavili se velice přátelsky i o věcech, které si mezi sebou neřeknou ani děti

Jaroslav Málek

s rodiči. – Ale já je varoval, že do všeho strašně kecám a říkám pravdu.“ Chlumečtí si Jaroslava Málka nechali a rozhodně dobře udělali, se souborem má za sebou už pěknou řádku let a plno inscenací.

Soubor o čtyřiceti aktivních členech zahrnuje všechny věkové kategorie, a to i mužů. Nezřídka se stává, že se hlásí i další nadšenci se zájmem o divadlo. K tomuto nadšení Jaroslav Málek dodává: „Když se souboru daří, tak si většina lidí myslí, že všechno je jednoduché. A když poznají, o co jde, tak to vidí jinak. Když se nedaří, tak se do toho lidem moc nechce.“

Vnímání úspěchu je podle Jaroslava Málka velice rozdílné. V amatérském divadle se někdo chce vyrovnat profesionálům, někdo to dělá pro proces zkoušení, někdo kvůli divákům a zpětné vazbě. Co znamená úspěch pro Jaroslava Málka? „Mě baví proces zkoušení, a potom i to, když se mi vrátí energie od diváků.“ Momentálně soubor pracuje ve dvou skupinách, přičemž v každé je jeden režisér, jako aktivní inscenace na repertoáru je fraška *Parfém v ohrožení*. Aktuálně má soubor za sebou premiéru inscenace Molièrova *Zdravého nemocného*.

-lk-

34/ ANTRÉ KLÁRA LITTEROVÁ

Úžasná, báječná a skvělá učitelka dramatiky na ZUŠ Polabiny Pardubice. Takové jsou reference na Kláru Litterovou. Jako „Hradečanda“ byla zvyklá navštěvovat

Klára Litterová

především Divadlo Drak. Tyto návštěvy byly pro Kláru důležitým startem, jak sama říká.

Nejen Drak byl ale tím prvním divadelním zjevem. „Tatka byl kulisák v divadle. Jeho snem bylo jít na scénografii, tak možná to divadelní puzení pochází odtud. K divadlu jsem přičuchla asi s ním,“ hledá první vzpomínky na divadlo Klára Litterová. Divadlo k ní promlouvalo, a ovlivnilo jí po celý život. Když byla Klára na základní škole, přišla jednou do třídy paní, která nabízela žákům divadelní kroužek. Kláru to zaujalo a přihlásila se. A tak se stala žačkou Emy Zámečnickové. Na svou učitelku Klára Litterová vzpomíná jako na svou druhou mámu, se kterou trávila mnoho času, a která jí přirostla k srdci. A samozřejmě i díky této učitelce dál divadlo přirůstalo k srdci Kláry. Svou první roli si Klára Litterová nevybavuje. „Nehráli jsme vyloženě role, ale víc jsme si hráli s tvarem, který jsme dávali dohromady,“ popisuje něco z práce v Jesličkách. Klára ale vzpomíná na inscenaci *Povídání o Pejskovi a Kočičce*, kterou hrála se svojí kamarádkou. V pouhých jedenácti letech ji hráli několikrát před dětským publikem. Tento okamžik byl jistě dalším iniciačním pro Kláru, coby divadelní interpretku.

NEJVĚTŠÍ DOBRODRUŽSTVÍ JE, KDYŽ DIVADLO VZNIKÁ

Po gymnáziu a několika letech v Jesličkách si Klára Litterová vybrala ke studiu Katedru výchovné dramatiky (KDV) na DAMU. Jako jiní absolventi této katedry, i Klára Litterová říká, že studium ji změnilo pohled na práci s divadlem při pedagogické práci. „Nejde jen o výsledný tvar, ale o proces tvorby a rozvoj dětí,“ říká Klára Litterová. Při své práci nejčastěji vychází z textu, ne nutně dramatického textu. Nicméně výběr samotné předlohy a další dramaturgická práce je odvislá od potřeb skupiny, se kterou právě pracuje. Pro Kláru je největším dobrodružstvím, když inscenace vzniká. Společně se svými žáky hledá témata a prostředky, hraje si s nimi. A tuto zvědavost a nadšení pro proces se snaží probouzet i ve svých žácích. Už samotná práce na inscenacích není s Klárou tradiční. I když výsledný tvar koriguje, čistí a usměrňuje, stále zdůrazňuje fakt, že jde o společnou práci souboru. Dále se svými žáky pracuje na uměleckých přednesech, nebo i na sólových dramatických výstupech. Práce individuální rovněž probíhá formou spolupráce a plné účasti žáků. Jak sama říká, přehlídky nevnímá jako soutěž, ale spíš jako příležitost. „Je dobré vidět a slyšet ostatní. Je přínosné slyšet zpětnou vazbu a učit se přijímat kritiku.“

-lk-

Tomáš Novotný

35/ ANTRÉ TOMÁŠ NOVOTNÝ

Pardubické Divadlo Tří si buď okamžitě zamilujete nebo ho budete z duše nenávidět. Své autorské divadlo staví na hodně černém a nekorektním humoru, který je často za hranou.

„Doufám, že se černému humoru budeme věnovat, dokud neumřeme. Humor obecně by neměl vymizet ani za cenu hyperkorektnosti,“ říká hned na úvod Tomáš Novotný, s tím, že právě píše hru, která se týká nesmyslné hyperkorektnosti, která nás všechny válkuje. „Trochu mě děsí, že věci, ze kterých jsme si v připravované inscenaci chtěli dělat legraci, se už skutečně staly! Když se absurdum stává pravdou, není už absurdní, tudíž vtipné. Bojím se, abychom si nakonec měli vůbec z čeho dělat srandu.“ Nejde přehlédnout, že renomovaní světoví komici se dnes omlouvají za svou dřívější tvorbu. Bude se jednou kát i Divadlo Tří? „Ne, my se držíme našeho vzoru, skupiny Monty Python, jejíž člen Terry Gilliam řekl, že touží být velkou černou lesbou,“ tvrdí Tomáš Novotný.

**ZAČALO TO ROZLUČKOVÝM PŘEDSTAVENÍ.
LOUČÍME SE UŽ 17 LET**

Pojďme si představit Divadlo Tří. Hereckými kolegy Tomáše Novotného jsou Ladislav Marek a Lukáš Udržal, na jevišti je obvykle doplňuje i nějaká mladá, krásná, talentovaná herečka j. h. Technik, zvukař, kameraman, osvětlovač a příležitostný herec Ondra Novák sice není

tolik vidět, ale bez něj by to nešlo. „Ondra je náš poklad, my se na něj spoléháme jako na toho čtvrtého, který je na druhé straně. Takže když cokoliv zkažíme, Ondra nás z toho může dostat.“

Prvním autorským počinem Divadla Tří byla v roce 2004 inscenace *Uctívá poklona pane hrabě*. Autorské divadlo začali kluci dělat z lenosti, aby nemuseli řešit administrativu okolo autorských práv. Texty píše právě Tomáš Novotný, ale zbytek ansámblu mu do toho zásadně zasahuje. „Inscenace Divadla Tří jsou plné absurdních slovních hříček a výkon stojí na absolutní znalosti textu, na přesném rytmu a souhře všech tří protagonistů. Aby to fungovalo, musí se to říct naprosto přesně tak, jak je to napsané. Kdyby se to řeklo vlastními slovy, tak tam něco chybí. Jde o timing, aby to fungovalo,“ říká Tomáš Novotný.

A jak vypadá zkoušení Divadla Tří, když Tomáš přijde s novým textem? „Napřed se sejdeme s deseti, patnáctiminutovým zpožděním, pak si řekneme, co je nového, čím děti jsou nemocné, kdo se včera opil atd. A potom začneme mluvit o textu – já jsem přesvědčený, že je vyšperkovaný, dokonale, protože jsem na něm rok pracoval. A kluci to zepsují – od začátku do konce, seškrtají to, přepíšou, a pak to v nějakém tvaru hrajeme,“ popisuje tvůrčí kolektivní proces Tomáš Novotný.

Výsledek je takový – 70% je od Tomáše, zbytek vznikne na základě zkoušení. Ty nejhezčí fóry, nejupřímnější, nejpravdivější vzniknou až během zkoušení, textu to dodává život. Divadlo Tří také natáčí vlastní skeče a má na svém kontě i seriál – všechno najdete na jejich kanálu YouTube.

-kfp-

36/ ANTRÉ EMÍLIE ZÁMEČNÍKOVÁ

Má za sebou velice pestrý profesní život, který se stále točí okolo divadla. Absolventka DAMU, pedagožka a lektorka. Učila třeba na ZUŠ Střezina v Hradci Králové – stála u zrodu Divadla Jesličky. Působila na konzervatoři v Pardubicích a jako externí pedagog na DAMU. V současné době se věnuje především lektorské činnosti. Objíždí přehlídky, pořádá a vede workshopy.

Ema Zámečnicková pracovala na okresním kulturním středisku (OKS) v Hradci Králové, v dnešním Centru uměleckých aktivit Impuls. Mnozí to možná ani neví, ale stála u vzniku několika postupových přehlídek – třeba v Úpici a Červeném Kostelci. A jak vzpomíná, její odkaz je schovaný i mezi základy festivalu Open Air, dnešního festivalu REGIONY. „Založila jsem festival Divadelní šance, který se později přidružil k Regionům. Byl to festival pro mladé umělce, kteří tak získali příležitost, veřejně se prezentovat,“ představuje stručně Ema Zámečnicková. Vzpomíná však na nelehké začátky tohoto festivalu: „Musela

Emílie Zámečníková

jsem se usmívat na hodně papalášů, abychom to mohli uskutečnit.“ Při své profesi metodičky se Ema poznala a dál spolupracovala i s Mirkou Císařovou, na kterou velice ráda vzpomíná. „Byly jsme kamarádky a vstoupily do spolupráce při pořádání dílen. Poznala jsem ji jako velkou diplomatku, a díky ní jsme mohli uskutečnit krásná setkání a workshopy,“ vypráví Ema Zámečníková. „Tvořilo se, a šlo především o setkání. Ti lidé spolu během dílny dýchali. Dodnes se setkávám s lidmi, kteří na to moc rádi vzpomínají.“

KDO JI STÁHNUL DO JESLIČEK

Ema Zámečníková jako metodička OKS také iniciovala aktivitu malých divadelních forem. Tam se potkala, mimo jiné, i s osobnostmi, které později tvořily společně s Josefem Tejklem divadlo Jesličky. O době jejich vzniku Ema říká: „Bylo to velmi živé, velmi dobré podhoubí pro to, aby vzniklo to, co vzniklo. Lidé tam chodili žít.“ S láskou vzpomíná na to, jak vzácně se tam sešla se svými kolegy: „Vzájemně jsme si chodili na premiéry a dokázali existovat vedle sebe, ačkoliv jsme všichni hodně rozdílní. Fungovalo mezi námi jiskření.“ Ema Zámečníková přicházela do Jesliček se svým divadlem Do kapsy. Kromě tohoto souboru se dál rozšiřoval počet jejích žáků, a rostl velký vliv a divadelní poetika Emy Zámečníkové, kterou máme spojenou především s prací s textem.

JEJÍ BÝVALÍ ŽÁCI SE SCHÁZÍ DODNES

Na Emu Zámečníkovou, jak už bylo řečeno, vzpomíná mnoho jejích odchovanců. Mluví o ní jako o přísné ženě, která ale byla i mámou a pojítkem celou skupinou. Její bývalé kolektivy se dodnes stýkají a neupřou silné zážit-

ky, které spolu pod Eminým vedením prožívali. Dokázala prý probudit v každém sílu a odvahu, aby se věnoval tomu, co ho táhne a baví. Mnoho lidí postrčila k divadlu natolik, že se mu věnovali dál a třeba i v profesním životě. Samozřejmě ne všem se to stalo. Ema Zámečníková přiznává, že pro každého divadlo není, ale na druhou stranu dodává, že divadlo zůstává v nitru každého, který k němu přičuchl. Nemusí se mu věnovat aktivně, stačí, když se vrací do divadla jako divák.

-lk-

37/ ANTRÉ DAGMAR PECKOVÁ

Úžasná operní pěvkyně, která se ale věnuje i činohře. Rodačka z východních Čech, do nichž se stále ráda vrací.

Co všechno utvářelo budoucí Dagmar Peckovou? Sama říká, že např. správcem zámku v Medlešicích byl dědeček Emy Destinové – proto i sama plánuje podrobněji vypátrat svůj rodokmen, aby zjistila, jestli neexistuje nějaká příbuzenská spojitost s touto významnou, českou operní pěvkyní. Nicméně přímý podíl na rozvíjení talentu Dagmar Peckové mělo více vlivů. „Můj děda byl místní hospodský muzikant, po hospodách hrával na harmoniku. A máma se mnou zpívala – ač ze mě chtěla mít baletku, chodila jsem do ZUŠky na zpívání.“

Dagmar Pecková začala docházku do tehdejší Lido-
vé školy umění v šesti letech, zpočátku na klavír, ale už po roce začala zpívat, což ji bavilo mnohem víc.

Na konzervatoř nevzpomíná Dagmar Pecková s velkým nadšením, zpěv studovala u paní učitelky, jež byla choreografkou, která už nemohla tančit, a tak učila zpěv. Dagmar Pecková, s rozsahem tří oktáv, si ale poradila po svém; vzpomíná, že čas trávený ve škole nahrazovali se spolužáky v kavárně nedaleko školy. Nicméně v pátém ročníku konzervatoře měla již první angažmá v Plzni – a dráha světově známé pěvkyně začala, byť se zpěvu učila až po konzervatoři, až při svém angažmá v Karlínském divadle. „*S paní profesorkou Denigerovou jsem se poznala tak, že jsem chodila s jejím synem. Ona mi ho chtěla vymluvit, ale strašně jsme se skamarádily a naučila mě zpívat,*“ popisuje jeden z krásných životních momentů Dagmar Pecková.

Když se Josef Jan Kopecký zeptal na začátky herectví Dagmar Peckové, popsala svůj pokus dostat se na herectví na Státní konzervatoř v Praze takto: Příjímací zkoušky dělala souběžně také na zpěv, který nakonec zvítězil. – Dagmar Pecková před hodnotící komisí přednáší monolog Mahuleny měnící se v topol. Mává, coby topol rukama nad hlavou, v puntíčkovaných šatech s límečkem. Představa je to úsměvná a každý musí uznat, že dráha zpěvačky Dagmar Peckové rozhodně svědčí. I když si k divadlu, i činohernímu, nakonec cestu našla.

Dagmar Pecková vyzdvihuje tři zářné body ve své kari-

Dagmar Pecková

ěře, z nichž má stále radost: *My Fair Lady* v Karlínském divadle, *Carmen* v Národním divadle a Mistrovskou lekci v Mladé Boleslavi, kde hraje titulní roli Marie Callas.

Svou rodinu má Dagmar Pecková v Německu. Líbí se jí tu životní úroveň a vzájemná laskavost lidí. I když se její děti z Německa nejspíš nechystají, dům v České republice mají. „*Ty kořeny se ozývají, pořád mě to sem táhne. Pocházím z Chrudimi a chtěla jsem se vrátit zpět a něco tam zanechat.*“ Pracovitá zpěvačka štěstěny založila festival *Zlatá Pecka*. A při příležitosti prvního ročníku festivalu si zahrála společně s Bárou Hrzánovou v inscenaci Jana Jiráně *Carmen y Carmen*, projekt, který si dle Dagmar Peckové všichni nesmírně užívali.

Jak víme, město je také známé festivalem Loutkářská Chrudim a ani ten Dagmar Peckovou neminul. Loutková představení navštěvovala od malička. Později samozřejmě přišla doba, kdy jí loutky už tolik nezajímaly, ale ráda trávila čas s pražskými umělci, kteří přijeli do Chrudimi hrát. Zkrátka, divadelní svět si ji stáhnul. Však všichni to pnutí známe.

-lk-

38 / ANTRÉ MICHAL KUDRNÁČ

Dle jeho dobrého přítele: „Náchodčan s hrdostí, knihprodejce, zastupitel, aktivní občan. Všechno, co dělá, dělá z oné občanskosti. Z potřeby komentovat, vyjadřovat se, poznávat, porozumět. I to divadlo jako kdyby dělal občansky.“

„Kde u mě vzniklo puzení dělat divadlo? Netuším. Jsem introvert, ale zároveň občansky aktivní. Možná mě toto spojení přivedlo k divadlu. Mám rád literaturu, ale divadlo pro mě byla od textu zcela oddělená část. Když mě Ondřej Pumr oslovil, jestli si nechci zahrát, tak jsem měl šanci vystoupit ze své komfortní zóny,“ vzpomíná na své začátky Michal Kudrnáč.

Náchodský soubor D.R.E.D. vznikl v roce 2000 a za dobu své existence se vryl do paměti nespočtu diváků. Toto uskupení jistě má své diváky, ale pro svou velice specifickou poetiku vzbuzuje emoce a diskuse. A právě diskuse jsou jedním z více důvodů, proč divadlo zajímá i našeho hosta Michala Kudrnáče. „Diskuse, převážně na přehlídkách, vyvolávají potřebu srovnání a konfrontaci, a to mi přijde zajímavý. Debaty a diskuse jsou pokračováním produkce. Povídání o tom, co jsem viděl na jevišti, je hodnotnější, než když se pouze pasivně koukám na představení. Divadlo je událost, kterou musím nějak zpracovat. A při diskusích tuto událost zpracovávám ve společenství lidí, kteří to viděli taky. Baví nás, když naše představení vzbuzují emoce a provokují.“

D.R.E.D. provokuje svými tématy, ale i prostředky, kte-

Michal Kudrnáč

rými s diváky komunikuje. Diváci jsou často přímo atakováni vystupujícími členy souboru, jsou vtahováni do děje, jsou součástí výpovědi. V souvislosti se souborem D.R.E.D. se nedá hovořit o činohře. Můžeme ale mluvit o experimentálním divadle, pozorujeme prvky rituálu, divadla události, ale, jak odhaluje Michal Kudrnáč, jde také o divadlo loutkové. „My jsme vlastně i loutkové divadlo – my jsme loutky, a Ondřej je vodič. On je jednoznačně tvůrce. O všem se bavíme, spolupracujeme s ním. Ale celý tvar je jeho práce. Témata, která hrajeme, nás zajímají, a on má schopnost to z nás nějak vycucat. Ale je to vždy jeho výstředná věc.“

JAK TVOŘÍ D.R.E.D.? TAK JAK TVOŘÍ PUMR.

Tvorba Ondřeje Pumra, zakladatele a vůdčí osobnosti souboru, přímo naráží na citlivá témata, a navíc volí takové prostředky, které z citlivých témat mohou pro mnohé diváky vytvářet témata palčivá. „Atakujeme diváky a snažíme se vtáhnout je do dění. Dostat diváka do nekomfortního postavení,“ popisuje tvorbu DREDu Michal Kudrnáč.

//////////////////// -lk-

39 / VÝCHODOČESKÉ DIVADLO PARDUBICE UŽ ZNÁ PROGRAM GRAND FESTIVALU SMÍCHU

Minulý ročník GRAND Festivalu smíchu jsme museli zrušit, nyní však věříme, že letošní festival proběhne už v relativně běžném provozu. Nadcházející, již 22. ročník přehlídky nejlepších divadelních komedií, chceme hostit od 24. do 31. ledna 2022.

Prodej vstupenek každoročně startuje s předstihem, letos se vstupenky na jednotlivé komedie hlavního programu začaly prodávat v pondělí 22. listopadu. Už 15. listopadu byl také spuštěn prodej cenově zvýhodněného Festivalového abonmá na všechny soutěžní komedie, v rámci něhož předplatitelé získají 15% slevu oproti jednotlivě kupovaným vstupenkám a bonusové místo za symbolickou 1 korunu na závěrečném Galavečeru smíchu s vyhlášením festivalových cen. Program soutěžní části festivalu, který je svým zaměřením zcela unikátní, neboť se věnuje výhradně komediálnímu žánru, je uveřejněn na samostatném webu festivalu www.festivalsmichu.cz. Diváky v hlavní části opět čeká sedm nejlepších komedií, které vznikly v minulé a předminulé sezóně na českých profesionálních jevištích.

„Letošní soutěžní výběr zahrnuje nejen komedie z minulé, ale i předminulé sezóny, protože musíme respektovat obě složité ‚covidové‘ divadelní sezóny. Mnoho titulů mělo premiéru těsně před lockdownem, takže je diváci nemohli vidět, další byly přeložené. Z tohoto důvodu v letošním ročníku udělujeme jakousi výjimku starším inscenacím, ale zároveň samozřejmě uvedeme i nejzha-

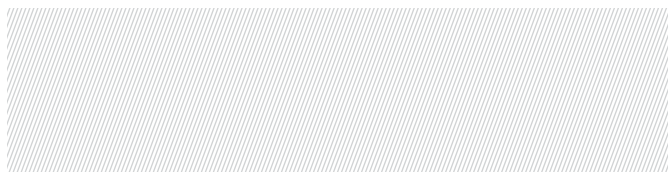
//////////////////// Východočeské divadlo Pardubice se bude na festivalu prezentovat komedií Společenstvo vlastníků, foto Jan Faulkner

vější novinky,“ říká dramaturgyně festivalu Jana Uherová. Další vynikající komediální představení fanouškům dobré zábavy nabídne doprovodný program, prolog či epilog festivalu. Vstupenky na kompletní off-program budou v prodeji od pondělí 1. prosince.

Mezi nejkvalitnější komediální inscenace, které se v soutěžním klání utkají o titul Komedie roku 2021, byly vybrány bláznivá komedie s detektivní zápletkou Prokletí nefritového škorpióna Slováckého divadla Uherské Hradiště, drsná komedie o přátelství a zradě Americký bizon v podání ústeckého Činoherního studia nebo romantická muzikálová komedie Městského divadla Brno První rande. Dále se do soutěže zapojí satirická komedie Ošklivec pražského Činoherního klubu, revuální kabaret Semafor Divadla F. X. Šaldy Liberec a klasická komedie z divadelního prostředí Bez roucha pražského Divadla v Dlouhé. Náš soubor do souboje o festivalové ceny vysílá současnou komedii ze schůze majitelů bytových jednotek Společenstvo vlastníků.

Výsledky festivalu budou vyhlášeny v rámci závěrečného Galavečera smíchu, který v posunutém přímém přenosu tradičně odvysílá Česká televize.

Radek Smetana, Východočeské divadlo Pardubice

//////////////////// Inscenace Setkání spiklenců a Divadlo Husa na provázku, Brno, foto archiv souboru

40 / RAČTE VSTOUPIT ANEB KŘÍŽEM KRÁŽEM MEZI MĚSTY I ŽÁNRY

Milí čtenáři, Kateřina mě požádala, abych do zimního čísla přispěl několika ohlédnutími za představeními, které jsem zhlédl v té pauze mezi lockdownem a lockdownem. Pokusím se o to, jakkoli psát takto zpětně něco konkrétního mi možná způsobí nejednu pernou chvíli. Vynasnažím se ale...

BRNO

Jak to bylo jen možné, vyrazil jsem do divadla! Tuším, že to byl první červnový pátek, kdy jsem si z nabídky toho všeho, co se česká divadla odvážila nabídnout, vybral titul brněnského Provázku Setkání spiklenců. Navíc velmi čerstvé hry, která měla premiéru jen asi 14 dnů předtím. Hrál se tehdy v Huse venku, ve dvoře (a mimochodem jsem tam na představení potkal i další Východočechy – kolegáčky z Poličky! No bodejť by ne, když inscenaci jeden z rodáků režíroval – Petr Erbes). Spiklence jsem si vybral přes anotaci, ve které stálo: „Věříte, že existují náhody? Myslíte si, že máte věci ve svých rukou? Slouží podle vás 5G síť k šíření mobilního signálu, nebo virů? Je Země kulatá? A můžete to dokázat? Věříte, že Hillary

Clintonová pije dětskou krev? Věříte v pravdivost příběhu o tzv. sametové revoluci, v existenci Finska nebo třeba... v Boha?“

Petr Erbes je společně s Borisem Jedinákem podepsán nejenom pod režii, ale také pod scénářem a dramaturgií. A něco Vám povím, je to setsakramentsky dobře odvedená práce! Celý špíl začíná jako parodie na talkshow o konspiračních teoriích (Covid19 nevyjímaje), aby se postupně ovšem změnil v cosi úplně jiného. Jestli je úvod záměrně trapný, konec je příkrým řezem. Divák je nejprve do hry vtahován vtíravými dotazy, je přesvědčován, že tady je mezi svými a může být upřímný – aby se nakonec stal voyerem příběhu, který nečekal. Sofistikované vystavěná hra, včetně hry na pravdu a fikci, vymaže úvodní shovívavý úsměv ze rtů a diváka až do konce nepřestane překvapovat... Rozhodně stojí za vidění! Mimochodem ještě jeden citát z programu: „Autorská inscenace o fenoménu konspiračních teorií jako uzavřená společnost otevřená všem. Heslo: Δ.“ Zajedte si na to!

Zmínil-li jsem Brno, budu dál pokračovat nikoli chronologicky, ale geograficky. Brněnské jsou totiž také *Rebelky*, hra Pierra Palmade a Christopha Duthurona, kterou si jako materiál vybrala Chantal Poullain a Štěpánka Křesťanová v Divadle Bolka Polívky. Nekomplikované režie komorního příběhu – dialogu dvou žen se zde ujal Antonín Procházka. Jakkoli se v materiálech divadla mluví

Inscenace Prolomit vlny a Klicperovo divadlo, Hradec Králové, foto archiv souboru

o „brilantní francouzské tragikomedii“, na jevišti se nám dostává (nebo tedy alespoň v onom konkrétním představení se dostalo mně) pouze papírem šustícím rozhovoru Claude a Margot, které se setkají na krajnici silnice při jejich útěku ze stereotypu života.

Asi chápu, proč si dramaturg vybere podobnou hru. Tuším asi, proč si ji vybrala Chantal. Tady je ale možná onen krucíální problém: uhrát ve dvou skoro dvě hodiny, nechat spadnout řemen během přestávky, stále znovu a znovu vtahovat diváka do svého příběhu – nejen příběhu setkání dvou žen, ale do jejich vyprávěných životů, to je oříšek. Podobně jako u monodramat se to podaří málokdy. Výhodou známých hereček je, že divák přijde na ně – a mnohé jevištní nedokonalosti asi odpustí, ale není to fér. Je možné, nejsem odborník, že problém je v překladu textu. A nebo spíše v tom, že typický český divák (za kterého se pokládám) si nedokáže poradit s francouzskou činohrou, jež více jedná slovem než situací. A potom z toho má člověk pocit, že to šustí papírem... Jakkoli byla čeština Chantal (i po všech těch letech v Česku) výslovnostně ráčkovane opojná.

Abych ale *Rebelky* neshodil úplně – co mne zaujalo a co by mohlo být dobrou inspirací i pro amatéry, to byla scénografie. Do značné míry velmi minimalistická, ale zcela funkční. Vyzdvihnout musím práci se znakem, který je tu zcela funkční, chytře zvolený a citlivě vizualizovaný.

Ani tím Brno nekončí. Ještě si dovolím třikrát Národní divadlo, byť již více stručně: absolvoval jsem tu v září baletní klasiku, v listopadu baletní světovou premiéru a v listopadu operu.

Labutí jezero je synonymem slova balet. Alespoň v našich krajích, nebo to tak alespoň cítím. A brněnská verze určitě nikoho nezklame. Čajkovského dílo je zde uděláno velmi vkusně, klasicky, vizuálně opulentně a tanečně na standardně vysoké úrovni (v režii a choreografii Roberta Strajnera, dlouholetého baletního mistra milánské La Scaly, podle Mariuse Petipy a Lva Ivanova). Byl jsem na této téměř tříhodinové legendě se svými dětmi – a ty ani nedutaly. Že se jedná o titul divácky oblíbený, dokládá i fakt, že se hraje již od února 2019 – a je stále vyprodaný. (Nejen) Milovníkům klasického baletu vřele doporučuji (a rozhodně také *Romea a Julii* v režii Martina Glasera, to je velký zážitek!)

V listopadu jsem potom byl na snad čtyřikrát odložené světové premiéře baletu Beethoven. Toto autorské dílo uměleckého šéfa baletu NdB Mária Radačovského mělo mít premiéru již vloni k 250 letům od narození hudebního génia Ludwiga van Beethovena. Covid19 ale vše odložil – a tak se premiéra konala až 13/11 letošního roku. (A byla poslední odloženou inscenací NdB, které od poloviny listopadu již směle kráčí vpřed s novými premiérami!)

Balet líčí životní příběh Ludwiga van střípkovitě, začíná jeho hluchnutím, věnuje se jeho vztahu k otci a matce, stejně jako jeho komplikovanému vztahu se ženami. Alespoň v první polovině. Druhá je rozdílná, život Beethovena se najednou z nějakého důvodu opouští, aby se vizualizovala jeho hudba, resp. její poselství (?) či snad obsah (který jí dáváme dnes). Jistě to nikoho neurazí, jakkoli bych byl já radši, kdyby se pokračovalo v tématu první poloviny. Publikum ale ocenilo premiéru snad 15 minutovým burácejícím potleskem, takže je možné, že jsem ve svém soudu byl osamocen.

Beethoven je velké dílo, ve kterém se spojily síly sólistů a sboru baletu NdB se sólisty a sborem Janáčkovy opery, stejně jako jejím orchestrem. V graduálním finále je na jevišti přes dvě stě vystupujících! Za zmínku stojí pro balet (i operu) netradičně řešená scéna, kdy forbína a přední plán Janáčkova divadla patří baletu, za nímž na vyvýšeném jevištním stole sedí orchestr – za nímž ve finále vystoupá na dalším stole sbor a sólisté opery. Jedná se bezpochyby o grandiózní dílo věnované grandiózní osobnosti nadčasového skladatele!

Ještě jeden rozměr *Beethoven* má: Vloni na jaře jsem stál u zrodu mecenášského klubu NdB – a Beethoven je naším prvním výstupem. Abyste dobře rozuměli: Rozhodli jsme se s prvními dárci, že naše dary bychom chtěli účelově určit – a volba padla na balet. Z našich darů tak byly ušity kostýmy inscenace. Čímž oslím můstkem přeskočím – doba Covid19 není pro nikoho snadná, divadla (především tedy ta nezávislá), která byla dlouho zavřená, se mnohdy potýkají s finančními problémy. A tak Vás chci vyzvat – pojďme svá oblíbená divadla podpořit! Mnohá mají mecenášské kluby, jiná fungují na HitHitu, dalším můžete přispět přes Daruj.cz...

Poslední inscenací, kterou jsem si z brněnských vybavil, je Janáčkův *Osud*, opera o skladateli, který potká výjimečnou ženu, ke které má ovšem velmi komplikovaný vztah. Janáček nenazval *Osud* operou, ale „třemi epizodami románovými“ a do jisté míry se v ní jeho tvorba posunula. A tak ji uchopil i hostující světoznámý operní režisér Robert Carsen. Ve své chytré, (opět) vizuálně bohaté, herecky naplněné a silné režii dal epice libreta vyniknout. Opomenout nesmím scénografii (ocitáme se v zádech hlediště, vzadu u horizontu je v jakési apsidě divadelní/koncertní jeviště), která je sice barokně velkolepá, zároveň ale v mikrosituacích mezi aktéry v inscenovaném hledišti, jako i při zkouškách vystupujících v divadle na divadle vzadu na jevišti, niterné lidská, křehká a velmi osobní. Naprosto bezchybný je světelný design! Světly se tu čaruje! Ale to se asi takto slovy nedá úplně popsat, to se prostě musí vidět. (Mimochodem: Možnost tu vidět máte ještě stále také Heřmanovu Toscu! Za mě nejlepší operu, která se u nás momentálně hraje. Úžasná! A díky tomu, že i NdB najelo na blokový program, Tosca je před námi! Na jaře 2022.)

PRAHA

Z pražských věcí jsem v posledních měsících viděl jen dvě: již potřetí Kheka *Čapka*, kterého uvádí Divadlo Rokoko. Byť je to titul v Městských divadlech starší, pre-

miéru měl již v roce 2017, je to pořád hraný titul, který je i dnes v programu nezřídka vyprodaný. Jedná se o autorovou věc Pavla Kheka, který se ujal režie, a Věry Maškové, podepsané pod dramaturgií. Inscenace sleduje poslední chvíle Karla Čapka, který se na sklonku života musí vypořádat s nenávisť národa, jenž tak miloval. Khek s Maškovou tento příběh rámuje další výraznou osobností české dramatiky – Václavem Havlem. Jakkoli to může znít jako umělé spojení, dokázali tvůrci najít paralely oba velké autory spojující. Je to titul, který rozhodně doporučuji! I jako inspiraci dramaturgickou a výtvarnou.

Druhou pražskou věcí byla premiéra *Netrpělivosti srdce* v damáckém divadle DISK, kterou jsem viděl 19/11 a ve které exceluje Petr Matyáš Cibulka, absolvent královéhradeckých Jesliček Josefa Tejkla v roli Antona Hoffmilera. Jedná se o adaptaci klasického románu Stefana Zweiga v režii Moniky Hliněnské. Převést na jeviště literární předlohu s sebou vždycky nese jistá úskalí, i v tomto případě působí některé scény první poloviny poněkud literárně, druhá půle ale každého přesvědčí, že až se soubor s inscenací více sžije, bude to jistě jedna z vlakových inscenací DAMU. Navíc: Michaela Semotánová hru skvěle oblékla a připravila pro ni scénu, za kterou by se nemusela stydět žádné velké divadlo. Důmyslně vymyšlená konstrukce nabízí nepřeborné množství možností scénických obrazů, hercům bezezbytku slouží – a diváka stále znovu překvapuje. Sledoval jsem *Netrpělivost srdce* naplněn „otcovskou“ pýchou, myslím, že o Petra Matyáše se nemusíme bát, vím, že o něm ještě hodně uslyšíme!

Zde malá odbočka: S damáckými soubory jsme se mohli zhusta potkat také na Open Air Programu REGIONŮ, stejně jako na Hronovu! Věci z DISKu se totiž hrály tam i tam – jejich pojítkem vedle Cibulky byl také další absolvent Jesliček (a dnes už i DAMU) Petr Kult. A tak jsme měli možnost v Hradci vidět *Přelet nad kukaččím hnízdem* (mimochodem také skvělý!), Kultův autorský *Cestopissing* – a v HK i v Hronově *Ductus Deferens* (ve všech třech zmíněných hraje s Cibulkou). Dvě naposledy zmíněné inscenace se dnes hrají ve Švandově divadle!

HRADEC KRÁLOVÉ

Zmínil jsem Pavla Kheka. Tím se oslím můstkem přesouvám do Hradce Králové, kde je Khek dnes uměleckým šéfem Klicperova divadla. A právě v tomto divadle v říjnu odpremiéroval Trierovo *Prolomit vlny*. Před závorkou musím říci, že jsem ten Trierův film nenáviděl od chvíle, kdy jsem trpěl jako divák v kině. A slyšel zvony. Přesto jsem na Kheka do Klicperáku vyrazil – a byl jsem nadšen! To je takový majstrštyk!

Je třeba říct, že pokud Vám není „poetika“ Larse von Triera blízká, nebude Vám blízká ani tato inscenace. Ale je skvělá! Jedná se o příběh prostoduché dívky, která je manipulována mužem, do kterého se zamiluje. A to až tak, že se nechá dohnat ke skutkům, jež by nikdy sama neudělala. Nechci prozradit mnoho z toho, co se tu odehraje, napsat ale musím, že jak je inscenace děsivá, krutá, bolestná, zraňující, perverzní a nechutná, tak je také jem-

ná, citlivá, lidská, křehká, láskyplná a emotivní. A to vše díky Khekově režii, která přesně balancuje s mírou přísad, a díky úžasné, uhrančivé a přesvědčivé Natálce Holíkové, jejíž drobnokresba je dechberoucí! *Prolomit vlny* se zařadilo mezi mé nejsilnější divadelní zážitky vůbec! To si nesmíte nechat utéct – a pak mě nenávidíte.

Druhou inscenací, kterou jsem po prázdninách v Klicperáku viděl, byl (asi počtvrté) *Fernando Krapp*. Obě hry cosi spojuje: jsou o mužích, kteří manipulují ženami, které je milují. A i Fernando je skvělý! Neviděl jsem ho přes rok – a Honza Sklenář se Sárou Venclovskou (jaká škoda že už oba pouze hostující herci Klicperáku) byli opět skvělí! Dokonce mi přišlo, ale je to možná jen tou pauzou mezi tímto zhlédnutím a tím před mnoha měsíci, že je to ještě lepší, než to bylo! Především ve finální scéně, která jako kdyby našla až teprve s odstupem klíč. Ano, přátelé, je to lahůdka, kterou režíroval Honza Holec (premiéra již v roce 2019). Doporučuju moc!

Nevynechal jsem samozřejmě ani divadlo Drak! V červnu jsem tu viděl jeho autorskou inscenaci na motivy Čapka (už podruhé se nám tu vrací, všechno je provázané) – *R.U.R. 2.0*. Jedná se o hru dua Jarkovský – Vašíček, v tomto konkrétním případě doplněného o scénografa Antonína Šilara.

Drak se Čapkovi/Čapkům věnovalo celý rok (a ještě stále věnuje, do Labyrintu si tak můžete stále zajít na interaktivní výstavu *Továrna na utopii!*), konečně vloni jsme oslavili 130 let od narození Karla Čapka, letos 100 let od uvedení *R.U.R.* na prkna, co znamenají svět. A řízením osudu mělo světovou premiéru *R.U.R.* právě v Hradci Králové – a u amatérů!

R.U.R. 2.0 není *R.U.R.*, to je třeba říct hned úvodem, toto dílo světové dramatiky posloužilo dramaturgovi Jarkovskému a režisérovi Vašíčkovi pouze jako výchozí materie. Ale jak! *RUR* (verze) 2 je přetavením čapkovského námětu do aktuální/aktualizované podoby. Stroje, to by si Čapek ani nemyslel, nás v našich životech zcela obklopují. Stroje, což Čapek vizionářsky myslel, myslí. Může z nich být cítící bytost? Na to si musíte zajít do Draku.

Milí divadelní přátelé, vybral jsem pro Vás několik různorodých inscenací, které jsem viděl v poslední době. Výběr jsem se snažil učinit pestrý nejenom žánrově, ale i dramaturgicky. Třeba jsem Vás inspiroval zajít si po delší době na operu. Ať nás znovu nezavřou, ať můžeme dál chodit do divadla! No culture, no future!

Josef Jan Kopecký

Továrna na utopii, foto Milan Hajn.

41 / TOVÁRNA NA UTOPII V DIVADLE DRAK

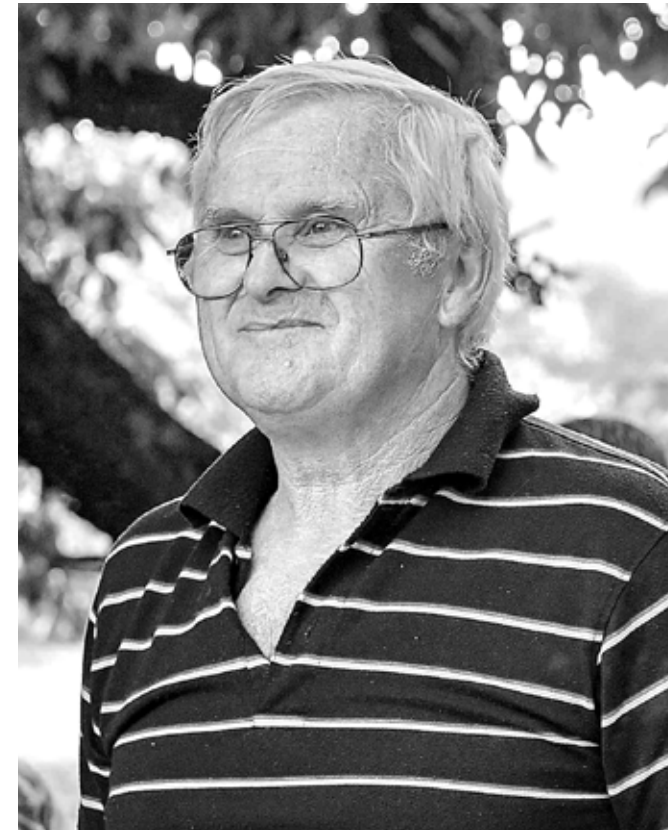
Hradecké Divadlo Drak zve do svého divadelního Labyrintu rodiny s dětmi k návštěvě nové interaktivní výstavy s názvem *Továrna na utopii*. Výstava se věnuje utopickým motivům v díle Karla Čapka a volně navazuje na autorskou inscenaci Divadla Drak *R.U.R. 2.0*, která vznikla u příležitosti výročí uvedení legendárního Čapkovy dramatu *R.U.R.* před 100 lety v Hradci Králové.

Čeká vás šest originálních zastavení, v nichž si v instalaci Kamila Bělohávkova Lusus pilāris mēchanicus můžete připomenout dávnou primitivní hru z dob, kdy na světě místo robotů ještě vládli lidé, navštívit Prostor pro nesmrtelnost Karla Czecha nebo si vyrobit trochu božské energie na Šlapadle na absolutno Terezy Vašíčkové.

Válku s mloky se inspirovali jak Robert Smolík ve své vojensko-historické expozici *Mír s mloky*, tak Antonín Šilar se svým krátkým filmem *Rozhovor na veslici*. Čistě zvukové dobrodružství potom čeká na hráče audiohry Jana Čtvrtníka Krakataudio. A šestici instalací doplňuje ještě sedmá, nesoucí název *Továrna na budoucnost*. Ta otevírá každému návštěvníkovi výstavy bez ohledu na jeho věk prostor pro vlastní tvorbu, připravily ji lektorky Divadla Drak Anna Hrnecková, Jana Nechvátalová a Klára Svobodová.

Výstava *Továrna na utopii* v Labyrintu Divadla Drak bude otevřena každý víkend, o prázdninách a svátcích od 10 do 17 hodin a nabízí také atraktivní doprovodný program. K výstavě vzniknou lektorské programy a workshopy, které tvoří nedílnou součást dlouhodobé koncepce programové nabídky Labyrintu Divadla Drak, kterou je propojování umění a vzdělávání.

-kfp-

Vladimír Kněžourek

42 / VLADIMÍR KNĚŽOUREK (30. 7. 1946)

Mnohým z vás, co jezdí do miletínského divadla, ho nemusíme představovat. Letos oslavil 75 let. Vladimír Kněžourek dlouholetý člen SDS Erben Miletín propadl divadlu. Poprvé stál jako šestileté dítě na prknech, které znamenají svět v divadelní hře bratří Mrštíků Maryša.

Od té doby se ochotnické divadlo proplétalo jeho životem. Zahrál si desítky krásných rolí, zatím jich bylo třicet osm. V roce 2007 absolvoval kurs režisérů pod vedením pana Laurina a již v následujícím roce se představil jako nový miletínský režisér s hrou Jaroslava Koloděje *Jak čert vyletěl z kůže*. Do roku 2021 režíroval dalších 7 divadelních her. Některé z nich značně i upravil, aby odpovídala jeho představám. Mezi jeho režijní díla patří *Hadrián z Římsů*, *Dědeček aneb musíme tam všichni*, *Vodní družstvo*, *Gulliverovy cesty*, *Postel pro anděla*, *Staré pověsti české* a připravuje další. Nezapomněl na ta divadelní prkna a i nadále se představoval na jevišti ne jen jako režisér, ale i herec.

Známe ho všichni jako člověka se specifickým humorem, který musí stále něco dělat, třeba kulisy, vede divadelní kroniku a je místopředsedou rada divadla. Zkrátka Vláda je divadelník tělem i duší. Děkujeme, že je tady s námi a přejeme hodně zdraví.

Iveta Zavadilová

43 / ZINA RÝGROVÁ (15. 11. 1961)

K předchozím kulatinám ji v gratulaci napsal její kolega z úpického divadelního souboru Zdeněk Vylíčil, že Zina patří k lidem, kteří „když něco dělají, dělají to na 100%“ a stejný přístup že vyžaduje i od všech ostatních, že se dovede přit i hádat jak o věcech důležitých, tak méně důležitých, ale nikdy že spor neprenese do roviny osobní... Zina Rýgrová je totiž skvělá kulturní manažerka, ostatně magisterský titul si v roce 1989 připsala do svého „cívíčka“ na katedře teorie a řízení kultury na pražské filosofické fakultě UK, dokonce za práci na téma *Amatérské divadlo jako specifická kulturní aktivita ve volném čase*, v níž se zabývala historií i současností amatérského divadla, zvláště v prostředí, kde je jak ryba ve vodě, na Úpice a Trutnovsku... Zdeněk ještě připomněl její práci ve výboru úpického divadelního spolku: „Pokud viděla, že to někde nefungovalo, nebo fungovalo špatně, tak prostě šla, a udělala to sama. Nebyl režisér – začala režírovat (a úspěšně), nebyl kronikář – začala tvořit kroniku (a dokonale), byly problémy s úklidem skládku – šla a uklidila ho (a brilantně)...“

Zina totiž ví své a dovede si za tím jít, dovede hledat cesty, což mnohokrát dokázala nejen jako šéfka, ředitelka, manažerka nebo dramaturgyně Domu kultury v Trutnově, kde po řadu let stála i v čele produkčního týmu

Zina Rýgrová jako Správová v inscenaci Každý něco pro vlast, SDO Alois Jirásek, Úpice, 2012

celostátní Dětské scény. Dnes je ředitelkou Městského muzea a galerie v Úpici.

A nemalou část svého života pobyla i na prknech, která znamenají svět – zvláště právě v úpickém Spolku divadelních ochotníků Jirásek. Poprvé snad v roce 1980 v roli „dívky litomyšlské“ v Jiráskově *Filosofské historii* (ještě jako Zina Rozumová). A jak šel čas, či spíše letěl, krásných rolí přibývalo – hlavně s režiséry Láďou Tommem či Pavlem Švorčíkem. I Zuliku si zahrála ve *Strakonickém dudákovi* (1998), Babičku v *Lucerně* (2004), dokonce Krále ze Sáby v *Komedii o hvězdě* (2006) a Paní správcovou v *Každý něco pro vlast* (2012), dokonce si párkrát zahrála v trutnovském Divadle Neklid. Ale také režisovala – neb je bytost tvořivá a neposedná – Plautovu *Komedii o strašidle* (2009) za níž v Červeném Kostelci dostala i cenu za režii, inscenaci *Duha aneb předposlední Přemyslovec* (2003) či Klicperův *Ženský boj* (1999).

Zina je temperamentní žena, i na jevišti nepřehlédnutelná, osobitá a se smyslem pro humor, byť to v životě nemá lehké. A navíc – jeviště jí sluší, a určitě by na něm byla stále co platná jako herečka nebo režisérka – i k tomu ji přejme spoustu dalších tvůrčích let.

Saša Gregar

Zuzana Průchová jako Marie ve *Vévodkyni valdštejnských vojsk*, DS Vicena, Ústí nad Orlicí, 1986

44 / ZUZANA PRŮCHOVÁ (26. 11. 1951)

V rodném listu má jméno Milena, ale nikdo ji tak nikdy neřikal, včetně rodičů. Vždycky to byla Zuzana, Zuzana Čajánková, dnes Průchová... Výborná talentovaná herečka orlickoústeckého souboru Vicena, v němž působil nejen její otec i maminka, ale i předci starší. Ostatně její rodina sahá až k tradici rodu Kocianů, houslový virtuóz Jaroslav a sochař Quido také patří k jejím předkům.

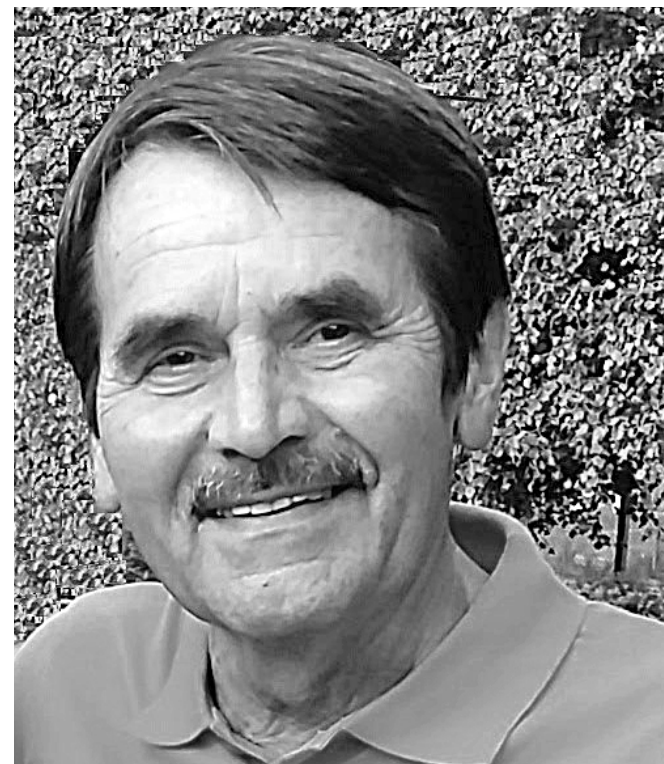
Amatérské divadlo ji přitahovalo již jako mladou holku, co taky jiného v takové rodině – tatínek byl skvělý herec a režisér, maminka výborná herečka. Ale nejen divadlo ji přitahovalo, řadu let byla členkou folklorního souboru Javorina, patřila i mezi „hvězdy“ módních přehlídek n. p. Perla, a krásně recitovala – se Swing kvartetem Františka Uhlíře jsme v roce 1969 spolu nastudovali Seifertovo *Odlévání zvonů*, které se málem hrálo i na Wolkrově Prostějovu... Od útlého věku Zuzka pokoušela i prkna Roškotova divadla, hned po obnovení činnosti spolku Vicena v roce 1973 si zahrála v pohádce *Sůl nad zlato*, poprvé i s Pavlem Sedláčkem, s nímž o rok později stála na jevišti jako Rusalka ve vicenovské „adaptaci“ slavné opery, při níž se zrodila nová doba ústeckého ochotnického divadelnictví.

A pak už to šlo strhujícím tempem, jedna role za druhou, *Đáblice* v *Božské komedii*, *Únos* v *Neapoli*, který podle pamětníků byl jejím hereckým koncertem, Čapkov drama *R.U.R.*, také Podskalského *Žena v trysku století*, a nikdy ji neminula cena za herecký výkon na některé z přehlídek. A potom *Vévodkyně valdštejnských vojsk* – když jsem si po své letité anabázi v České Třebové začal s ústeckým divadlem a právě díky Zuzaně (a Vladimíru Lorencovi, Jarmile Petrové a Lence Kaplanové) našel odvahu pustit se do této Daňkovy zapeklité hry, na níž jsem si předtím netroufal – Zuzka byla jednou ze „tří“ Marií, skvělou, uvěřitelnou, dojemnou. „Tak co, jdeme, nebo stojíme, nebo co?“, takhle Zuzanina replika mi zní v uších dodnes. Hráli jsme to snad sedmdesátkrát všude po Čechách i na Slovensku, byli i na Hronově a v cizině, v Belgii a Litvě, a taky do České televize jsme tu naši inscenaci natočili, a vysílala se...

Zuzka hrála i v dalších mých ústeckých opusech. Ke spolupráci jsme se vrátili i po letech, kdy jsme se (spolu s Lenkou Kaplanovou) pustili v roce 2011 do Vogelové *Nejstaršího řemesla*, děvčata ji hrají dodnes. Zuzka byla skvělá i jako Emilia Marty ve *Věci Makropulos* v režii Martina Malínka i ve všech dalších hrách, které následovaly, v *Právu na hřích*, v *Hrdém Budžesovi*, v *Našich furiantech*, také si spoluzarežisovala Churchillova *Natěrače*, která se také ještě hraje od roku 2016. Rolí, v nichž uplatnila svůj talent od pánaboha byla celá řada a představení, ve kterých si zahrála, bylo více než čtyři sta! Zuzka, alespoň jak se píše v Sedláčkově *Almanachu* divadelního spolku Vicena, je nejúspěšnější herečkou v celé jeho historii, ostatně Ústí nad Orlicí ji v roce 2011 ozdobilo i Cenou města za dlouholetou práci pro ochotnické divadlo.

Za všechny, co Zuzku známe, a o to raději i sám za sebe, protože naše společné cesty se v životě mnohokrát protkaly, bych jí rád popřál k životnímu jubileu vše, co lze v takové chvíli přát: především radost ze života, z vnoučat, z přátel v ochotnickém divadle, lásku celého kruhu kamarádů a přátel, který ji také zdobí – a především zdraví. A zase jen zdraví...

Saša Gregar

Pavel Sedláček

45 / ZA PAVLEM SEDLÁČKEM (22. 8. 1943 – 16. 7. 2021)

Byli jsme stejný ročník, třiadvacátý... Takže jsme pamatovali mnohé. Znali jsme se snad padesát let – a to dokonale, byť každý z nás byl jiný. Svedla nás dohromady spousta společných zájmů – od divadla a jeho ústecké Roškotovy budovy, či Kociánovy houslové či Heranovy violoncellové soutěže, kterou po léta vedl a přivedl až k dokonalosti s Václavem Snítilcem, s Ivanem Štrausem, houslovými virtuózy, sám Pavel jako virtuóz v organizaci a především v jednání s lidmi, až po věci veřejné – a to jak v dobách pěkných, tak i těch horších, které jsme spolu také prožili – v těch mi byl často oporou i andělem strážným... Pokud mohu použít termín spolupráce, pak právě to nás spojovalo nejvíce, měli jsme mnoho společného v názorech na to jak to v životě chodí. Pod jeho křídly jsem v těch slavných ústeckých soutěžích po dvacet pět let řídil festivalový Zpravodaj, vydupal si kdy si proti vůli aparátčků, že bych ho měl vystřídat coby ředitele ústeckého Klubcentra, tehdy ještě Jednotného závodního klubu, když se stal předsedou ústeckého národního výboru a pak jsme spolu po roce 1989 mohli být po boku i na ústecké radnici, on jako místostarosta pro kulturu a já coby vedoucí odboru kultury...

V nekrologu z pera současného starosty města Petra Hájka, mimochodem také nadšeného divadelníka se píše: „Pavel Sedláček byl bezesporu jednou z nejvýraznějších osobností našeho města. Díky svému profesnímu zaměření, nekonfliktní a přátelské povaze, spolkové aktivitě, organizačním schopnostem a pracovitosti „patřil celému Ústí“, např. stál u komplexní rekonstrukce Roškotova divadla, u výstavby

Kulturního domu, čistírny odpadních vod, moderní přístavby domova důchodců, zasloužil se o obnovení činnosti městského muzea, o restaurování Křížové cesty na Andrlově chlumu, o proměnu Parku Družba na Park Československých legií, výrazně se podílel na zrodu partnerské smlouvy s Berlínem-Neuköllnem a obnovení partnerství s Bystřicí Klodzkou. Založil i Nadační fond Mistra Jaroslava Kociana, ve kterém působil víc jak dvacet let coby předsedy správní rady. Pavel svým konáním nikdy nikomu neublížil – a že si i z minulých dob odnesl čisté svědomí, potvrdil i bouřlivý a složitý konec roku 1989 a rok 1990, kdy jako historicky poslední komunistický předseda MěstNV prošel tvrdou zkouškou jednání nových politických sdružení a stran – a dostal důvěru vést radnici až do prvních svobodných voleb – kdy byl zvolen do nového městského zastupitelstva jako zástupce starosty a v této funkci působil ještě dvě další volební období až do roku 1998, a v zastupitelstvu ještě o čtyři roky déle. To nejlépe vystihuje jeho nezastupitelnou roli v novodobé historii města Ústí nad Orlicí. Měl např. zásadní vliv na výstavbě nové polikliniky, která se dnes díky jeho návrhu jmenuje GALEN – Pavel Sedláček v krátkém názvu vystihl ve spojení s postavou doktora Galena z divadelní hry Karla Čapka Bílá nemoc účel této budovy. V okamžiku smutku nad ztrátou blízkého člověka, kterého jsem si velice vážil a uznával jeho hodnoty a přesah, je pro mě těžké vystihnout bez chyby či opomnění jeho život. Zvláště pak, jedná-li se o plnohodnotný život naplněný prací a různorodou činností.“

To, že byl i skvělým a nadšeným divadelníkem, jsem v té době ani neregistroval, byť jsem sám v Ústí už překotně ochotničil. Ve spolku Vicena Pavel patřil už od roku 1966 k nadějným mladým tvářím, ale z těch dávných dob ho pamatuji jen z role Prince v *Rusince*, poměrně kuriózní inscenaci tohoto souboru z roku 1974, v němž herci mlčky mimovali zpěvné party Dvořákovy opery...

Pavel se po dlouholetém angažmá v roli místního politika (i Václava Havla po Ústí doprovázel) a organizátora nejruznějších kulturních a sportovních akcí (lyžařské ski-interkriterium v Říčkách!) k ochotnickému divadlu v posledních letech vrátil. A nejen tím, že byl jeho kronikářem a psal o jeho historii či vydal řadu almanachů souboru Vicena, ale „na stará kolena“ si v řadě vicenovských inscenacích zahrál, v *Hrdém Budžesovi* třeba, ve *Zdravém nemocném*... Byl i výrazným a platným členem smíšeného pěveckého sboru Alou Vivat. A pomáhal nejen při Orlické masce, krásné ústecké divadelní přehlídce. Letos jsme se právě na ní s Pavlem potkali naposled...

Myslím, a určitě nejsem sám, že „Oustí“ nemělo v posledních desetiletích tak výrazné kulturní osobnosti, jakou byl právě Pavel Sedláček. Takže, kdo jiný než on, by právě ve svém milovaném městě měl mít pamětní desku – anebo by se po něm měla pojmenovat celá ulice či náměstí nebo třeba park – neznám totiž obětavějšího, a přitom tak skromného patriota, kterým po celý život také byl. Pavle, kamaráde, zůstaneš mi v srdci. I v duši. I v krvi.

Tvůj Saša Gregar

46 / BUDE NÁM CHYBĚT (PAVEL SEDLÁČEK, + 16. 7. 2021)

Ve věku nedožitých 78 let zemřel Pavel Sedláček, který byl bezesporu jednou z nejvýraznějších osobností města Ústí nad Orlicí. Díky svému profesnímu zaměření, nekonfliktní a přátelské povaze, spolkové aktivitě, organizačním schopnostem a pracovitosti „patřil celému Ústí“. Pavel prožil celý život v Ústí nad Orlicí. Profesí byl strojař a uplatnění našel v tehdejší Kovostavu, kam nastoupil v roce 1962 do oddělení technologie. Již od mládí koketoval s uměním, zpíval v tanečním orchestru, pokukoval po ochotnickém divadle. Proto nepřekvapilo, když se v roce 1978 stal programovým pracovníkem Jednotného závodního klubu ROH (pradávný předchůdce dnešního Klubcentra). V letech 1982-1986 zastával v JZK pozici ředitele. Zásadní zlom v profesním, ale jistě i v osobním životě Pavla Sedláčka nastal na podzim 1986, kdy byl zvolen do funkce předsedy Městského národního výboru. Tehdy samozřejmě nemohl tušit, že bude u všech podstatných událostí města a že mnohé z nich zásadně ovlivní i z pozice místostarosty města, kterou zastával v letech 1990 až 1998. Stál mj. u komplexní rekonstrukce Roškotova divadla i u výstavby Kulturního domu, zasloužil se o obnovení činnosti městského muzea nebo restaurování Křížové cesty na Andrlově chlumu. Zásadní vliv měl na výstavbě nové polikliniky, která se dnes díky jeho návrhu jmenuje GALEN. Pavel Sedláček v krátkém názvu vystihl ve spojení s postavou doktora Galena z divadelní hry Karla Čapka „Bílá nemoc“ účel této budovy.

Velkou láskou Pavla Sedláčka bylo umění a kulturní činnost. Pavel Sedláček se stal na více než půl století neodmyslitelnou součástí každoroční mezinárodní Kocianovy houslové soutěže, která se stala jeho srdeční záležitostí. A stal se i šéfem organizačního týmu Heranovy violoncellové soutěže. Když se ukázalo, že je nutné společenskou a hudební úroveň soutěží zaštitit čím dál větší hmotnou podporou, založil Nadační fond Mistra Jaroslava Kociana. Jako jeho předseda dokázal se svými kolegy i tímto způsobem pozvednout ústeckou kulturu. V hudebním oboru se Pavel Sedláček prosadil i jako zpěvák – v mládí coby sólista v tanečním orchestru Františka Uhlíře. Od roku 2001 byl zakládajícím členem a posilou basové sekce v pěveckém sboru Alou Vivat. Po léta byl Pavel předsedou tohoto pěveckého spolku, pravidelně uváděl sborová vystoupení, vedl kroniku a zajišťoval videozáznamy z koncertů i soustředění. A co je důležité – nezkazil žádnou legřaci.

Jako divadelník rozdával úsměvy v mnoha inscenacích Divadelního souboru Vicena, do něhož ho přivedl jeho starší bratr Luboš už v roce 1965. (Za svůj knír vděčil jedné z rolí a už si ho ponechal.) V roce 1973 se zasloužil o znovuoobnovení souboru. Výčet jeho rolí by byl dlouhý, zahrál si takřka ve dvou stovkách představení. Na tomto místě zmíním alespoň jednu, a to jeho výrazný herecký počín v polodokumentárním televizním seriálu *Průšvihy první republiky*. Ochotníci ztrácí v Pavlovi nejen herce a partáka, ale také kronikáře. Nemohu nezmínit i jeho ústřední „svo-lavatelskou“ úlohu při pořádání tzv. videokavárny (poslední se uskutečnila na konci června), anebo třeba setkávání

„Staré gardy“ (další svolával na půli srpna do své milované chaloupky v Anenské Studánce). Rádi připomínáme, že přínos Pavla Sedláčka ocenila radnice Cenou města Ústí nad Orlicí „za dlouholetou obětavou práci na poli kultury“.

Jednou z dobrých vlastností Pavla Sedláčka byla úcta k tomu, co nám zanechali naši předkové. Není proto divu, že se před několika lety také podílel na zpracování seznamu významných osobností pochovaných na ústeckém hřbitově a na seznamu významných náhrobků a uměleckých děl. Nastala doba, kdy se i on dostává na seznam významných osobností pochovaných právě tady. Z našich očí odešel, ale ne z našich srdcí. Pavle, budeš nám všem chybět. Čest Tvé památce.

Petr Hájek a Jaroslav Hubený

Vladimír Lorenc jako Rejtar ve Vévodkyni valdštejnských vojsk, DS Vicena, Ústí nad Orlicí, 1986

47 / VLADIMÍR LORENC (9. 10. 1945–26. 11. 2021)

Premiéru *Vévodkyně valdštejnských vojsk* jsme v ústeckém divadelním spolku Vicena měli už před třiceti pěti lety, dodnes se na ni vzpomíná... A nikdy by nevznikla, kdybych tenkrát nepotkal Vladimíra, který se jakýmsi pro mě záhadným způsobem objevil mezi divadelníky v Ústí nad Orlicí, hrál tenkrát kolem roku 1986 třeba v *Domě na nebesích* a pak báječně i *Poštmistra* v *Revizorovi*...

Vysoký, robustní a charismatický člověk s hlubokým znělým hlasem, skvělý zpěvák, vyzařovala z něj síla i chlapecnost, a byl jako stvořený pro roli Rejtara – pustil jsem se do *Vévodkyně* především kvůli němu. Byl v ní neuvěřitelně pravdivý, energický, silný až eruptivně. Když svíral v náruči vojenskou verbeží znásilněnou Marii, jeho prokletí války mělo tak silný náboj, že hlediště oněmělo. Byl ikonou naší *Vévodkyně*, herec velkého talentu, který ostatně statečně čelil i lákání divadla profesionálního. Na Jiráskově Hronovu v roce 1987 byl hvězdou...

Hrál pak i v dalších mých inscenacích, na Hronově i ve Slavkinově Špatném bytu (1989) a pak naposledy v Havlově *Žebrácké opeře* (1991), to už ale Ústí nad Orlicí pomalu opouštěl. Táhl ho to po roce 1990 k podnikání, leccos urputně zkoušel vydobýt z nového ekonomického prostředí, třeba i obchodovat, pak se vrátil ke svému černému řemeslu, měl ruce jako lopaty a kouzlil se svářecím aparátem, i v Rakousku. A pak léta strávil, hlavně kvůli zdraví svých dětí, na krkonošských horských chatách, aby nakonec zakotvil na jižní Moravě, v Šatově. Od píky tam začal i s vinařstvím a nakonec se stal známým podnikatelem v tomto oboru, dokonce získal i nějaké ceny za výrobu vína... Prostě všeuměl, vlastníma rukama vybudoval vinné sklepy i restauraci a penziony. Spolu s celým souborem někdejší *Vévodkyně* jsme tam před pěti lety oslavili třicáté výročí premiéry a chtěli navázat i napřesrok, v roce 2022, jenže doba je, jaká je. Vladimír se nejprve na začátku letošního roku tvrdě utkal s koronavirem, podzimní ataku už ale jeho mohutné silné tělo nezkoušelo...

Odešel nám kamarád. Nikdy nezapomeneme, jak vášnivě zpíval písničku *Vraníků pár, noc už sedlá, nechod'spát*, tak něžně a chlapsky, jak dovedl se sklenicí vína v ruce roztančit celou společnost, ale také jak se pokorně a zvědavě dobíral svých divadelních postav...

Saša Gregar

48 / PŘEDSTAVENÍ SKONČILO, OPONA PADÁ, JEŠTĚ POTLESK A HERCI SE POMALU ROZCHÁZÍ

5. října 2021 jsme se naposledy rozloučili s naším kolegou Jiřím Kubinou. Nespočet jeho kamarádů a obdivovatelů jeho hereckého i režijního umění se s ním přišlo rozloučit na červenokostelecký hřbitov, kde za všechny přítomné, i za ty, co se nemohli tohoto rozloučení osobně zúčastnit, se rozloučil člen DS NA TAHU Pavel Labík.

Jirko počkej ještě chvíli, já vím, že jsi tady, a budeme chvíli vzpomínat.

Pamatuješ na rok 1949? *Sen noci svatojánské*. Ty jako šestnáctiletý jsi hrál Puka, já Elfa jako osmiletý a tvoje šestiletá sestra Jana hrála Pavučinku. Už tehdy jsi byl na prknech vynikající. A rostl s každou rolí a že jich bylo. Myslím, že jich bylo 69 a režii 19. No vždyť jsi hrál nejen v Kostelci, ale i v Náchodě a Hronově. S hronováký jsi jezdil dokonce po světě a Čechovova *Medvěda* jsi hrál kromě Evropy i v Japonsku. To bylo ale jenom do roku 2008. Pak nevim.

Ty to víš? - Co? - Dobrá tak já se zeptám Drahušky, ta má přehled.

Apropó, že si vzpomínám... S Drahuškou jsi hrál ve *Dvou*

Jiří Kubina

krocích do ráje. Hráli jste milence a nad vámi Míla Krečmer hrál na kytaru, seděl ve vikýři malostranského domu a zpíval: „Pod křídly starých kaštanů, tam pro lásku, je místa dost“. A bylo. Už to dál hrát nešlo, protože Drahuška nosila pod srdcem malého Jirku.

Hele a kterou roli ty jsi měl vlastně nejraději?

No jasně. *Tři na lavičce*. S tebou, s Emilkou Dynterovou a Józou Hruškou. A v tvoji režii a hned Jiráskův Hronov. A všichni jste nositeli nejvyššího ochotnického vyznamenání Zlatý odznak J. K. Tyla. Tys ho dostal v roce 2003. A potom *Zelňačka*, kde jsi hrál Glóda. To asi byla zatím nejúspěšnější inscenace, hrála se šestapadesátkrát, i na Hronově a v Činoherním klubu v Praze. Kam jsme přijeli, tam jste vždycky s Honzou dostali cenu za herecký výkon. A pak Stará dobrá kapela, tvůj Šáňa. Tam jsi dojmul jak nás herce, tak i všechny diváky.

Co? Že už necháme vzpomínky, že už musíš jít? Tak běž, k nejvyššímu režisérovi. A hraj dál v hereckém nebi. Zlom vaz, Jirko Kubino. Sbohem kamaráde.

49 / ZLATÝ ODZNAK J. K. TYLA PRO JARMILA FELTLA A STARCI NA CHMELU

V neděli 31. října 2021 jsem měl krásný večer. A to hned ze dvou důvodů! Jednak jsem měl tu čest a milou povinnost předat nejvyšší ocenění pro amatérského divadelníka dlouholetému členovi divadelního spolku Tyl Polička panu Jarmilu Feltlovi, navíc jsem ale spolu s ním mohl zhlédnout v rámci Zákrejsovy Poličky také vystoupení „Mladých ochotníků“ divadelního spolku Tyl s jejich nastudováním Starců na chmelu.

Jarmil Felt přebírá Zlatý odznak J. K. Tyla, foto Štěpán Jílek.

Předávání Tylů je vždycky radost. Pokaždé se na ty slavnostní chvíle těším, stejně jako se těším na setkání s těmi, které budu zlatým odznakem dekorovat. V posledních letech je to s kovidem trochu komplikovanější, mnoho odznaků je zatím stále deponováno na královéhradeckém Impulsu a čeká na vhodnou příležitost pro předání (mohlo jí být například letošní Cenění, ale...), přesto jsme jeden na podzim předat mohli/stihli – panu Jarmilu Feltlovi.

Návrh ocenění pro tohoto nestora poličského spolku jsme na stranách Hromady otiskli, proto se nebudu opakovat s výčtem rolí, jednu věc ale zopakovat musím: Přišlo mi až neuvěřitelné, že někdo, tedy pan Feltl, nastudoval celkem 5x stejnou inscenaci, ve které odehrál celkem třiapadesát repríz! Jednalo se o drama Anežka poličského rodáka Františka Zákrejse. Poprvé si v něm zahrál 25x Bedřicha, milovníka Anežky (1969), poté nastudoval roli tuláka Jařiny, kterou ztvárnil v obnovených premiérách v roce 1991, 2002 (po opravě Tylova domu), 2013 a 2015 (k výročí 750 let města Políčky).

Panu Feltlovi při předávání aplaudoval zcela vyprodaný velký sál Tylova domu. Po slavnostním úvodu, který zahájil předseda DS Tyl pan Petr Erbes, následovala repríza kultovního muzikálu *Starci na chmelu*. Za touto inscenací stojí Michal Moravec – a „Mladí ochotníci“ DS Tyl. Premiéru měla již 1. března 2020, poté její žití na jevištích ale přerušil lockdown – znovu se tedy v repríze vrátila na prkna Tylova domu až po roce a půl! A to s plnou parádou.

Představovat *Starce na chmelu* netřeba, kdo by je neznal, Michal Moravec jako režisér a dramaturg v jedné osobě ovšem nevyšel z filmového scénáře, ale vrátil se k původnímu divadelnímu scénáři Vratislava Blažka, který byl napsán pro Divadlo ABC. Přihlédlunul potom k současně hraným verzím Studia DVA a Městského divadla Most – a nadčasový příběh půvabné Hanky a čestného Filipa oproti filmu maličko posunul (vygra-

doval mezigenerační konflikt svobody a přísného systému, lehce aktualizoval v některých replikách), ovšem s velkou úctou k filmové klasice, kterou všichni znají. Že se mu práce podařila, o tom svědčil ohlas u poličského publika. A to hned ve dvou podobách: 1) bylo plno! I přes kovidovou dobu, i přes roušky byl sál zaplněn do posledního místa. 2) aplaus na konci představení nebral konce.

Michal Moravec, dnes student činoherní režie Janáčkovy akademie múzických umění v Brně, si zahrál také hlavní mužskou roli Filipa. Hanku hrála Valerie Cechová, Honzu Ondřej Cihlář. Je třeba zhodnotit, že se svých rolí zhostili s velkou parádou, pozadu ovšem nezůstával ani zbytek souboru. S ambiciózním projektem rozhodně uspěli, smekám též před opulentní scénografií a přesnými kostýmy. A před všemi pěveckými výkony.

V Poličce se nám tak urodil velmi zajímavý mladý soubor, který se nebojí výzev, velmi slibný režisér, který se nebojí riskovat – a velmi slušná inscenace, které by vyložene slušela krajská přehlídka činoherního a hudebního divadla v Červeném Kostelci.

-jkk-

50 / ÚVAHY O DIVADLE ANEB FOSILNÍ SLOUPKY JANA CÍSAŘE

(převzato ze Zpravodaje JH č. 5 ze 4/8 2021)

Letošní Jiráskův Hronov ztratil svého Císaře. Letos poprvé po dlouhých letech bude pan profesor chybět. O to více bude přítomen ve vzpomínkách všech, kdo ho uznávali, měli ho rádi, či jej považovali za svého přítele. Jeho odchod doslova rozpoutal vlnu vzpomínání, ve kterém pokračoval letošní Zpravodaj JH...

Každý, kdo se s Janem Císařem někdy potkal, má na něj osobní vzpomínku. Byl totiž nejen odborníkem, který nemá v oblasti amatérského, ale ani profesionálního divadla obdoby (mluvím nyní o kvantitě a šíři jeho záberu – od operety, přes činohru po alternativu a loutkové divadlo), ale jeho věhlas se bezprostředně spojuje s tím, že si jej všichni vážili jako člověka. Navzdory vysokému věku jej nikdy neopustila zvědavost a zvědavost, a kromě toho dokázal velmi cíleně jednotlivce potěšit pochvalou. Nikoho nepřehlížel, s laskavou ironií dokázal i výtku zformulovat tak, že neurazil, ale naopak povzbudil. A – což není samozřejmé – pamatoval si lidi... Měl úžasnou paměť nejen na lidi, ale i události, a dokázal o nich vždy poutavě a s humorem vyprávět. Amatérskému divadlu a Jiráskovu Hronovu věnoval ve svém životě výraznou část své energie, a proto není divu, že z jeho psacího stolu či později počítače vyšly nejfundovanější studie, ale i drobníčky. K nim patří mj. *Fosilní sloupky*, které několik

let psal pro Zpravodaj Jiráskova Hronova. Uvádíme výběr několika z nich, místo tradičního nadpisu jsou předznamenány letopočty zveřejnění...

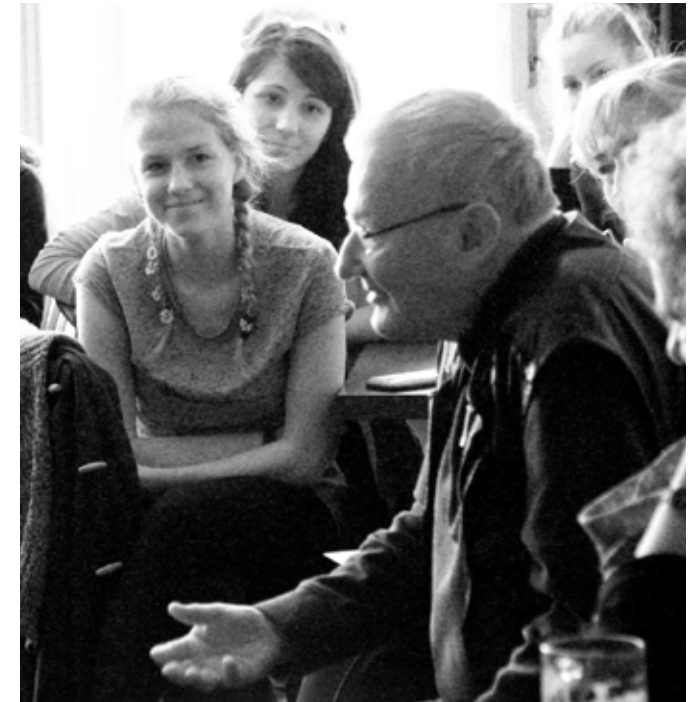
2011

Když jsem se v jednom rozhovoru s Jiráskovým Hronovem rozloučil, předpokládal jsem, že na něj už budu jezdit jen pro potěšení, občas a zcela výběrově. Rok se s rokem sešel a jsem tu v roli najatého recenzenta tohoto Zpravodaje. A to díky Simoně Bezouškové, která mně na Šrámkově Písku tuto možnost nabídla, zkazila mně tím celý Písek, protože jsem si jeho čas nechal na rozmyšlenou a nakonec jsem na tu nabídku kývnul. A ještě jsem si ji zkomplikoval tím, že jsem nabídl tento *Fosilní sloupek*. Ale je to takhle: když už se vracím po dlouhých letech k novinářské práci, protože recenzování není nic jiného, tak ať je to se vším všudy, tedy i s poznámkami na okraj dní. A fosilní je ten sloupek proto, že marná sláv, na rozdíl od velké části návštěvníků Jiráskova Hronova pamatuji mnohé jeho podoby: a hlavně v tom dnešním divadelním kvasu se vracím vytrvale k některým zdánlivě primitivním otázkám, jako co je například činohra a jestli ještě existuje. A existuje-li, tak v jaké podobě.

Tenhle sloupek by se také mohl jmenovat *Je činohra mrtvá – nebo umírá?* Myslím tu starou dobrou činohru, v níž se krásně a srozumitelně mluvilo a jejímž východiskem, a především cílem, bylo převést literaturu, text na jeviště. Pro tento cíl a účel vznikla inscenace. A také tu byla nezastupitelná role herců, kteří svým hraním tuto činohru konstituovali, utvářeli. Víme, že se tato činohra pořád hraje, ale abych formuloval tu úvodní otázku jinak: patří jí pořád ta role, kterou měla v minulosti? Ta dvě páteční představení doplňkového programu – *Lásky hra osudná* a *Lakomec* – rozhodně nebyla takovou tou klasickou inscenací, která se s úctou sklání před textem. Mám z různých posunů tohoto typu obavy, zejména tam, kde se do popředí dostane vizuální stránka. Ale ta dvě páteční představení – byť třeba *Lakomec* bohatě uplatňoval pohyb v této vizuální rovině – otevírala poměrně přesvědčivě jistý kontext činoherní, vypovídající zároveň o proměnách tohoto druhu divadla. A dokonce tu byla poskytnuta velká šance hercům a herectví. Dokonce bych řekl, že se ta proměna odehrála právě přes tento komponent jazyka činohry. Samozřejmě – zejména v *Lakomci* to bylo herectví, kde postava jako zpodobení člověka se pohybovala po cestách herectví nezvyklých. Ale pořád tu z činohry zůstávala ta formující funkce herectví. Což je hodně, dnes možná velice, velice hodně.

2011

Polovina 18. století je pro vývoj novodobého evropského divadla klíčová. Tehdy vzniká „herectví psaného divadla“ a zároveň se divadlo rozdělí na „vysoké a nízké“ umění. Herectví psaného divadla znamená, že herci zcela záměrně hledají postupy, jak fiktivní literární subjekt, jež napsal autor literární předlohy, převést do scénické podoby reálně působícího člověka. Děje se to dvojím způsobem. V tom „vysokém“ uměleckém divadle se krok za krokem zdvihá a objevuje metoda utvářející a formu-

Jan Císař na rozborovém semináři na Audimaforu v roce 2016, foto Jan Slaviček.

jící komplexní existenciální a existenční podobu člověka; rodí se umělec, pro nějž má angličtina pojem actor, němčina Schauspieler, italština attore a francouzština l'acteur. Zatímco v divadle „nízkém“ se tvoří soustava konvencí, která jak v textu, tak v herectví nechce nic jiného než pobavit. Jednou dojetím, podruhé smíchem.

První desetiletí 19. století přinesou „dobře udělanou“ hru a stejně suverénní technologii herectví, jejíž nositel se ve francouzštině jmenuje le comédienne, česky poněkud nepřesně – komediant. A vzniká tak jedna velká a mohutná linie evropského divadla, jež vydatně poznamená jeho dějiny. Jestliže se od 60. let 19. století například české divadlo skutečně plně profesionalizovalo – skrze kočovné společnosti (a případně stálá divadla ve větších městech), bylo to umožněno také tím, že mělo ono zázemí zábavného divadla, které přitahovalo široké okruhy diváků. A soukromé divadelní společnosti tak získávaly alespoň nějaké peníze. Může se nám to líbit nebo nelíbit, ale bylo tomu tak. O Švandově společnosti se bude psát vždycky jako o společnosti, která měla tendenci hrát kvalitní repertoár, třeba Ibsena. Ale mohla to činit jenom proto, že znamenitá česká herečka – mimo jiné komediantka – Ema Pešková překládala a upravovala množství textů, jež nabídlo divákům to, co snadno pojmenujeme jako pokleslou zábavnost.

A tak tomu bylo i v divadle amatérském. V něm nešlo v první řadě o ty peníze – o diváky ale ano. Což platí podnes. Jde ovšem rovněž o tu „technologii“ tohoto zábavného divadla, o to, co bychom mohli nazvat „dobře udělaným bulvárem“ ve všech složkách – textem počínaje a herectvím konče. Tohle divadlo má své konvence a má-li být slušné, dobré, pak se tato „technologie“ jako způsob zacházení s materiálem musí umět. České diva-

dlo to nikdy příliš neumělo, protože vždycky spíše pošilhávalo po „vysokém“ umění. Ale marná sláva: v minulosti tak jako dnes tento druh divadla existoval a existuje. A vyžaduje tuto technologii. Jinak je to pokleslá nuda. A neznám v divadle nic horšího a smutnějšího.

2011

Hovoříme a píšeme o všech možných částicích zhlédnutých inscenací, a samozřejmě podrobujeme analýze i celek, ten dokonce z různých stran a různých úhlů pohledů. A přitom jako by se ztrácel komponent, bez něhož by prostě divadlo nebylo – herectví. Ne, že bychom neocenili výkon vynikající, a ne-zkritizovali výkon slabý. Zkrátka a dobře: individuální herecký projev dokážeme plus minus nějak vidět a vyjádřit se o něm. Ale abychom nahlédli nějakou inscenaci z hlediska herectví, ocenili, jak se jistý způsob herectví podílí na její úspěšnosti nebo naopak, zda byl či nebyl schopen adekvátně realizovat to, co inscenace potřebovala a vyžadovala, k tomu se už dostáváme zřídka – většinou vůbec ne.

Prostě probírat styl, a hlavně ansámblovost herectví moc nebo téměř neumíme. Což je celkem pochopitelné, neboť herectví je umění z hlediska zaznamenání a analýzy značně obtížné. Přitom celé novodobé – nebo ještě přesněji moderní divadlo – se nese v duchu hledání možností herectví. Nebudu se do této historie pouštět, ale celé evropské divadlo by nikdy nebylo tam, kdyby na jeho cestě neexistovali četní tvůrci, kteří tak nebo onak vytyčovali milníky zkoumající metodu herectví. A také principy a postupy, jak herce učinit na náležité úrovni a náležitým způsobem spolutvůrcem scénického tvaru. *Lakomec* Geisslers Hofcomoedianten by nikdy nedosáhl na to scénování, jimž se v této inscenaci Molièrova textu představil, kdyby za tím nestála dlouholetá práce, která soustavně činila součástí osobité poetiky také – a chcete-li především – herectví.

Alena Zemančíková se v recenzi *Féerie Kladno* pokusila charakterizovat poetiku souboru V.A.D. a nutně se proto dostala k problematice herectví. A došlo v té souvislosti přirozeně a logicky na jeřábnici Jasanky Kajmanové. Řekl bych zcela přirozeně, ne-li zákonitě. Protože v této postavě se jakoby pod lupou zračily klíčové rozhodující rysy nejen tohoto herectví, ale právě i celku poetiky formující toto scénování; ono zvláštní zvětšení a nadsazení zcela reálných prvků, které ze zobrazení obyčejné, všední bytosti najednou činí pozoruhodného neopakovatelného člověka, jenž jako postava scénická utváří svým nezastupitelným dílem obraz Kladna, jaké je ve skutečnosti i jak jej vidí inscenace. Můžeme diskutovat o všem možném, ale neměli bychom zapomínat, že herci jsou solí divadla a bude-li sůl zmařena...

2012

Pánové Richter a Šotkovský se jali ve Zpravodaji diskutovat o tom, co je Jiráskův Hronov. Lépe řečeno: Jan Šotkovský diskutuje ve Zpravodaji č. 6 s návrhem Ludka Richtra o tom, zda JH má být přehlídkou „nejinspirativnějších“ představení. Přečetl jsem si tuto jejich diskusi

se zájmem, leč obávám se, že v tuto chvíli se via facti – tedy tím, jaký 82. JH Hronov je a co se na něm a kolem něho děje – objevují symptomy, které signalizují, že začala probíhat nemalá změna jeho podoby. Nebo jinak: že může brzy taková proměna proběhnout. A vůbec v ní nepůjde o inspirativnost, ale o celkovou podobu, celkové zaměření JH. Některé z těchto symptomů shrnula v Právu z 9. srpna v glose Radka Hrdinová a vyslovila tak ledacos z toho, co od soboty slyším v rozhovorech s některými dlouholetými účastníky JH, kteří vyslovují nad těmi různými symptomy podle své letory údiv, zklamání, lítost, rozhořčení.

Jako pamětník tato fakta rovněž zaznamenávám, a protože jsem zažil mnohé proměny JH, tak vím, že vždycky takové symptomy neomylně hlásily, že změna je ve vzduchu. Zdá se, že tentokrát oznamují principiální reakci na diferenciaci českého amatérského divadla, když v repertoáru 82. JH převažují věci silně ovlivněné post-postmodernistickými principy.

Zkrátka a dobře: tradiční činohře se příliš prostoru na tom letošním JH nedostalo. Když k tomu připočtete ty další signály, o nichž zčásti píše ve své glose Radka Hrdinová (mezi něž např. také patří „inspirativní“ profesionální představení), tak není divu, že je vyslovena představa proměněného JH v jakousi letní divadelní školu – i proto, že mezi diváky převažují mladí; nejen seminaristé, ale i další „neorganizovaní“. A je to najednou přehlídka – nebo snad skutečně „škola“? – na způsob filmové školy v Uherském Hradišti. Když jsem tuhle představu slyšel, musel jsem jí vzít zcela vážně jako možnou budoucí podobu JH vzklenutou na tom post-postmodernistickém základu. V zásadě by se tak amatérské divadlo rozčlenilo na dvě nejpodstatnější linie: netradiční a tradiční. Nevím, jestli to bude dobré nebo špatné, ale vím, že rozhodující divadelní trend je pro to příznivý. Zbývá otázka, kam se uchýlí se svou přehlídkou to tradiční divadlo, ta stará dobrá činohra. Protože ta zůstane nepochybně nejširší bází, na níž se bude amatérské divadlo odehrávat.

2013

Napsal jsem a řekl už víckrát, že přisuzuji dramatické výchově velice významnou roli v pronikání trendů a tendencí postmodernismu do českého amatérského divadla. Děje se tak různými způsoby. Jedním z nich je ludismus – tedy hraní si s jakýmkoliv jevem, jež může učinit ze všeho cokoliv jiného a tím také cokoliv proměnit v tekutou nejistotu. Dramatická výchova je podivuhodně a obdivuhodně hravá, nečiní jí žádné potíže rozvíjet hrou jakékoliv nápady a opouštět jakoukoliv logiku, příčinnost, přísnou motivaci přesvědčující o tom, že bylo nutné nasadit právě na tomto místě a v tomto čase takový a takový prvek. Dovede se zmocnit každého podnětu a proměnit jej v jakousi „nezáměrnou skutečnost“, jež může být skvostným samostatným obrazem, stejně jako báječnou etudou, kdy vnímáme a oceňujeme osobitou kvalitu této „nezáměrné skutečnosti“, jež ovšem s lehkostí téměř záviděníhodnou uhne od podstaty věci.

Nečinil bych toto téma jádrem tohoto fosilního sloup-

ku, kdyby se v tom pondělním večeru před jihlavským představením *Rozpal mě, sakra!* nehrál text Elfriede Jelinek *Brigita Heinze nenávidí*. Ta děsivě chmurná autorka, opravdu z nejnětřnější své podstaty nenávidící svět a zejména muže, se tu díky hravosti postupů, jež pramení z dramatické výchovy, proměnila v milou a chápavou bytost, které není cizí ani lehounký a roztomilý žert. Skoro zázrak, řekl bych. A měli bychom si jej hýčkat, protože takhle divadlem předvedenou Elfriede Jelinek hned tak někde nemají; pokud něco podobného vůbec existuje. Leč může se stát, že přece jen té hravosti bude příliš.

Zatím jsme na začátku hronovského přehlídkového maratónu. Ale už se tu párkrát ta tendence k „nezáměrné skutečnosti“, jež vznikla jen z potěšení, z radosti, ze zábavy hrát si, v některých představeních objevila. A málo platné: byla to vždycky vada na kráse, která poškodila celek.

2013

Do sobotních Lidových novin napsal kolega Šotkovský článek – po mém soudu velmi dobrý – o tom, co vše lze na JH jako zcela ojedinělém divadelním festivalu vidět. Je to totéž téma, jemuž jsem věnoval první dva fosilní sloupky.

Jednu podobu amatérského divadla – podle mne podstatnou, dokonce tvořící značnou část představení, jež na amatérské půdě vznikají – však nezmínil. Je to ta podoba, již pro sebe – připouštím, že nepřesně – nazývám amatérským standardem. Jsou to ta představení, která využívají některých principů určitého druhu či žánru divadla, dokonce bych řekl někdy až konvencí – k tomu, aby se naplnily záměry jejich tvůrců, a přitom narážejí na to, že z nejrůznějších důvodů nemají na to, aby toto východisko dovedly, právě s využitím těchto principů i konvencí, k vysoce kvalitnímu scénickému tvaru. Jako porotce mne tenhle standard vždycky trápil a dodnes trápí. Protože jsem vždycky stál před zatraceným dilematem: jak vysvětlit souboru, že jejich snaha přes všechno úsilí nedošla vytouženého cíle, protože nezdolala poslední osudové metry před vrcholem.

Třeba inscenace *Dokonalá svatba* s přehledem využívá reálného chování herců, aby stvořila v žánru situační komedie plně komických situací pravděpodobný a uvěřitelný shluk všech těch omylů, náhod a překvapení. Jenže: najednou je to spousta vtipných či méně vtipných jednotlivostí a chybí ten krok na vrchol: komediální „rozehrání“ situace, které by za jistých optimálních okolností mohlo být tematizováno. Stejně tak *Vid', Alenko!* s gusem, chutí a radostí staví na hravé volnosti, jež scénování nabídla dramatická výchova, a na této bázi roztáčí kolotoč nejrůznějších nápadů divadla předmětů. Jenže nakonec zůstanou právě jen ty nápady, které navíc občas ve svém provedení drhnou. Zaplat' bůh, nejsem porotce, nemusím vysvětlovat, naopak mohu ve Fosilním sloupku napsat, že je dobře, že se tenhle standard na JH objevil, protože je to svým způsobem sůl amatérského divadelnictví. A jak říká student v Mahenově Janošíkovi: Bude-li sůl zmařena, co zůstane?

2014

Ten problém mne znepokojuje už dlouho. Vlastně od chvíle, kdy se mne můj kolega z divadelní fakulty a vzácný přítel František Štěpánek, v době, kdy jsme se spolu pustili intenzivně do práce na amatérské východočeské půdě zeptal, zda si myslím, že máme právo nahlížet amatérskou činnost kritérii a požadavky, jež platí pro profesionály. Zopakoval to potom ještě na schůzi komise pro spolupráci s amatéry, jež byla založena při tehdejší svazu profesionálních divadelníků – ale jeho hlas zapadl. U mne tehdy, před těmi více než třiceti lety, sice převládala radost, jak se tahle naše činnost daří, neboť jsem se setkával s řadou lidí, kteří nadšeně a horlivě doslova hltili nové poznatky, leč zároveň jsem věděl, že ta otázka je neodbytná – ne-li přímo osudová. A že se s ní nějak musím vyrovnat.

Zkusil jsem to opatrně nejprve v obecné rovině, odmítl jsem tezi, že divadlo je jedno – dobré nebo špatné – a je lhostejné, jestli je amatérské nebo profesionální. Trval jsem – a trvám na tom – že amatérské divadlo má ještě jiné funkce než estetickou (divadelní) a že jsou to funkce stejně důležité a rovnocenné. To mně ovšem vzápětí přineslo ohromné potíže při hodnocení amatérských představení. Také samozřejmě na tomhle JH. Neboť píše-li recenze do Zpravodaje, tak úzkostlivě a vytrvale zkoumám, zda neupadám to toho, co pro sebe nazývám „štěničkářením“. Tedy zda nehledám chyby a nedostatky z hlediska scénického tvaru a nepřehlížím ony jiné funkce. Není to lehké, neboť je pravdou, že je jen málo dokonalých představení, u nichž není co vytknout; někdy dokonce mám zlost, že se dobře započaté dílo pokazilo jakousi nedbalostí či nesmyslným záměrem. Ale znovu a znovu se vracím k té otázce, jestli problematický scénický tvar nemá jiné kvality, jež nejsou v divadelní rovině, ale v jiné, jež vlastně zakládá amatérskou specifikum. Upřímně řečeno: je to nad míru obtížné. Když občas píše nějakou recenzi na profesionální divadlo, tak je to jasné. Jediné možné kritérium je estetické, jde jen o to dobře přechít a pochopit záměr a východisko scénování. Ale u amatérského divadelního počínání je to složitější. Zvláště když vím, že na nějaké stanovisko soubor čeká. A tak pokaždé, když po sobě čtu, co jsem napsal, váhám, jestli příliš nepřeceňuji tu nebo onu stránku, jestli jsem vzal v úvahu všechny okolnosti a souvislosti a atd. atd. – a vůbec... Řekla mi tuhle jedna návštěvnice JH, když jsem nařikal, že musím jít psát, proč naříkám, že přece při mých zkušenostech a mém věku... No právě, odpověděl jsem, čím jsem starší, tím více se mi ozývá ta otázka Františka Štěpánka.

2014

Miluji herectví, v němž mluví tělo – vizuálně i akusticky. Vzrušuje a přitahuje mne Tairovův výrok, že dokonalý herec je taneční herec. Tedy herec, jenž s dokonalou komplexností materiálu, v němž tvoří ze všech stran a všemi svými možnostmi, fascinuje svého diváka právě proto, že mu dává zažít celostně prožitek lidství.

Tairovovi vyčítali, že není dost ideový, že jeho inscenace

jsou sice dokonalé krásou své divadelnosti, ale nejsou na druhé straně ničím víc, než líbezně zábavnými oddechovými kousky. Ale: přečtete si, co napsal K. H. Hilar, když uviděl v Berlíně pouhopouhou operetku, s níž tehdy Tairov dobyl Evropu nebo co bylo řečeno o jeho inscenaci *Faidry*. Vždycky tu promluvílo s plnou silou, naléhavostí a fascinující silou právě lidské tělo. Ostatně: naše předválečná avantgarda čerpala svou lyričností nejen z poetismu, ale i z tohoto zdroje, jež znamenal absolutní projevení se performanční síly hereckého subjektu. Ostatně to naše slavné Osvobozené divadlo nalezlo své jméno také odtud, volným překladem názvu Tairovovy eseje z němčiny, v níž vyložil své pojetí herectví a divadla. Jsem přesvědčen, že právě v tom je nejvlastnější podstata divadla. Je totiž díky svému prostoru pro předvádění, jež běžně nazýváme hledištěm, schopné zároveň předvést originál jevu, stejně jako učinit tento originál známkem, jenž může označovat jakoukoliv jinou skutečnost. A ještě tak nabídnout divákovi herce jako tvůrce, jenž má onu už zmíněnou performanční sílu, jež před jeho očima tělo, tělesnost, tělovost rozevřít do naprosto svobodné individuality, ale v téže setině vteřiny rovněž proměňuje v tvar, jenž znamená estetické osvojení skutečnosti.

Píšu tato slova po dni, v němž jsme viděli sled nejrůznějších pohybových etud, protože si myslím, že bychom je měli vnímat jako přinejmenším možnou naději na pronikání ke skutečnému trvalému jádru toho druhu umění, jež se zve divadlem.

2015

Skoro se bojím psát tenhle druhý fosilní sloupek na témata, která mne napadala během včerejšího představení doprovodného programu, jež se jmenovalo *Blues pro Pavla Dostála*. A že těch témat bylo víc než dost. Ale byl bych nerad, aby se tento sloupek proměnil v jakési nostalgické pamětnické vzpomínání. A tak se pokusím spojit jedno z těch témat s tématem, které jsem naznačil na závěr své recenze o malenickém představení *Bláha a Vrchlická*.

Jeden z mých hlavních sporů a diskusí s Pavlem Dostálem, v době, kdy ještě dělal divadlo, spočíval v tom, že za jistých okolností byl ochoten a schopen doslova přeplnit jeviště vším, co ho napadlo, a hlavně čímkoliv, o čem si myslel, že diváky zaujme a potěší. Poslední takový spor jsme spolu vedli v Havlíčkově Brodě, kde se podařilo založit festival, jenž se jmenoval FRMOL. První tři písmena toho názvu znamenaly frašku, revue, muzikál, což naznačuje, že měl být věnován ryze zábavným druhům a žánrům divadla. Bohužel, doba mu nebyla příznivá, po prvním ročníku zanikl.

Pavel Dostál už tehdy nesměl režirovat v Olomouci, ale vytvořil inscenaci v Přerově. A do ní nahnul opravdu neuvěřitelné množství nápadů, situací, vtipů. A tak jsem ve jménu předešlých znamenitých Pavlových inscenací, které už opouštěly malé jevištní formy a směřovaly k velkým dramaticko-hudebním tvarům, kriticky pochyboval o tom, zda tento „plný prostor“ je cesta, která vede

k úspěchu. Ten spor jsme už nedokončili, protože Pavel dále nemohl režirovat. Dodnes toho lituji, protože si myslím, že šlo o hledání, které už nikdo nikdy na amatérské půdě v této podobě neopakoval. A upřímně řečeno: dnes toho lituji ještě více než kdykoliv před tím, protože si myslím, že tento trend autorského amatérského divadla mohl přinést velice překvapivé a cenné podněty, jež by rozšířily tu sféru divácky přitažlivého a přitom kvalitního divadla.

2015

Přečetl jsem si ve Zpravodaji číslo 2 reportáž o tom, jak Milan Schejbal ve svém klubu dospěl k tomu, že své posluchače uvede na pole porotcovské. Potěšil jsem se a dojal, neboť to především považuji za více než potřebné. A za druhé jsem se ve vzpomínkách vrátil do dávných let, kdy se poroty a porotci stávaly čím dále tím důležitější složkou amatérského divadelnictví. Dokonce musím značně -jip- sdělit, že – jak píše – tu starou moudrost neznámého autora, že porotci jsou jenom lidé, jsem uvedl ve všeobecnou známost nadpisem článku v tehdejší Amatérské scéně *Je porotce člověk?*

Ta otázka vyplynula přirozeně a logicky z praxe, která příliš této činnosti nepřála a často jsme si ji mezi sebou, my porotci, kladli. A tak jsem ji vnesl do širšího povědomí. Vůbec jsem před těmi mnoha lety usiloval o to, aby se porotcům dostalo důstojnějšího postavení a zároveň, aby si je zasloužili. Pořádali jsme proto v tehdejší Východočeském kraji dlouhodobě školení porotců, které vedl Milan Obst, a já napsal brožuru *Práce porotce*. Nemám po ruce statistiku, ale moc porotců z toho všeho nevzešlo. Protože pro porotování amatérského divadla musí být poměrně mnohostranný talent, neboť porotovat neznámá jen provozovat činnost kritickou. Do hry totiž vstupuje tolik faktorů, které se nedají naučit a pro něž musí být cit. Získávají se a ověřují zkušeností.

Ostatně když jsme v tom našem kraji přišli věcem více na kloub, tak jsme vyzývali hned v úvodu setkání nad nějakým představením všechny, abychom se pokusili společně přemýšlet o divadle. Byl to jistě trochu taktický manévr, jenž měl odstranit představu soudní poroty, která vynáší ortel. Ale skutečně jen trochu, protože opravdu šlo hlavně o to, učit se společně myslet o divadle, což byl předpoklad, abychom se vzájemně chápali a rozuměli si. A dokonce aby se daly takto vyvodit i závěry praktické směřující k tvořivé praxi souborů. Proto mne potěšilo to, co jsem se dočetl o tom, jak Milan Schejbal letos orientuje svůj seminář. Neboť jsem hluboce přesvědčen, že současné divadlo ono přemýšlení o sobě potřebuje jako sůl.

2015

V předchozím čísle jsem otevřel otázku mezidruhové přehlídky a pokusil jsem se alespoň v nejhrušších rysech zmapovat dvě předcházející etapy této koncepce od 80. let minulého století. Snažil jsem se krajně stručně popsat, k čemu tehdy mezidruhová přehlídka byla. A jak byla orientována reflexe předvedených představení, aby sloužila podstatně divákům, kteří na takovou přehlídku

prof. PhDr. Jan Císař, CSC., foto Jan Slaviček.

přijeli s nějakým očekáváním a v rámci její koncepce se chtěli dozvědět, co by přímo nebo nepřímou bylo k užítku jejich vlastní práci. Končil jsem otázkou, jak je to v tomto směru teď, jaké změny v rámci mezidruhového 81. JH, stavu českého amatérského divadla a kontextu divadla vůbec probíhají, v jakém bodu jsem se ocitli.

Zaznamenávám letos, ať už na stránkách Zpravodaje nebo v rozhovorech, souhlas s mezidruhovým zaměřením, s častou výhradou, že by se na JH měly dostávat jen věci – pro zjednodušení to tak řekněme – kvalitní. V čísle 8. se také Rudolf Felzmann vyslovil v tomto duchu; mluvil o tom, že program JH zablátily věci, které měly skončit v krajích nebo národních přehlídkách. Kdybych měl nějak pojmenovat letošní mezidruhovou koncepci JH, nazval bych ji zastupitelskou, tj. mající nejvyšší cíl dostat na JH všechny druhy, poddruhy a žánry současného amatérského divadla.

Je to jistě koncepce možná – tak jako jsou možné i koncepce jiné. A stejně tak jako vždycky trvá otázka, jak viděné využít, aby nezůstalo jen u toho, že jsme viděli a jásal nebo znechuceně odplivovali a říkali, že tohle na JH nepatří. Mám letos jubileum svého vstupu do amatérského divadla, stalo se to přesně před čtyřiceti lety. Za tu dobu jsem se ledacos naučil, kromě jiného na předním místě i to, že jsem schopen i v mizerném a špatném představe-

ní najít jisté poznání, které se dříve nebo později zúročí.

Jsem přesvědčen, že i ten 81. JH přes ono Felzmannovo „zablácení“ právě v té zastupitelské koncepci mohl mnohé objevit, vynést na povrch, poskytnout podněty. Otázkou je, jestli možnosti reflexe byly (v současných souvislostech amatérského divadla) připraveny tak, aby té zastupitelské podobě JH co nejvíce odpovídaly. Nekritizují, nehodnotím, jen se ptám na to vědomí souvislostí, které se podle mého přesvědčení velmi proměnily a proměňují. Není v tomto fosilním sloupku místo, abych to popisoval a analyzoval. Ale učinit by se to mělo. Nebo snad změnit koncepci JH? Ale ty souvislosti, jež sahají do velké šíře, budou stejně pořád existovat – koncepce nekoncepce.

2018

Loutkářům se na Jiráskův Hronov nikdy příliš nechtělo. Jejich Mekkou zůstává loutkářská Chrudim, Hronov je cosi navíc. Vždycky jsem se tomu dost divil, protože většinou – bylo-li představení alespoň trochu slušné – měli u hronovského obecnstva úspěch, někdy velký. Neboť loutkové divadlo je jiného rodu než divadlo „živého herce“ a jeho tělesnosti, a dovede předvést zvláštní, skoro magické kousky, které už tím, že jsou, že existují, objevují divadlo úplně odjinud.

Kdysi dávno jsem byl v chrudimské porotě s Petrem Léblem, jenž doslova jásal nad těmito projevy loutkového divadla. A pak se ocitly v jeho inscenaci Gogolova *Revizora* a vyrostla z nich zvláštní záhadná atmosféra, v níž se mohly dít i věci záhadné. Asi před těmi lety, kdy začali loutkáři na Jiráskově Hronově vystupovat, jsme si neuvědomili, že přinášejí tyto podněty, které nahlízejí věci úplně odjinud; možná v půvabné a okouzující konkrétní naivitě manifestující bez okolků a přímo divadlo jako ukazování světa zároveň reálného a zároveň zcela nereálného.

Znovu jsem tohle všechno vnímal, když jsem v sobotu večer vyšplhal do Sokolovny, abych se podíval na představení nazvané *Vlna* souboru Tatelyumni. Předivo jeho vyprávění je prajednoduše didaktické, je tu pár událostí, jež nás nabádají ke správnému chování v tom nebo onom směru. Ale bavili jsme se dobře, protože herci, a loutky v jejich rukou, vyjevovali v mnoha podobách onen zázrak divadla, jenž může být skvostnou zábavou už prostě jen tím, že existuje, že je.

Před lety jsem byl tichým svědkem jisté diskuse, v níž Brechtovi jeho spolupracovníci holdovali jako divadelníkovi, jenž vytvořil nesmírně intelektuálně náročné a rafinované divadlo. Brecht to všechno vyslechl a pak řekl, že si vždycky myslel, že dělal naivní divadlo – a odešel. Nezapírám, že mně to trvalo léta, než jsem tomuto jeho lapidárnímu výroku porozuměl. A loutkáři – a chcete-li představení loutkového divadla na Jiráskově Hronově – na tom mají svou nemalou zásluhu. Neboť způsob, jímž dovedou zaujmout diváky tím, že předvedou, vyjeví bezprostředně a přímo nejvlastnější jádro svého divadelního scénování, je přesně tím naivním viděním divadla. Asi budou s loutkáři i nadále potíže s jejich vztahem k Jiráskovu Hronovu. Ale nemohu si pomoci: aniž to vnímáme, jsou v jistém smyslu jeho kořením, jež nás svádí k tomu, abychom pocítili a prožili podstatu divadla.

2018

Vždycky jsem měl – a stále mám – potíže s posuzováním dětského divadla. Svého času to dokonce dospělo k napětí, protože jsem se ujímal činnosti a výsledky práce Antonína Navrátila z tehdejšího Gotwaldova (dnes Zlína), kterému dravě nastupující průkopníci dramatické výchovy vyčítali, že kazí děti a mládež, protože režiruje; dvakrát jsem byl tehdy dokonce vyslán Brna, abych přesvědčil různé činitele jihomoravského amatérského divadla, ať proboha pustí toho Navrátila na Hronov.

Kajícně se na tomto místě vyznávám, že jsem moc vděčen za omyl, jehož se před těmi dávnými lety dopustily školské úřady, které mne poslaly na jakousi akademii do Utrechtu a ono se ukázalo, že to vůbec není vysoká divadelní škola jako naše AMU, ale odborná škola pro výchovu učitelů dramatické výchovy. Velice mne zajímalo všechno, s čím jsem se tam seznámil díky vynikajícím západoevropským kapacitám, jež byli našimi lektory toho – jak se tehdy začalo říkat – workshopu. Dokonce jsem tam dělal asistenta jednomu vynikajícímu dánskému učiteli, který od rána do odpoledne s holandskými dětmi

v normální herně školky, s hračkami, jež v ní měl k dispozici, stvořil znamenitou pohádku, která se účastníkům workshopu dala předvést jako divadelní scénický tvar.

Od té doby jsem velkým příznivcem a obdivovatelem dramatické výchovy. Její vpád na mezidruhovou hronovskou přehlídku pokládám za velký přínos. Neboť tato „metoda osobnostního a sociálního rozvoje účastníků především formou dramatické hry“, jak začíná svou definici Luděk Richter v *Praktickém divadelním slovníku* a pokračuje, že je zaměřena kromě jiného na obrazovost, citovou výchovu, a to spontánně, ze své nejpřirozenější potřeby – je blízká těm principům a postupům, které vyznačují podobu jiného divadelního jazyka, než bylo a je to, které vyrostlo z osvícensko-městanského podhoubí. A na němž jsme, my fosilové, i v Hronově zažívali ta krásná léta mládí, kdy se tu hrála jenom činohra – dvě představení jedné inscenace odpoledne a večer. A ve čtvrtek jsme už byli tak unaveni diskusemi a rozborry, že se čas věnoval společenské zábavě.

Díky dramatické výchově vím, že se divadlo dá z gruntu dělat úplně jinak. Po Utrechtu jsem to definitivně pochopil při mnoha setkáních s Miladou Mašatovou, neboť jsem měl to štěstí, že jsem viděl její představení a vedl její diplomovou práci. Ale problém je v tom, jak převést metodu dramatické výchovy do režie – jako budování záměrné struktury.

Ano jistě, určitě: jsem pro mezidruhovou přehlídku. Otázka pro mne ovšem zní jinak: co je jejím smyslem? Vráťm se o řadu let zpátky, do tehdejšího královéhradeckého kraje, kde byla mezidruhovlá přehlídka zvaná *Inspirace*, jejímž smyslem v 80. letech minulého století, kdy začala diferenciace a rozvrstvování jednotlivých scénických proudů divadelních, bylo s těmito proudy seznámit. Ale především – jak to vyjadřoval název *Inspirace* – poskytnout nejrůznější podněty pro proměny tehdejšího divadelního jazyka.

O řádku let blíže k dnešku se Jiráskův Hronov stal divadelní žatvou, mezidruhovou přehlídkou a rozevřel svá jeviště všem podobám amatérského divadla. A také přestal být soutěžní, takže vznikala otázka, o čem se má diskutovat, zda se za těchto okolností mají jednotlivá představení hodnotit stejně, jako je tomu na všech stupních amatérských soutěží. A tehdy se zrodila myšlenka Problémového klubu – PC – jako fóra, na němž přijde řeč především, ne-li výlučně, na jisté společné trendy a tendence, které posouvají a proměňují scénování divadla přítomnosti. To znamenalo představu, že po celou dobu trvání JH budeme vyhledávat jisté společné – nebo zase výrazné odlišné – podstatné znaky různých scénických podob představení, jež jsme viděli, že se budeme vracet zpátky a zase přeskakovat dopředu a některá vstoupení zcela vynecháme. Ukázalo se to jako utopie, bylo příliš mnoho faktorů, které tomu bránily. A tak se PC omezoval na obecné výklady o jevech tohoto typu, než na to, aby klenul myšlenkový oblouk z toho, co bylo vidět během hronovského festivalu.

Ale o to teď nejde. Chtěl jsem jen naznačit jistý vývoj.

Inspirace z 80. let byla vskutku záležitostí především praktickou, která měla nabídnout možnost a příležitost k poznávání, osvojování nových jiných podnětů. Pak diferenciace pokročila a PC mělo zprostředkovat porozumění nezákladnějším principům postmodernismu a vyjasňovat jejich klady i zápory. S tím, že bylo na každém účastníku diskuse na PC, aby zvážil, co s těmito informacemi a zážitky, jež mu hronovská mezidruhovlá přehlídka přinesla, podnikne. Je otázkou, jak je to dnes.

Alena Exnarová, starostka VSVD 1992-1993

51 / VSVD SLAVÍ 30 LET SVÉ EXISTENCE

Od jara jsme se chystali realizovat výstavu k tomuto výročí, ale bohužel nenašli způsob, jak prezentovat na pár panelech to podstatné, co je z historie našeho spolku hodné zaznamenání, aby to nebylo jenom „letem, světem“. A tak nakonec ze záměru sešlo, zůstal však text, kterým svým rozsahem možnosti takové prezentace převyšoval, ale jehož značné zkrácení by obraz tří desetiletí VSVD velmi zúžil. Proto ho zveřejňujeme alespoň na stránkách Divadelní Hromady formou jakési (a i tak) stručné „kroniky“, coby

připomenutí zásadních momentů naší společné cesty, aby si v něm počítli nejen pamětníci...

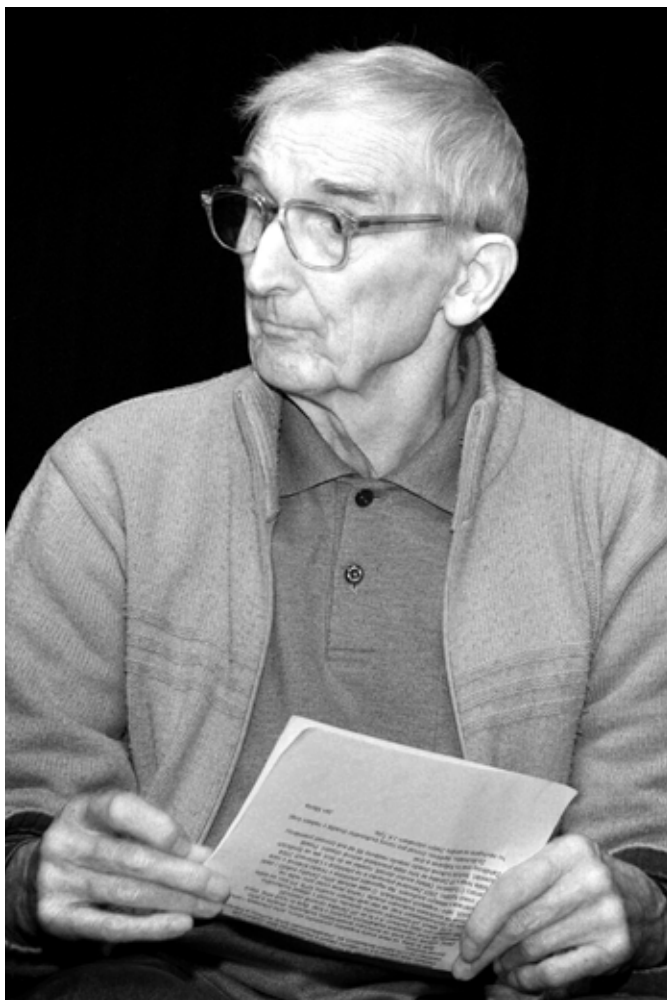
Volné sdružení východočeských divadelníků je zapsaný spolek podle Občanského zákona č. 89/2012 se sídlem v Hradci Králové **sdružující neprofesionální divadelníky a přátele divadla, divadelní soubory i jednotlivce z České republiky, převážně z Královéhradecka, Liberecka, Pardubicka a Vysočiny**. Propaguje jejich činnost, organizuje vzdělávací akce pro režiséry a herce, pro vedoucí dětských divadelních souborů, pro osvětlovače, scénografy, fotografy i další divadelní dovednosti. **Přispívá ke vzájemné inspiraci divadelníků, hájí zájmy svých členů, pořádá či spolupořádá regionální postupové přehlídky**, např. činoherního divadla v Červeném Kostelci, venkovského divadla v Miletíně, seniorského divadla v České Třebové, královéhradecký Audimafor či loutkářské a dětské přehlídky v královéhradeckém Draku.

VSVD založilo a dodnes se podílí na Open Air programu při mezinárodním festivalu Regiony v Hradci Králové. Od roku 1990 vydává bulletin **Divadelní Hromada**, spolupracuje při nejrůznějších divadelních projektech se Střediskem amatérské kultury Impuls v Hradci Králové (dnes Centrum uměleckých aktivit). V současnosti VSVD sdružuje **140 individuálních členů a 21 členských souborů**, což představuje spolupráci více než 500 divadelníků. Radu sdružení tvoří členové divadelních souborů. V čele VSVD stojí v současné době **Josef Jan Kopecký**. Sdružení se svými členy komunikuje na pravidelných valných hromadách a při podzimních **Ceněních**, kdy se předávají ocenění za výkony z regionálních přehlídek uplynulé sezóny. VSVD od ledna 2021 vysílá **vlastní živý stream Antré – S divadelníky o divadle...**

Východočeští divadelníci, převážně sdružení ve VSVD, jsou každoročně účastníky vrcholných amatérských přehlídek, Jiráskova Hronova, Loutkářské Chrudimi, Wolkrova Prostějova, Volyňského Pikniku, Šrámkova Písku, Mladé scény i přehlídek dětského divadla, mnohé soubory se představily i v zahraničí. Od založení VSVD právě uplynulo třicet let.

HNUTÍ...

„Je to cosi iracionálního, ba mystického. Začali jsme tak kdysi říkat – připustíme, že z legrace a trochu ironicky – tomu kolotání, které je vždycky kolem všech ochotnických přehlídek, festivalů a setkání. Ale postupně jsem to pro sebe rozšířil dál, na to, co nelze popsat, zachytit, vyslovit ani racionálně analyzovat – ale bez čeho se nedá amatérskému divadlu rozumět. A to jsou pro mě také – vlastně především a na prvním místě – lidé. Dnes už stovky lidí, které jsem v amatérském divadle potkal a s nimiž se stále setkávám. Některé znám jen od vodění, s některými se po léta zdravím, s dalšími prohodím vždycky pár slov a s jinými proberu podrobně události od doby, kdy jsme se naposledy viděli. A pak jsou takoví, kteří pro mě představují cosi základního, trvalého. Nejde o to, co udělali pro amatérské divadlo, nejde o míru kvality nebo hodnoty práce. Jsou to ti, kteří pro mě z mých nejsubjektivnějších a nejosobnějších důvodů ztělesňo-

Jan Merta, předseda VSVD 1993-2000

vali a ztělesňují právě ono – hnutí.“ (Jan Císař, v Divadelní Hromadě č. 7, 1993)

ZALOŽENÍ VSVD

Na počátku roku 1990 oslovila nová pražská Amatérská divadelní asociace (ADA) také divadelníky Východočeského kraje – v té době spolu skvěle komunikujících v rozsáhlé síti souborů – aby se stali jejími členy. Východočeši však nebyli přesvědčeni, že by měli jít cestou konfrontace s SČDO, protože zcela vyhovující platformu své existence měli prostřednictvím poradního sboru pro divadlo při tehdejších královéhradeckém Krajském kulturním středisku. Jeho metodická pro divadlo **Mirka Císařová** po léta budovala a stmelila stovky divadelníků, desítky divadelního souborů a společně s nimi rozvíjela moderní amatérské divadlo i vzdělávání, na svět přivedla mj. **legendární „lidové konzervatoře“ v čele s prof. Janem Císařem** i řadu dalších významných akcí, např. tehdy velmi inspirativní **Inspiraci**... Koncem ledna 1990 svolala Mirka Císařová „valnou hromadu“ východočeských divadelníků. Sešli se zástupci 75 souborů a vytvořili „prozatímní akční výbor“, který se pražského zakládání ADA zúčastnil.

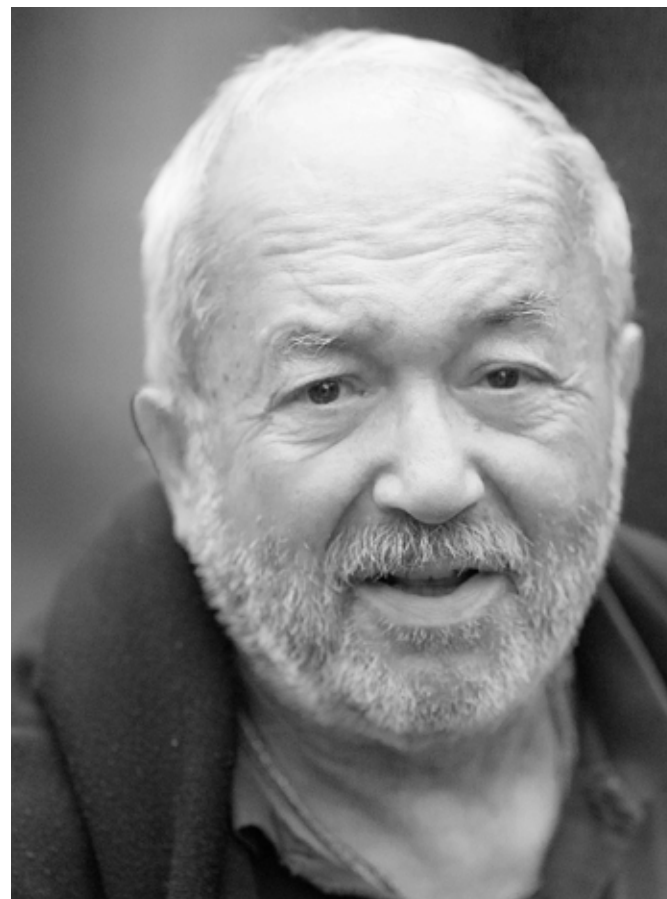
V té době však vládla jistá nedůvěra ve „spolkový“ život

– mnozí si ho po létech útlumu ani nedovedli představit. Navíc se řada divadelníků začala věnovat jiným činnostem, např. podnikání, politice, práci ve státní správě nebo v samosprávě... Dne 13. září 1990 se proto východočeši rozhodli založit vlastní společenství – **Volné sdružení východočeských divadelníků**. Vzniklo v královéhradecké Severce 2. února 1991 a na jeho startovní čáře tehdy stálo 263 členů z 75 souborů Východočeského kraje (tenkrát zahrnoval i oblasti Liberecka, Pardubicka a Vysočiny). Bylo mezi nimi i 20 souborů loutkářských, také 13 divadelních profesionálů, a pod zakládací listinou je 72 podpisů. Dne 16. března 1991 byla ustavena regionální rada a **podle tehdejších stanov se stal prvním „starostou“ Saša Gregar, místostarostou Josef Tejkl, jednatelkou Mirka Císařová a pokladní Saša Novotná** (termín předseda se ujal později, po registraci občanského sdružení).

VSVD tehdy působilo především jako poradní orgán kulturního zařízení Impuls, zřizovaného Okresním úřadem v Hradci Králové, kde našlo i své zázemí a adresu – vznikl tak dosud **zcela ojedinělý model spolupráce mezi nezávislým občanským sdružením a příspěvkovou organizací územní samosprávy**. O rok později, dne 28. 6. 1992, bylo na valné hromadě zvoleno nové předsednictvo. Starostkou se stala **Alena Exnarová**, členy Jan Merta, Mirka Císařová, Břetislav Lelek, Svatopluk Pilař, revizní komisi tvořili Alexandr Gregar, Dáda Weisssová a Ema Zámečnicková. A nastal čas k oficiální registraci – na Jiráskově Hronovu bylo 3. srpna 1992 dopracováno znění stanov, odesláno na ministerstvo vnitra ČR a dne 19. srpna 1992 bylo Volné sdružení východočeských divadelníků zaregistrováno jako občanské sdružení podle zákona č. 83/1990.

JAK TO VŠECHNO ZAČALO

„V srpnu roku 1968 jsem pod smuteční vrbou před hronovskou Slávií byl u zakládání Svazu českých divadelních ochotníků. Tenkrát jsem byl v Ústí nad Orlicí tzv. metodikem Osvětového domu, a proto jsem se chopil zakládání jeho okresní organizace. Pořídil jsem i kartotéku s dvěma sty jmény těch, kteří v tamním ochotnickém divadle za něco stáli. Když mě (po nástupu Husáka v roce 1971) z toho kulturního zařízení vyhlili, tak jsem šel i s kartotékou. Čímž skončila éra SČDO na Orlickoústecku. Po léta jsem měl tu kartotéku schovanou, doma za komínem, a pak ji předal své budoucí a dnešní ženě Nadě, když se stala metodičkou... Hned po památném listopadu v roce 1989 mi z Prahy volali Milan Schejbal i jiní. A že mám přestat dělat revoluci v Ústí, že musím pryč do Prahy – rozvracet normalizační SČDO. Tu jsem si na tu kartotéku, žlutou dřevěnou krabičku, vzpomněl a vzkázal jim, že když to počkalo dvacet jedno léto, tak to ještě nějaký den vydrží. Že se určitě někdy v nějakém spolku shledáme, ale teď je potřeba udělat Havla prezidentem. A ne se škorpit na našem malém divadelním písčku... Možná i toto mé lehké zaváhání přispělo ke vzniku VSVD – už v lednu 1990 jsme se s Pražáky začali scházet a byli i u vzniku Amatérské divadelní asociace, ale pak jsme si raději vymysleli orga-

Alexandr Gregar, první starosta VSVD 1991-1992 a předseda VSVD 2000-2015

nizaci vlastní – možná i proto, abychom nemuseli platit příspěvky do Prahy... A byl jsem povolán, abych začal plnit krabičku novou – jako první „starosta“ tehdy ještě neregistrovaného VSVD. Ostatně do předsedování se nikomu moc nechtělo, byl čas jiných revolučních činů, poslancování, zakládání stran či podnikání, privatizování a restituování nebo boje o holý život... Tak jsem byl jen takovým zimním králem a hned po roce, jako ten převozník v jisté pohádce, jsem své „starostování“ předal Alence Exnarové, která pak VSVD slavně dovedla k registraci. Ale od té doby jsem měl s tím naším spolkem zážitky nejonačejší, od vymýšlení názvu Divadelní Hromady a „lepení“ jejich prvních čísel spolu s **Mirkou Císařovou**, až k zakládání Matice českých divadelníků, k Open Air programu a spoustě krásných setkání – až po svou více než patnáctiletou službu coby předseda VSVD.“ (**Saša Gregar**, osobní vzpomínka)

VSVD V LETECH 1991–2000

V prvním desetiletí se VSVD kromě setkávání rady či valných hromad zaměřilo především na divadelní přehlídky činoherního divadla ve Vamberku, později v Červeném Kostelci, na přehlídky loutkářských souborů v Lomnici nad Popelkou a pak v královéhradeckém divadle Drak či v Jesličkách, také na přehlídky vesnických souborů, postupně v Malých Svatoňovicích, v Tatobitech, v Přepěřích u Turnova či v Luži, na přehlídku O Cenu Matěje Kopeckého v Libčanech, Audimafor v Turnově, po roce

1994 ve Vamberku, pak v Úpici, později v Kostelci nad Orlicí a nakonec v Draku, také od roku 1993 na přehlídku Dospělí dětem v Havlíčkově Brodu...

Od počátku byla činnost úzce propojena s **Impulsem a Mirkou Císařovou**, která však v roce 1992 dlouhodobě onemocněla. Její práci převzala Bohunka Györgyová a po ní „zaskočili“ na řadu let Honza Merta a Karla Dörrová... Hned v dubnu 1991 zahájilo pod vedením prof. Jana Císaře činnost **tří semestrové Herecké studio**, v červnu se konal již **8. ročník divadelní Inspirace** a 3. ročník Divadelních šancí v Hradci Králové, pak i další ročníky. Jana Portyková zorganizovala první letní soustředění dramatické výchovy v Miletíně, později se **Prázdniny s divadlem** konaly v Budislavi. V srpnu 1992 pozvali Naďa a Saša Gregarovi divadelníky na akci **Superkomenius** do Brandýsa nad Orlicí k 400. výročí narození J. A. Komenského (festival amatérských i profesionálních divadelníků včetně Divadla Husa na provázku). V červenci a srpnu proběhla **Letní divadelní škola v Turnově** s ruským lektorem J. Kozlovem, Petrem Laurychem a téměř 50 seminaristy, o rok později vedli tuto dílnu prof. Jan Císař a režisér Petr Kracík. V říjnu 1993 se poprvé koná recitační soutěž **Goethovy Jesličky** – prvním laureátem byl tehdejší ředitel VČD a poslanec Miloslav Kučera.

Na valné hromadě VSVD v Komorním divadle v Pardubicích (20. 11. 1993) je zvolena rada s novým předsedou **Janem Mertou**. A v březnu 1994 se koná první krajská přehlídka mladého a netradičního divadla ve Vamberku s výběrem na Šrámkův Písek. Dne 17. prosince 1994 je při VSVD **ustavena sekce pro loutkové divadlo**, 20. května 1995 se v Jesličkách sešli bývalí lektori a absolventi Východočeské lidové konzervatoře, nechyběla **Mirka Císařová**, prof. Jan Císař a také prof. František Štěpánek. Východočeské amatérské divadelní soubory se připojily k prvnímu ročníku královéhradeckého festivalu **Theatre European Regions**. V Turnově se koná dramaturgicko-režijní dílna, kterou vede Vladimír Zajíc a Matěj Šefrna. Hledá se lepší komunikace s členstvem, v lednu 1996 je na valné hromadě v Podkroví Klicperova divadla ustavena širší Rada VSVD (**Mirka Císařová, Jana Albrechtová, Eva Drábková, Rudolf Faltejsek, Lída Honzová, Heidemarie Sekáčová, Blanka Šefrnová a Jiří Venc**). V rámci královéhradeckého divadelního festivalu 1996 se koná už 14. ročník Inspirace. V září 1996 navrhuje odborná rada Impulsu obnovit cyklické vzdělávání režisérů, do lektorského sboru vstoupil vedle Jana Císaře i prof. František Štěpánek, kurz dramatické výchovy vedla Nina Martínková... V listopadu 1996 se poprvé koná Divadelní kavárna, na níž vedl diskuse Rudolf Faltejsek, přišlo 22 zájemců... Řízení Divadelní Hromady se v březnu 1997 ujímá **Josef Tejkl**. V Úpici se koná přehlídka Mladého a netradičního divadla, do Letohradu se v září 1997 vrací Inspirace, už patnáctá. V prosinci 1997 vede tvůrčí dílnu v Jesličkách ruský režisér **Sergej Fedotov**.

Na začátku roku 1998 nastupuje do Impulsu **Naďa Gregarová** a vede divadelní obory spolu s **Emou Zámeční-**

Josef Jan Kopecký, předseda VSVD 2016–dosud

kovou a Karlou Dörrovou. Na únorovou valnou hromadu 1998 dorazilo jen 29 členů. V roce 1998 se poprvé v Červeném Kostelci koná krajská přehlídka, v září se konají již šesté královéhradecké Divadelní šance a 16. ročník Inspirace v Letohradě. V listopadu 1998 se poprvé pořádá Divadelní Cenění, na jehož závěr hráli studenti DAMU Zojčin byt v režii Sergeje Fedotova. V listopadu 1998 od Pepíka Tejkl přebírá veslo šéfredaktora Divadelní Hromady Saša Gregar. V lednu 1999 je ukončen dvouletý kurz divadelní režie, hned v únoru zahájen herecký kurz vedený Milanem Schejbalem, který absolvovalo 22 frekventantů. V červnu 1999 vyrazili loutkáři na výlet po stopách tradičního loutkového divadla v Podkrkonoší, v září opět Divadelní šance, v listopadu Cenění v Jeslíčkách (Studio Dům Evy Tálské z Brna tam zahrálo představení Odpady). Z Impulsu odchází Ema Zámečníková.

Na valné hromadě 19. února 2000 za mimořádné účasti 55 členů převzal po Janu Mertovi předsednické žezlo Saša Gregar a změnila se i většina členů rady... V únoru zahajuje režijní třída Milana Schejbala, v té době šéfa pražského Divadla ABC. Ve dnech 21.–30. června 2000 je poprvé uveden Open Air program v při královéhradeckém divadelním festivalu: v dramaturgii Saši Gregara a produkci Nadi Gregarové a s podporou Impulsu nabídl

první ročník dvacet amatérských i profesionálních souborů ve 40 představeních... Na Jiráskův Hronov pozval VSVD ruského režiséra Sergeje Fedotova, který vedl týdenní seminář. 30. září 2000 projednala širší rada sdružení, na níž přišlo 21 členů, další budoucnost VSVD v rámci tehdy nově koncipovaného krajského samosprávného zřízení. 3. prosince 2000 se opět konalo Cenění, vyšlo již 29. číslo Divadelní Hromady – osmá strana byla stranou tisíců! Čestným členem se stal Jan Merta. A zemřel kamarád z Libice Vladimír Dědek, také prof. František Štěpánek, oba jmenování se stali čestnými členy. VSVD se podílí na činnosti grantových komisí MK ČR a odborné rady Artama, je zastoupeno i v české centrále AITA/IATA. Pokračuje skvělá spolupráce s Impulsem. Na grantech sdružení získalo 155 tisíc Kč.

DUŠE DIVADELNÍ PŘEHLÍDKY

„Zase jsem si jednou na redakční radě pustila pusu na špacír... Zdá se mi totiž že v Divadelní Hromadě zachycujeme o přehlídkách ledacos, hlavně však vše potřebné o divadle. Připadá mi ale, že nenávratně se ztrácí to, čemu já říkám „duše přehlídky“. Něco, co vzniká prolutím danosti místa, kde se pořádá, osobního vkladu organizátorů a individuálním vnímáním každého účastníka. Každá přehlídka má logicky svou vlastní a neopakovatelnou duši, zejména cennou tam, kde do ní především místní organizátoři s láskou vkládají svou duši vlastní – duše přehlídky vyzařuje svou energii. A ta je tím větší, čím je větší celková energie složená z řady energií individuálních, vložených už při její přípravě a pak samozřejmě v průběhu pořádání. Duše přehlídky, to je něco, co se – při opakování v jednom místě – skládá do tradice, která u mě například způsobuje, že se na ní začínám těšit už dlouho před její zahájením. Tento mimodivadelní – emocionálně racionální zážitek – se pak završuje skutečným setkáním s účastníky a jejich inscenacemi. Leč pro duši přehlídky to není až tak určující, s řadou představení je možné setkat se i v jiných prostředích a za jiných podmínek a rovněž tak s jejich aktéry: duše přehlídky je však něco velmi těžko zachytitelného... A přehlídku, která má duši, vytvářejí tvořiví lidé.“ (Mirka Císařová, Divadelní Hromada č. XXVIII, léto 2000).

VSVD VE DRUHÉ DEKÁDĚ (LÉTA 2001–2010)

Druhé desetiletí uvedla Divadelní Hromada Tyršovým heslem „**Tam svět se hne, kam se síla napře!**“ a povzbuzením Svatopluka Čecha „I malý čin je víc než pouhé řeči.“ Nový předseda Saša Gregar proto vyzval k rozšíření členské základny, především k osobnímu členství (v té době nás bylo až 190), kolektivní členství se považovalo za dobrou reklamu (v regulích občanských sdružení takový pojem ani neexistoval). Byly novelizovány stanovy, obnoveny smlouvy s profi divadly na zlevněné vstupné pro držitele členských průkazek VSVD, zintenzivnilo získávání prostředků na činnost. Hlavně na nákladný Open Air program – v roce 2010, kdy jsme jeho pořadatelství předali hradeckému sdružení Poco a Poco animato, se na něm hrálo už kolem 150 představení pro 30 tisíc diváků – za deset dnů! V roce 2004 jsme na OAP mohli

František Laurin v roce 2008 v Divadle Jesličky, Hradec Králové.

poprvé pozvat i zahraniční hosty ze Slovenska, Německa a Holandska. Výše poskytnutých grantů, hlavně díky Nadaci VIA, T-mobilu, Státního fondu kultury i podpoře kraje a města dosahovaly každoročně až k milionu Kč (v roce 2008 to bylo 1 315 tisíc!). Nadace Českého literárního fondu přispěla i na Divadelní Hromadu, sponzory tiskovin byla nakladatelství Garamon a Grantis.

Přesto jsme museli sáhnout k úsporám, s finanční podporou některých akcí se i rozloučit (Štronzo, přehlídka o Cenu Matěje Kopeckého v Libčanech). Pravidelně se pořádaly přehlídky v Červeném Kostelci, v Úpici, nově vesnická v Dolanech či v Jaroměři, od roku 2003 v Miletíně. Pokračovala spolupráce s přehlídkou Dospělí dětem v Havlíčkově Brodu a novou orlickoústeckou přehlídkou **Zlom vaz,** loutkáři měli novou přehlídku v Jeslíčkách. Úpická přehlídka netradičního divadla se přesunula pod názvem **Audimafor** do Kostelce nad Orlicí. Pokračuje spolupráce na Pohárku SČDO, v České Třebové vznikla přehlídka Tyjatr na trati, v Turnově Turnovský drahokam, s Pardubickým krajem jsme také uzavřeli dohodu o pořádání přehlídek.

Od roku 2003 jsme spolupracovali s Artamou na nových propozicích Jiráskova Hronova i na návrzích Ceny ministra kultury – jako první ji dostal v roce 2001 Karel Šefrna. Připojili jsme se k udělování Zlatého odznaku Josefa Kajetána Tyla. Rozšířila se Rada VSVD, v roce 2002

měla až 25 členů – byla potřeba většího kontaktu se soubory. Volební období bylo dvouleté, proběhla i revize členstva. O Divadelní Hromadu se pilně starala redakční rada (Jan Merta, Karla Dörrová, Mirka Císařová, Pepa Tejkl, Břetě Lelek, Alena Exnarová, Saša a Naďa Gregarovi), vycházela v nákladu 370 ks. **Prof. Císař byl k 60. narozeninám dekorován titulem Generální inspektor českého amatérského divadla.** K jeho 75. narozeninám (2006) vydalo VSVD *Divadelní jarmárku*, také jsme vydali knížku Slávky Hubáčkové *Kale a Kyselo a Panáčky* Hanky Voříškové, tu dokonce i v anglické verzi a s DVD. Založili jsme svůj první web. Pořádala se řada seminářů a dílen, např. s Milanem Schejbalem či Karlem Tománkem, někteří naši lektori jezdili i do souborů. Scénografická dílna (12 absolventů) měla výstavu při OAP 2002, proběhly semináře hlasové výchovy, svícení s Václavem Müllerem či Pavlem Hurychem, scénografické s Markem Zákosteleckým a Matějem Šefrnou i dlouhodobý seminář pro vedoucí dětských souborů. Naše vlastní semináře vedl na Hronově Sergej Fedotov, zahájil Klub dětského divadla, Dílna uměleckého přednesu, semináře při přehlídce v Miletíně vedl Jan Císař. Po roce 2008 byl Klub dětského divadla v Jeslíčkách s Ludkem Richterem, loutkářskou dílnu vedl Karel Šefrna s Jirkou Polehňou, také byl kurs jevištní řeči i kurs k divadelnímu kostýmu s Jaromírem Voseckým (2008). Od r. 2007 se po několik let konala **Loutkářská konzervatoř v Jaroměři,** herecko-režijní kursy Františka

Alena Exnarová, Mirka a Jan Císařovi v roce 2009 na Cenění divadelníků.

Laurina (také s hercem Jaroslavem Somešem a scénografem Josefem Jelínkem), ve spolupráci s Klicperovým divadlem kurs líčení v Miletíně...

Na každoročním Cenění (nejdříve v Jesličkách a pak v Draku) dostávalo diplomy až 100 oceněných divadelníků – na krajských přehlídkách všech oborů bývalo celkem i více než 200 představení a soutěží se účastnilo přes tisíc divadelníků. Od roku 2004 začaly úvahy o součinnosti českých ochotnických sdružení: spolu s předsedou SČDO Jardou Vyčichlem **vzešel náš podnět k založení Matice českých divadelníků**. Dohodu 667 členů a 44 souborů podepsaly VSVD, SČDO a ústecké OSD0 ve Vysokém nad Jizerou (2006). Byl to pokus o založení celostátního ochotnického sdružení, ale další jednání v Hronově proběhlo bez většího zájmu ochotníků. Navrhovali jsme spolu s Divadelním ústavem, Niposem a MK ČR celostátní konferenci o amatérském divadle – nikdy se neuskutečnila. Jarda Vyčichlo zemřel (2007) a SČDO ztratil zájem, od roku 2008 Matice stagnovala... Účastnili jsme se práce v koordinační radě divadelních sdružení při NI-POSu, v komisích pro ZOJKT a Cenu MK ČR (v roce 2003 ji dostal Alexandr Gregar, v roce 2007 Jan Merta a také čestní členové VSVD – v roce 2004 Jan Císař a v roce 2009 Luděk Richter). Byli jsme zastoupeni ve Festivalovém výboru JH, stali jsme se členem o. s. Muzeum českého

amatérského divadla v Miletíně, jednali o organizačním řádu JH či FEMADu. Řada našich souborů uspěla na celostátních přehlídkách v Třebíči, v Chrudimi, Písku, na Wolckrově Prostějově, na Přeletu nad loutkářským hnízdem i na JH. **Divadlo Dno** získalo v roce 2001 Cenu Erik, o rok později i Cenu Divadelních novin a Sazky (2002). **Pepík Tejkl dostal cenu Divadelních novin za své dramatické dílo** (2003). V tomto desetiletí nás postihly nenahraditelné ztráty, zemřel náš čestný člen, ministr kultury Pavel Dostál a prof. Jan Dvořák st. (2005), také jeden ze zakladatelů VSVD Břeťa Lelek (2007), a v roce 2009 Pepík Tejkl, dramatik, pedagog, režisér, osobitý herec a jeden z tvůrců Divadelní Hromady, čtyřikrát nominovaný na Cenu Alfréda Radoka...

ČLOVĚKU JE TŘEBA ZRCADLA

„Ono zlopověstné i velebené medium se vyznačuje mnoha šílenými schopnostmi, jejichž pouhý výčet se vymyká možnostem tohoto úvodníku, čísla Hromady, světa a vesmíru... Totální objektivita je dána pouze zrcadlu. Geniální Gogolův bonmot, plísňící křivohubé, kteří zrcadlu spílají, je již subjektivní, byť opět geniálně. Žádný smrtelník pravděpodobně není schopen přecíst objektivnost zrcadla, natož v jeho totalitě. Což je svým způsobem pozitivní, v opačném případě by se dospělosti dožil málokdo a psychiatrické léčebny by praskaly ve švech.

Ptáme-li se zrcadla s andersenovskou vytrvalostí, kdo je na světě nejkrásnější, rozkvetě nám před prahem záhon narcisů a jsme ztraceni... Není na světě lepšího prostoru k takovému prozření – než na divadle... Marnost nad marnost, neobjektivnější odraz, zprávu o momentálním stavu svého díla získáme tehdy, proženeme-li je ohněm přehlídek. Ať už porotu a její členy nazýváme v duchu či nahlas vlkodlaky, snajpy či zamindrákovanými jedinci, nebo jí přiznáme patřičný kredit, dostáváme prostřednictvím hodnocení sice subjektivní, leč mnohočetnou informaci s vysokou mírou objektivizace... Máme-li štěstí, že v porotě zasedly kapacity přesycené akademismem kateder, těšíme-li se ze skvostného seabemrškačství dotyčných, kteří s neomylností ruského mužíka zaznamenají každý kvas a vrhají se do soubojů, v nichž naše utlučení čepicemi je více než pravděpodobné – zbystřeme! Takoví porotci házejí perly sviním. A dost možná, že mezi nimi je i několik, co chybí v náhrdelníku vaší inscenace, aby se zaskvěla v úplnosti... A nanejvýš pozoruhodné (pro mechanismus zrcadlení) bývají okamžiky, v nichž stanete na druhé straně barikády – když sami zasednete v porotě. Jak se poznáváte v proklamacích zhrzených tvůrců, jejichž lýtka jsou ještě žlutá od procházky záhonem narcisů – takhle odporně že jsem hájil ony ubohé trosky knížete Potěmkina? A naopak – jak osvěžující je doušek ze studánky čistého neumětelství, jež dychtivě sahá po ruce pomocné...“ (Josef Tejkl, z úvodníku v Divadelní Hromadě č. 40, jaro 2004)

TŘETÍ DEKÁDA VSVD (LÉTA 2011–2020)

I v tomto desetiletí spolupřádalo VSVD krajské přehlídky s postupem na Divadelní Děčín, Šrámkův Písek, na Krakonošův divadelní podzim, Wolkrův Prostějov a Mladou scénu (již v Ústí nad Orlicí), na Loutkářskou Chrudim a (naposledy) na Pohárek SČDO, vždy s účastí desítek souborů a stovek vystupujících. **Audimafor se z Kostelce nad Orlicí přesunul do Draku**, stejně jako přehlídka dětská a loutkářská. Rozrostl se sbor porotců, mezi nimi především Jan Císař, Tomáš Žižka, Vladimír Hulec, Petr Christov, Alena Zemančíková, Filip Huml, Karel Šefrna, František Laurin, Regina Szymiková, Michal Zahálka, Luděk Richter, Jakub Hulák, Petr Hašek, Kamil Bělohávek, Tomáš Jarkovský, Anna Hrnecková a od roku 2014 Nina Malíková, také Saša Gregar, Jaromír Vosecký a Petr Kracík... V roce 2011 se Dětská scéna konala ve Studiu A královéhradeckého Adalbertina. V roce 2015 vznikla v Ústí nad Orlicí **Orlická maska**. Přehlídek se každé účastnilo více než 1200 divadelníků. Divadelní Cenění se pravidelně pořádala v Divadle Drak s účastí často přesahující jeho kapacity, bývalo oceněno až 140 divadelníků. V roce 2011 jsme oslavili osmdesátiny Jana Císaře a v roce 2014 osmdesátiny Františka Laurina.

Cenění v roce 2019 se přesunulo do Chlumce nad Cidlinou. V roce 2020 mělo být v České Třebové, ale kvůli covidu bylo zrušeno. Financování VSVD po předání Open Air programu jinému pořadateli bylo již skromnější, přesto sdružení zůstalo majetné (na kontě více než 200 tisíc Kč). Potkala nás také finanční kontrola – a byť nedošlo k žád-

nému přečinu, dostali jsme (mírnou) pokutu za sporné vykazování dotace MK ČR, a od roku 2013 žádal o granty sám Impuls. V roce 2011 jsme opustili námi původně iniciovanou Matici českých divadelníků, nenašla potřebný zájem. Řešili jsme také problémy Miletínského muzea českého amatérského divadla, které posléze převzala obec Miletín (2013)... Pravidelně se scházela Rada VSVD, často i s 20 zástupci souborů. V Radě skončili Jan Merta a Mirka Císařová. **Valné hromady se přesunuly do Divadla Exil v Pardubicích**, kde jsme v únoru 2011 oslavili své dvacetiletí. Ze 180 členů v roce 2011 klesl jejich počet do roku 2014 na 113 včetně členů čestných a počet souborů se zvýšil na 15.

Podle nového občanského zákoníku jsme od roku 2016 uvedeni ve spolkovém rejstříku jako zapsaný spolek. Řešili jsme také problémy souborů s autorskými právy. Vzdělávání mělo stále spoustu zájemců, pokračoval herecko-režijní kurs prof. Františka Laurina, Klub dětského divadla organizovala Jarka Holasová, našimi lektory často byli Luděk Richter, Ema Zámečníková, Jiří Vyšohlíd, Petr Kolínský, Kamila Konývková, Karel Šefrna, Lucie Švábová, dílny vedl i Petr Hašek, po roce 2013 kursy jevištní řeči s Evou Spoustovou, semináře s Hankou Voříškovou či loutkářem Tomášem Machkem, fyzické básnictví s Petrem Vášou, o svícení s Vladimírem Burianem, dramaturgicko-režijní dílny a Tomášem Jarkovským i herecké s Vendulou Burger, Hanou Strejčkovou, dramaturgické se Zdeňkem Janálem, Michalem Zahálkou či Sylvou Rubenovou, a další s Janou Machalíkovou či Petrou Janečkovou, seminaristů bývalo i přes stovku. Po roce 2017 jsme se podíleli i na režisérských dílnách v Poděbradech.

Divadelní Hromada vycházela až do roku 2012 třikrát ročně, z úsporných důvodů pak jen dvakrát. V roce 2019 změnila svou tvář (grafika Michala Horáka). Od prvního čísla v roce 1991 až do posledního osmdesátého druhého v roce 2020 přinesla **informace na 4 600 stranách**, byť se redakční rada velmi zúžila. Od roku 2012 je k dispozici také elektronicky na webovém portálu Impulsu, po roce 2018 i na novém samostatném webu VSVD. V roce 2014 jsme vydali knihu vzpomínek Františka Laurina Divadlo mého života a podpořili knižku Saši Gregara Hrál jsem v národáku, finančně také přispěli do sbírky Hrajeme o život na léčbu Františka Zborníka.

V roce 2015 po patnácti letech ukončil své předsednictví Saši Gregar a od roku 2016 je přebírá Josef Jan Kopecký. Na místo Nadi Gregarové nastupuje v roce 2017 na Impuls **Kateřina Fikejzová-Prouzová**. VSVD jedná o nové koncepci Jiráskova Hronova, zřizuje vlastní web a nové logo. Impuls se v roce 2018 přejmenoval na Centrum uměleckých aktivit – a Rada VSVD jedná o nové formě spolupráce, především o nové koncepci vzdělávání. Rok 2020 provází pandemie koronaviru – mnoho akcí se ruší, např. podzimní Cenění plánované do České Třebové. Krajská přehlídka v Červeném Kostelci a Audimafor v Draku se konají pouze s porotou, bez diváků. **A od ledna 2021 vysílají každý týden J. J. Kopecký a Kateřina Fikejzová Prouzová stream VSVD – Antré...**

Josef Tejkl v roce 2012.

NEZÁVISLOST AMATÉRSKÉHO DIVADLA

„Koronakrize nám ukázala spoustu věcí. Ochotu i strach jednotlivců, závislost i nezávislost společnost a zařízení, včetně divadel. Zdravý rozum i paniku v jednání, odvahu i práškačství... Korona nám ukázala také jiné věci. Za svůj život nepamatuji, že by divadlům (a kulturním zařízením obecně) bylo v médiích věnováno tolik prostoru. Téměř v přímém přenosu jsme mohli sledovat prohlášení ředitelů a uměleckých šéfů a také příběhy herců... Nasbíral jsem během těch měsíců tolik materiálu! A upevnil se v názoru, že jediné opravdu nezávislé divadlo, je divadlo amatérské. Čímž nechci nijak urazit profesionály. Naopak: s bolestí jsem poslouchal, že drtivá většina výkonných umělců i dalších „provozních“ zaměstnanců divadel, přišla o veškeré příjmy. Jinými slovy: nezávislost jejich postavení byla lusknutím prstu nahrazena bojem o holé přežití. To se nám, amatérům, stát nestalo a ani stát nemůže. Tím, že nás dělání divadla neživí, jsme prostě svobodnější a nezávislí. A měli bychom být vděční, že máme možnost dělat to, co nás baví, aniž bychom museli řešit peníze... Určitě se život v Česku opět vrátí zpět k životu předkoronavirovému, a tak se i my vrátíme k naší lásce a vášni. Vyhrňme si rukávy a pusťme se do práce, aby nová sezóna byla úspěšná, šťastná a plná (nejen) divadelních zážitků, aby se nám vrátili diváci do hledišť, aby spolu s námi prožívali radost z inscenací, které právě pro

ně chystáme.“ (Josef Jan Kopecký, z úvodníku v Divadelní Hromadě č. 81, jaro 2020)

DIVADELNÍ HROMADA A PUBLIKACE VYDANÉ VSVD

Divadelní hromada je unikátní bulletin, od roku 1991 do roku 2021 vyšel v 82 číslech na cca 4 700 stranách, původní grafika Mario Alfieri (1991-2009), nová grafická podoba (Michal Horák, od r. 2020). VSVD rovněž vydalo i řadu publikací, např. Jan Císař: *Císařova jarmárka*, 2006, Slávka Hubáčková a Alexandr Gregar: *Kale a kyselo*, 2007, Hana Voříšková: *Panáčkové*, 2009, František Laurin a Alexandr Gregar: *Divadlo mého života aneb Sklíčka v krasohledu*, 2014, s podporou VSVD vyšly i publikace Alexandr Gregar: *Hrál jsem v Národěku*, 2014 a Karel Šefrna: *Ostrov splněných přání*, 2019.

Jan Císař v doporučení pro grantovou komisi MK ČR v roce 2015 napsal: „Divadelní Hromada je časopisem, který se významně podílí na rozvoji a působení amatérského divadla na poměrně velkém území České republiky, a proto si plně zaslouží finanční podporu ve své nepochybně záslužné činnosti, které se dvaceti pěti lety existence trvale potvrzuje.“ A Vladka Kodůusková z Desné v dopisu Radě VSVD (2016) poznamenala: „Chtěla bych poděkovat za Divadelní Hromadu, plně mi vynahradila Amatérskou scénu, přesněji řečeno je daleko lepší než Amatérská scéna v posledních letech. Hltám ji od začátku do konce a je tam přesně to, co obyčejný divadelník potřebuje. Dozvíím se, co, kde jak funguje, kdy jsou jaké přehlídky a jak to na nich dopadlo. To je někdy problém dohledat na internetu.“

OSOBNOSTI VSVD

Nositelé Ceny ministerstva kultury:

Karel Šefrna (2001), Alexandr Gregar (2003), prof. Jan Císař (2004), Jan Merta (2007), Luděk Richter (2009);

Nositelé Zlatého odznaku J. K. Tyla

Jarmila Daňková, Luže (2002), Jan Merta, Hradec Králové (2002), Jaroslava Nohejlová, Červený Kostelec (2002), Jiří Kubina, Červený Kostelec (2003), Antonín Lauterbach, Chlumec nad Cidlinou (2003), Josef Mlejnek, Vysoké Mýto (2003), Ludmila Honzová, Havlíčkův Brod (2004), Jan Sychra, Ústí nad Orlicí (2004), Bedřich Beran, Hronov (2004), Miroslav Houštěk, Hronov (2004), Olga Vetešníková, Pardubice (2004), František Zástěra, Ústí nad Orlicí (2004), Miroslava Císařová, Unhošť (2005), Emilie Dynterová, Červený Kostelec (2005), Rudolf Faltejsek, Třebchovice (2005), Vladimír Hejtmanský, Králíky (2005), Naďa Doležalová, Jaroměř (2006), Lubomír Hýbl, Česká Třebová (2006), Břetislav Lelek, Hradec Králové (2006), Karel Šefrna, Svitavy (2006), Jana Albrechtová, Častolovice (2007), Eva Bechyňová, Přibyslav (2007), Jiří Jireš, Česká Třebová (2007), Jarmila Petrová, Ústí nad Orlicí (2007), Jiří Valenta, Praha (2007), Miroslav Čermák, Červený Kostelec (2008), Marta Demelová, Česká Třebová (2008), Josef Koráb, Holice (2008), Miroslav Kužel, Hradec Králové (2008), Marie Lesáková, Žamberk (2008),

Začátky festivalu Open Air v Hradci Králové.

Miloslav Holas, Turnov (2009), Miroslav Michálek, Luže (2009), Jiřina Šillerová, Přibyslav (2009), Zdeněk Hovorka, Jaroměř (2010), Zdeněk Chudý, Ústí nad Orlicí (2010), Martin Malínek, Ústí nad Orlicí (2010), Adolf Klein, Polička (2011), Vlasta Kreuzová, Česká Třebová (2011), Jan Matouš, Polička (2011), Jiří Zahálka, Smiřice (2011), Eliška Kubátová, Havlíčkův Brod (2011), Antonín Kubíček, Úpice (2011), Karel Bříza, Chrudim (2012), Jiřina Mejzlíková, Pardubice (2012), Zdena Pávková, Polička (2012), Milada Pavlasová, Brněnec (2012), Milan Vodehnal, Pardubice (2012), Ladislav Vrabec, Polička (2012), Jaroslava Kejzlarová, Červený Kostelec (2013), Jiří Kristl, Dolní Dobruč (2013), Jan Štěpánský, Ústí nad Orlicí (2013), Otokar Dobrovský, Česká Třebová (2014), Stanislav Friedrich, Miletín (2014), Ivana Nováková, Pardubice (2014), Ivana Richterová, Police nad Metují (2015), Jaroslav Vik, Třebchovice pod Orebem (2015), Alexandr Gregar, Hradec Králové (2016), Pavel Hladík, Holice v Čechách (2016), Pavel Labík, Červený Kostelec (2016), Jan Havel, Vysoké Mýto (2017), Marta Hermannová, Havlíčkův Brod (2017), Ivan Pelikán, Havlíčkův Brod-Přibyslav (2017), Eva Drábková, Týniště nad Orlicí (2017), Marie Kučerová, Pardubice (2018), Růžena Kněžourková, Miletín (2018), Jaroslav Ipser, Turnov (2018), Jan Brož, Červený Kostelec (2019), Naděžda Gregarová, Hradec Králové (2019), Jana Dvořáčková, Jaroměř (2020), Ludmila Šmídová, Náchod

(2020), Jiří Pošepný, Libochovice (2020), Jarmil Feltl, Polička (2020)

Čestní členové VSVD

1992: prof. Jan Císař (+14. 4. 2021), prof. Jan Dvořák (+16. 1. 2006), Miloslav Kučera (+ 31. 7. 2018), Jaromír Vosecký, Vladimír Zajíc // 1994: Aleš Němeček (+27. 9. 2001), Josef Mlejnek (+15. 3. 2008), Miroslav Zavoral (+22. 8. 2001) // 1997: Mirka Císařová // 2000: Jan Merta // 2001: Milan Schejbal, Břetislav Lelek (+ 30. 8. 2007), Vladimír Dědek (+30. 9. 2000), prof. František Štěpánek (+13. 9. 2000) // 2002: Rudolf Faltejsek (+24. 8. 2020) // 2004: Jana Albrechtová, Jiří Valenta (+12. 5. 2019) // 2005: prof. František Laurin, Mario Alfieri, Pavel Dostál (+24. 7. 1995) // 2006: Ivo Mičkal, Heidemarie Sekáčová, František Sekáč // 2009: Ondřej Stýblo // 2012: Luděk Richter // 2014: Petr Mědílek // 2015: Karla Dörrová.

Saša Gregar

Vydává:
CENTRUM UMĚLECKÝCH AKTIVIT IMPULS HRADEC KRÁLOVÉ
Tomkova 139/22, 500 03 Hradec Králové
ve spolupráci s Volným sdružením východočeských divadelníků

Redakce:
Kateřina Fikejzová Prouzová, Lucie Kotěrová, Josef Jan Kopecký, Alexandr Gregar
Grafická úprava: Michal Horák

Foto na obálce:
Dagmar Pecková, z natáčení pořadu ANTRÉ
foto Jan Slavíček

Tisk:
HRG, ofsetová a digitální tiskárna Litomyšl

Vychází 2x ročně
Registrováno na MK ČR E 11424
Vychází za finančního přispění MK ČR
Náklad 500 ks
Neprošlo jazykovou úpravou